

## Wymagania na poszczególne oceny klasa 4 - „Wczoraj i dziś”

| Temat lekcji                      | Zagadnienia                                                                                                                                                                                                  | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                                                                                                              | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                        | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | dobra                                                                                                                                                             | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                  | celująca                                                                                                                                                                                                      |
| Rozdział 1. Z historią na Ty      |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |
| 1. Historia – nauka o przeszłości | historia jako nauka o przeszłości<br>– historia a baśnie i legendy<br>– efekty pracy historyków i archeologów<br>– źródła historyczne, ich przykłady oraz podział                                            | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i><br>– rozróżnia przeszłość od współczesności<br>– rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej<br>– potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy | – poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i><br>– rozróżnia pracę historyków i archeologów<br>– potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych<br>– wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki<br>– dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych | – porównuje pracę historyków i archeologów<br>– wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych<br>– wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej               | – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów<br>– wskazuje poza podręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych<br>– przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością | – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie<br>– przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości<br>– ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych |
| 2. Historia wokół nas             | drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny<br>– „wielka” i „mała” ojczyzna<br>– patriotyzm jako miłość do ojczyzny<br>– sposoby wyrażania patriotyzmu<br>– „małe ojczyzny” i ich tradycje | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i><br>– podaje przykłady świąt rodzinnych<br>– podaje przykłady pamiątek rodzinnych                                                                                                                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i><br>– przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny<br>– wyjaśnia, czym jest patriotyzm<br>– podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych                                                                    | – wyjaśnia, czym jest genealogia<br>– wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę<br>– podaje przykłady regionalnych tradycji | – wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię<br>– tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie<br>– charakteryzuje inne regiony państwa polskiego                                | – przedstawia historyczną genezę regionu<br>– wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu<br>– ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo „wielkiej”                              |

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       | – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | – charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | – wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                     |
| 3. Mieszkamy w Polsce | <ul style="list-style-type: none"> <li>– państwo polskie i jego regiony</li> <li>– mój region częścią Polski</li> <li>– naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium</li> <li>– dziedzictwo narodowe</li> <li>– polskie symbole narodowe</li> <li>– polskie święta państwowe</li> <li>– znaczenie terminów: państwo, region, naród, mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: państwo, region, naród</li> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice</li> <li>– zna poprawną nazwę państwa polskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i></li> <li>– wymienia elementy współtworzące państwo</li> <li>– wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze</li> <li>– przedstawia polskie symbole narodowe</li> <li>– przedstawia najważniejsze święta państwowe</li> <li>– wskazuje na mapie stolicę państwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Polskę na mapie świata</li> <li>– wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta</li> <li>– rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo</li> <li>– przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych</li> <li>– wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe</li> <li>– opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe</li> <li>– przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia genezę polskich symboli narodowych</li> <li>– wyjaśnia pojęcia: emigracja, uchodźcy</li> <li>– podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce</li> </ul> |
| 4. Czas w historii    | <ul style="list-style-type: none"> <li>chronologia i przedmiot jej badań</li> <li>– oś czasu i sposób umieszczania na niej dat</li> <li>– podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>)</li> <li>– umieszcza daty na osi czasu</li> </ul>                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i></li> <li>– zamienia cyfry arabskie na rzymskie</li> <li>– wyjaśnia, czym jest epoka historyczna</li> <li>– porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie)</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje cezury czasowe epok historycznych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje główne epoki historyczne</li> <li>– podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu</li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery</li> <li>– wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim</li> </ul>                      |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki</li> <li>– epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne</li> </ul>                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                           |
| 5. Obliczanie czasu w historii                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami</li> <li>– określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia</li> <li>– podział czasu na wieki i półwiecza</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie</li> <li>– poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e.</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom</li> <li>– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er</li> </ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i></li> <li>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i></li> <li>– przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych</li> </ul> |                                                                                                                                                                                           |
| 6. Czytamy mapę i plan                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podobieństwa i różnice między mapą a planem</li> <li>– znaczenie mapy w pracy historyka</li> <li>– odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej</li> <li>– najstarsze mapy świata</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i></li> <li>– dostrzega różnice między mapą a planem</li> </ul>                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i></li> <li>– przygotowuje proste plany miejscowe</li> <li>– objaśnia symbole legendy mapy</li> <li>– odczytuje z mapy podstawowe informacje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym jest kartografia</li> <li>– wyjaśnia, czym jest skala mapy</li> <li>– rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– interpretuje i wyciąga wnioski z mapy</li> </ul>                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia elementy historii kartografii</li> <li>– wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej</li> </ul> |
| <b>Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów</b> |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                           |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Mieszko I i chrzest Polski              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– słowiańskie pochodzenie Polaków</li> <li>– legendarne początki państwa polskiego</li> <li>– książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski</li> <li>– małżeństwo Mieszka I z Dobrawą</li> <li>– chrzest Mieszka I i jego znaczenie</li> <li>– znaczenie terminów: plemię, Słowianie, Piastowie</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: plemię, Słowianie</li> <li>– wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski</li> </ul>                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: Piastowie</li> <li>– przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego</li> <li>– wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”</li> <li>– wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka</li> <li>– wymienia legendarnych protoplastów Mieszka</li> <li>– przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu</li> <li>– lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I</li> <li>– opisuje bitwę pod Cedynią</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego</li> </ul>                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich</li> <li>– określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej</li> <li>– omawia dokument <i>Dagome iudex</i></li> </ul> |
| 2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>– misja świętego Wojciecha w Prusach</li> <li>– zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III</li> <li>– wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem</li> <li>– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski</li> <li>– znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i></li> <li>– opisuje wygląd grodu średniowiecznego</li> <li>– wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>misja, relikwie</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025</li> <li>– charakteryzuje postać św. Wojciecha</li> <li>– opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018</li> <li>– opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego</li> <li>– wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego</li> <li>– wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej</li> <li>– wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego</li> </ul>                                                                                                                                                |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| *W średniowiecznym klasztorze  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zakony chrześcijańskie</li> <li>– życie w klasztorze</li> <li>– wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa</li> <li>– rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa</li> <li>– najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie</li> </ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor</i></li> <li>– charakteryzuje wygląd mnichów</li> <li>– opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skryptorium, pergamin</i></li> <li>– podaje przykłady zakonów</li> <li>– opisuje życie wewnątrz klasztoru</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich</li> <li>– wyjaśnia, jak należy rozumieć zasadę obowiązującą benedyktynów <i>módl się i pracuj</i></li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę</li> <li>– wyjaśnia znaczenie ksiąg i książek dla rozwoju wiedzy i nauki</li> </ul>                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przykłady lokalizacji najstarszych budowli zakonnych na ziemiach polskich</li> <li>– wyjaśnia, jakie są związki między działalnością zakonów a nauką historyczną</li> </ul> |
| 3. Polska Kazimierza Wielkiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów</li> <li>– reformy Kazimierza Wielkiego</li> <li>– zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka</li> <li>– umocnienie granic państwa (<i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>)</li> <li>– utworzenie Akademii Krakowskiej</li> <li>– znaczenie terminu: <i>uniwersytet</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”</li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, uczta u Wierzyńka</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego</li> <li>– opisuje zjazd monarchów w Krakowie</li> <li>– wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej</li> <li>– wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego</li> <li>– argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego</li> <li>– wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego</li> </ul>         |
| *Rycerze i zamki               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– średniowieczni rycerze i ich rola</li> <li>– funkcje i wygląd zamków</li> <li>– od pazia do rycerza</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, zbroja, herb, zamek</i></li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>paź, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony</i></li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze</li> <li>– przedstawia powinności rycerskie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach</li> </ul>                                                                                            |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzbrojenie rycerskie</li> <li>– turnieje rycerskie</li> <li>– kodeks rycerski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | – opisuje wygląd średniowiecznego rycerza                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem</li> <li>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku</li> <li>– charakteryzuje turnieje rycerskie</li> </ul>                                                                                             | – charakteryzuje kodeks rycerski                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                    |
| 4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska | <ul style="list-style-type: none"> <li>objęcie władzy przez Jadwigę</li> <li>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki</li> <li>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie</li> <li>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę</li> <li>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej</li> <li>– zagrożenie ze strony Krzyżaków</li> <li>– znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i></li> <li>– wie, kim był Władysław Jagiełło</li> <li>– wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1385</li> <li>– przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie</li> </ul>                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów</li> <li>– przedstawia okoliczności zawiazania unii polsko-litewskiej</li> <li>– wymienia postanowienia unii w Krewie</li> </ul> | – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie</li> <li>– na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii</li> </ul> |
| 5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem     | <ul style="list-style-type: none"> <li>rycerz – cechy charakterystyczne</li> <li>– postać Zawiszy Czarnego</li> <li>– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze</li> <li>– znaczenie terminów: <i>rycerz, miecz, kopia, herb, kodeks honorowy</i></li> </ul>                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, miecz, herb</i></li> <li>– opisuje wygląd i cechy rycerza</li> </ul>                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek, kopia, kodeks honorowy</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1410</li> <li>– charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego</li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rycerski kodeks honorowy</li> <li>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</li> <li>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka</li> <li>– wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej</li> <li>– przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia genezę i charakteryzuje różne zakony rycerskie</li> <li>– podaje przykłady różnych herbów</li> </ul>                                          |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Mikołaj Kopernik i jego życie</li> <li>– odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i></li> <li>– dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii</li> <li>– znaczenie terminu: <i>astronomia</i></li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom, obserwacje</i></li> <li>– wie, kim był Mikołaj Kopernik</li> </ul>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia, diecezje, ekonomia</i></li> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec</li> <li>– przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika</li> </ul>                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika</li> <li>– wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa</li> <li>– opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: układ heliocentryczny</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół</li> </ul> |
| <b>Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                          |
| 1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– kariera polityczna Jana Zamoyskiego</li> <li>– kariera wojskowa Jana Zamoyskiego</li> <li>– Zamość – miasto renesansowe</li> <li>– Akademia Zamojska (<i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>)</li> <li>– znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i></li> <li>– określa epokę, w której żył Jan Zamoyski</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i></li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna królów Polski: Stefana Batorego i Zygmunta II Augusta</li> <li>– opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w.</li> <li>– charakteryzuje zabudowę i układ Zamościa</li> <li>– wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną</li> <li>– przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji</li> <li>– wskazuje na mapie Zamość</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu</li> <li>– charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego</li> </ul>                                   |
| 2. XVII wiek – stulecie wojen                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego</li> <li>– obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego</li> <li>– król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i></li> <li>– opisuje wygląd i uzbrojenie husarii</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wezyr, odsiecz</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry</li> <li>– wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń</li> </ul>                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego</li> </ul>                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej</li> </ul>                                                                   |

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rola husarii w polskich sukcesach militarnych</li> <li>– znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i></li> </ul>                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów</li> <li>– zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i></li> </ul>                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                           |
| *Czasy stanisławowskie                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ideały epoki oświecenia</li> <li>– dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie</li> <li>– kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele</li> <li>– zabytki budownictwa i architektury polskiej 2. poł. XVIII w.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>encyklopedia, edukacja, reformy</i></li> <li>– wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa</li> </ul>                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i></li> <li>– wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest wspólnie obchodzony 14 października</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”</li> <li>– wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość</li> </ul> |
| 3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.</li> <li>– Konstytucja 3 maja</li> <li>– rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię</li> <li>– dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.</li> </ul>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory, powstanie</i></li> <li>– wymienia państwa, które dokonały rozbiorów</li> <li>– przedstawia cel powstania kościuszkowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 3 maja 1791 r., 1794, 1795</li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja</li> <li>– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym</li> <li>– charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki</li> <li>– wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej</li> <li>– podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym</li> </ul>                        |



|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                         |                                                                                                                      |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            | – bitwa pod Racławicami i rola kosynierów<br>– klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej<br>– znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i>                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                         |                                                                                                                      |
| 4. Józef Wybicki i hymn Polski             | – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej<br>– Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady<br>– generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w utworzeniu Legionów Polskich<br>– Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i><br>– znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i><br>– <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski<br>– znaczenie terminów: <i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i> | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i><br>– zna nazwisko autora hymnu państwowego<br>– potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu | – poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i><br>– zna wydarzenia związane z datą: 1797<br>– charakteryzuje postaci Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego | – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiórze<br>– opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady<br>– wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym | – przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech<br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona | – charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte<br>– ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje |
| 5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe | – Romuald Traugutt – życie przed wybuchem powstania styczniowego<br>– branka i wybuch powstania styczniowego<br>– wojna partyzancka                                                                                                                                                                                                                                                                       | – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i>                                                                      | – poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i>                                                                                  | – charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim<br>– wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną                                                                        | – opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego<br>– wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło                                       | – porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniami<br>– przedstawia różne metody walki o polskość                 |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                            |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– funkcjonowanie państwa powstańczego</li> <li>– Romuald Traugutt dyktatorem powstania</li> <li>– represje po upadku powstania styczniowego</li> <li>– znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie</i></li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie</li> <li>– charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864</li> <li>– pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego</li> <li>– charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego</li> <li>– przedstawia skutki powstania</li> </ul>                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim</li> </ul>                                                                                                                                                 |                                                                                                                            |
| 6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka | <ul style="list-style-type: none"> <li>– edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich</li> <li>– tajne nauczanie i Latający Uniwersytet</li> <li>– kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie</li> <li>– Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie</li> <li>– polscy nobliści</li> <li>– znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat, Nagroda Nobla</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Uniwersytet Latający</i></li> <li>– charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie</li> <li>– charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie</li> <li>– wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne</li> <li>– wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego M. Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji</li> <li>– przedstawia dokonania M. Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla</li> <li>– opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela</li> <li>– wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje działalność Marii Skłodowskiej-Curie podczas I wojny światowej</li> </ul> |
| Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                            |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska | <ul style="list-style-type: none"> <li>– działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową</li> <li>– udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej</li> <li>– odzyskanie niepodległości przez Polskę</li> <li>– walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska</li> <li>– Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa</li> <li>– Narodowe Święto Niepodległości</li> <li>– znaczenie terminów: <i>II Rzeczypospolita</i>, <i>Naczelnik Państwa</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczypospolita</i></li> <li>– wskazuje na mapie obszar II RP</li> <li>– wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa</i>, <i>Naczelnik Państwa</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r.</li> <li>– charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową</li> <li>– wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej</li> <li>– przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym</li> <li>– wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego</li> <li>– ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto</li> <li>– omawia wydarzenia, które miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej</li> </ul>                                                                                                      |
| *Bitwa Warszawska                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rosja Sowiecka i komunizm</li> <li>– wojna polsko-bolszewicka</li> <li>– Bitwa Warszawska i jej legenda</li> <li>– 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>II RP</i>, <i>ułani</i></li> <li>– przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą</li> <li>– odpowiada, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>komunizm</i>, <i>bolszewicy</i>, <i>cud nad Wisłą</i></li> <li>– zna wydarzenie związane z datą: 15 sierpnia 1920 r.</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska Polskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP</li> <li>– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej</li> <li>– ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia</li> <li>– charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą”</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnij, kiedy i w jaki sposób bolszewicy przejęli władzę w Rosji</li> <li>– podaje przykłady współcześnie istniejących krajów komunistycznych oraz opisuje życie ich mieszkańców</li> </ul> |

|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– problemy odrodzonej Polski</li> <li>– zaślubiny Polski z morzem</li> <li>– zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy</li> <li>– Gdynia polskim „oknem na świat”</li> <li>– znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i></li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>port, przemysł, minister, bezrobocie</i></li> <li>– wskazuje na mapie Polski Gdynię</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport, import, okręg przemysłowy</i></li> <li>– charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego</li> <li>– wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego</li> <li>– przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli</li> </ul>                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie</li> <li>– wymienia najważniejsze ośrodki przemysłowe współczesnej Polski</li> </ul> |
| 3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją</li> <li>– Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy)</li> <li>– akcja pod Arsenalem</li> <li>– batalion „Zośka” w powstaniu warszawskim</li> <li>– powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia</li> <li>– znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i></li> <li>– wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa</li> <li>– opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r.</li> <li>– charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem</li> <li>– ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego</li> <li>– przedstawia politykę okupantów wobec Polaków (mord katyński)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej</li> <li>– przedstawia przebieg powstania warszawskiego</li> </ul>               |
| 4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej</li> <li>– obozy koncentracyjne</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozy koncentracyjne</i></li> </ul>                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni”</li> </ul>                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie: „suwerenność”</li> </ul>                                                                                                                  |

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– raporty Witolda Pileckiego</li> <li>– represje komunistów i śmierć Witolda Pileckiego</li> <li>– polityka komunistów wobec polskiego podziemia</li> <li>– postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka</li> <li>– znaczenie terminów: <i>obozy koncentracyjne</i>, „żołnierze niezłomni”</li> </ul>                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej</li> <li>– wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej</li> </ul>                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach</li> <li>– charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła</li> <li>– wyjaśnia pojęcie: „żołnierze niezłomni”</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich</li> <li>– ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>światowej w sowieckiej strefie wpływów</li> <li>– charakteryzuje działalność partyzantki antykomunistycznej</li> <li>– wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia pojęcie: „żelazna kurtyna” oraz jego genezę</li> <li>– charakteryzuje postać i działalność Ireny Sendlerowej</li> <li>– wymienia największe niemieckie obozy koncentracyjne</li> </ul> |
| 5. Jan Paweł II<br>– papież pielgrzym | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu</li> <li>– wybór Karola Wojtyły na papieża</li> <li>– pielgrzymki papieża do ojczyzny (<i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i>)</li> <li>– wsparcie Kościoła dla Polaków protestujących przeciw rządowi komunistów</li> <li>– Jan Paweł II jako papież pielgrzym</li> <li>– znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i></li> <li>– wie, kim był Karol Wojtyła</li> <li>– podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i></li> <li>– charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim szacunkiem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL</li> <li>– charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie słów Jana Pawła II: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i></li> </ul>                                                                              |

|                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6.<br>„Solidarność” i<br>jej bohaterowie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryzys PRL w latach 70. XX w.</li> <li>– działalność opozycyjna</li> <li>– strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”</li> <li>– bohaterowie „Solidarności” – Lech Wałęsa, Anna Walentynowicz, Andrzej Gwiazda, Jerzy Popiełuszko</li> <li>– wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji</li> <li>– przełom 1989 r. i upadek komunizmu</li> <li>– znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja, strajk</i></li> <li>– wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i></li> <li>– zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych</li> <li>– zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiazdę, Jerzego Popiełuszkę</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”</li> <li>– przedstawia główne postulaty „Solidarności”</li> <li>– wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego</li> <li>– wyjaśnia symbolikę Okrągłego Stołu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską</li> <li>– podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem</li> <li>– wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu</li> </ul> |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Wymagania na poszczególne oceny klasa 5. - „Wczoraj i dziś”

| Temat lekcji                     | Zagadnienia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                         |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | dobra                                                                                                                                                              | bardzo dobra                                                                                                                                                                                              | celująca                                                                                                                                |
| Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                         |
| 1. Życie pierwszych ludzi        | •pochodzenie człowieka<br>•różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia<br>•życie człowieka pierwotnego<br>•epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza<br>•początki rolnictwa i udomowienie zwierząt<br>•dawne i współczesne sposoby wytopienia żelaza<br>•terminy: <i>pieściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia, pieściak</i><br>– opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym<br>– potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt<br>– wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych | – poprawnie posługuje się terminami: <i>pieściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i><br>– przedstawia, skąd wywodzą się praludzie<br>– opisuje życie ludzi pierwotnych<br>– charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza<br>– wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka | – porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym<br>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna<br>– przedstawia dawne i współczesne sposoby wytopienia żelaza | – wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia<br>– wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej<br>– wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty | – wyjaśnia pojęcie ewolucji<br>– charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka<br>– porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach |
| 2. Miasta-państwa Mezopotamii    | •Mezopotamia jako kolebka cywilizacji<br>•znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji<br>•osiągnięcia cywilizacyjne                                                                                                                                                                                                                                                                             | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks</i><br>– wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka                                                                                                                                                                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i>                                                                                                                                                                                                                          | – opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji<br>– charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii                    | – objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym<br>– tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa                                                                                    | – przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii<br>– wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było          |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | <p>mieszkańców Mezopotamii</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•powstanie pierwszych państw</li> <li>•zajęcia różnych grup społecznych</li> <li>•Kodeks Hammurabiego</li> <li>•terminy: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i></li> </ul>                    | <p>– wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii</p> <p>– wyjaśnia zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i></p>                                                                                                                    | <p>– samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon</p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii</p>                                           | <p>– wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym</p>                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                   | <p>możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii</p>                                                                                                                                                                       |
| 3. W Egipcie faraonów    | <ul style="list-style-type: none"> <li>•Egipt jako przykład starożytnej cywilizacji</li> <li>•Egipt darem Nilu</li> <li>•osiągnięcia cywilizacji egipskiej</li> <li>•struktura społeczna</li> <li>•wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej</li> <li>•terminy: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i></li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>piramida, faraon</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil</p> <p>– opisuje wygląd piramid</p> <p>– porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i></p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej</p> <p>– opisuje zakres władzy faraona</p> | <p>– wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej</p> <p>– przedstawia strukturę społeczną Egiptu</p> <p>– podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan</p> | <p>– wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny</p> <p>– opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy</p>                               | <p>– opisuje etapy pochówku faraonów</p> <p>– charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Nefertiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel</p> |
| 4. W starożytnym Izraelu | <ul style="list-style-type: none"> <li>•judaizm jako przykład religii monoteistycznej</li> <li>•biblijne dzieje Izraelitów</li> <li>•Dekalog i Tora</li> <li>•postaci biblijne: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon</li> <li>•terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog,</i></li> </ul>                                                                            | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i></p> <p>– wyjaśnia, o czym opowiada Biblia</p> <p>– wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów</p>               | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i></p>               | <p>– opisuje główne etapy historii Izraelitów</p> <p>– charakteryzuje judaizm</p> <p>– porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela</p>                                              | <p>– charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon)</p> <p>– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem</p> | <p>– wyjaśnia terminy: <i>synagoga, rabin</i></p> <p>– podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce</p>                                                                                                                 |



|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | <i>Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i>                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę<br>– wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | a chrześcijaństwem                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 5. Cywilizacje Indii i Chin   | <ul style="list-style-type: none"> <li>osiągnięcia cywilizacyjne Dalekiego Wschodu</li> <li>system kastowy w Indiach</li> <li>cywilizacja Doliny Indusu</li> <li>terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i></li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński</i></li> <li>wskazuje na mapie: Indie, Chiny</li> <li>przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>poprawnie posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i></li> <li>wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu</li> <li>wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej</li> <li>wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie</li> </ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje system kastowy w Indiach</li> <li>charakteryzuje wierzenia hinduistyczne</li> </ul>                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem</li> <li>przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej</li> <li>wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje buddyzm</li> <li>opowiada o filozofii Konfucjusza</li> </ul>                                                                                                                                           |
| 6. Od hieroglifów do alfabetu | <ul style="list-style-type: none"> <li>powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji</li> <li>pismo a prehistoria i historia</li> <li>terminy: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</i></li> <li>wyjaśnia, do czego służy pismo</li> <li>charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego</li> </ul>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>poprawnie posługuje się terminami: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i></li> <li>wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka</li> <li>porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne</li> <li>wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią</li> <li>omawia przyczyny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń</li> <li>przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły</li> <li>wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe</li> <li>przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego</li> <li>wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny</li> <li>opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)</li> </ul> |

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                         | wynależenia pisma                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                  |
| *Tajemnice sprzed wieków– Jak odczytano pismo Egipcjan? | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wyprawa Napoleona do Egiptu</li> <li>•hieroglify– litery czy słowa?</li> <li>•postaci: Jean F. Champollion</li> <li>•terminy: <i>Kamień z Rosetty</i></li> </ul>                                                                                                                                                                             | – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego po wielu stuleciach ludzie nie potrafili odczytać hieroglifów                                                                              | – wyjaśnia, na czym polegały trudności w odczytaniu hieroglifów                                                                                                                                                                                     | – charakteryzuje i przedstawia znaczenie Kamienia z Rosetty<br>– wyjaśnia, jak udało się odczytać hieroglify                                                                                             | – przedstawia postać oraz dokonania Jeana F. Champolliona                                                                                                        | – wyjaśnia, jaki był wpływ wyprawy Napoleona do Egiptu oraz odczytania hieroglifów na pojawienie się egiptologii |
| <b>Rozdział 2. Starożytna Grecja</b>                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                  |
| 1. Demokratyczne Ateny                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>•warunki naturalne Grecji</li> <li>•życie w greckiej polis</li> <li>•cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej</li> <li>•Perykles– najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten</li> <li>•terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i></li> <li>•postaci historyczne: Perykles</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>demokracja, zgromadzenie ludowe</i><br>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i><br>– wskazuje na mapie: Grecję, Ateny<br>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską | – wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis)<br>– wyjaśnia, kim był Perykles<br>– opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach       | – wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną                                                               | – wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego                       |
| *2. Sparta i wojny z Persami                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>•ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty</li> <li>•cechy i etapy wychowania spartańskiego</li> <li>•powstanie i rozwój imperium perskiego</li> <li>•wojny grecko-perskie</li> </ul>                                                                                                                                                         | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>danina, sojusz</i><br>– przy pomocy nauczyciela przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego                             | – poprawnie posługuje się terminami: <i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i><br>– przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego<br>– wyjaśnia, dlaczego Spartan uważano za                                                                  | – charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty<br>–posługuje się wyrażeniami: <i>spartańskie warunki, mówić lakonicznie</i><br>– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich | – opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy<br>– wyjaśnia genezę biegów maratońskich<br>– tłumaczy znaczenie zwrotu: <i>wrócić z tarczą lub na tarczy</i> | – porównuje ustroje Aten i Sparty<br>– opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa    |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>•terminy: <i>Persowie, danina, sojusz, hoplita, falanga</i></li> <li>•wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą</li> <li>•postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas</li> </ul>                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>najlepszych wojowników greckich</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie: Spartę, Persję</li> <li>– wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas</li> </ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.</li> </ul>                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 3. Bogowie i mity             | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wierzenia starożytnych Greków</li> <li>•mity greckie</li> <li>•najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes</li> <li>•Homer i jego dzieła – <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i></li> <li>•terminy: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, wojna trojańska, koń trojański</i></li> <li>•postać historyczna: Homer</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mity, heros</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i></li> <li>– przedstawia wierzenia starożytnych Greków</li> <li>– wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję</li> <li>– wyjaśnia, kim był Homer</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali</li> <li>– omawia różne mity greckie</li> <li>– przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i></li> <li>– wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków</li> <li>– omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantalosa, nić Ariadny</i></li> <li>– opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi</li> </ul> |
| 4. Kultura starożytnej Grecji | <ul style="list-style-type: none"> <li>•wspólne elementy w kulturze greckich polis</li> <li>•najważniejsze dokonania sztuki greckiej</li> <li>•narodziny teatru greckiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i></li> <li>– opisuje rolę sportu w codziennym życiu</li> <li>– przy pomocy nauczyciela opisuje, jak</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i></li> </ul>                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje charakter i cele antycznego teatru</li> <li>– przedstawia dokonania nauki greckiej</li> <li>– objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich</li> <li>– porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi</li> </ul>      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym</li> <li>– przybliża postać i dokonania Archimedesza</li> <li>– podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na</li> </ul>                                                                        |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                           |                                                                                                                                      |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>•znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i najwybitniejsi filozofowie</li> <li>•grecka matematyka i medycyna</li> <li>•rola sportu w życiu starożytnych Greków</li> <li>•terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i></li> <li>•postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu</li> </ul> | <p>narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów</p>                                                                                                                               | <p>– wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji</p> <p>– opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych</p>                                                                                                                                                     | <p>–wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.</p>                                                                                         |                                                                                                                           | <p>współczesną kulturę i naukę</p>                                                                                                   |
| *5.Imperium Aleksandra Wielkiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>•podboje Aleksandra Wielkiego</li> <li>•wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą)</li> <li>•wyprawa Aleksandra do Indii</li> <li>•kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego</li> <li>•terminy: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura</i></li> </ul>                                                                                                                                                                        | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>imperium</i></p> <p>– uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim”</p> <p>– określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>imperium, węzeł gordyjski, hellenizacja</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie</p> <p>– opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego</p> <p>– opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra</p> | <p>– wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej</p> <p>– przedstawia skutki podbojów Aleksandra</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.</p> <p>– posługuje się terminami: <i>falanga macedońska, kultura hellenistyczna</i></p> | <p>– omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej</p> <p>– charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego</p> | <p>– przedstawia siedem cudów świata</p> <p>– wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego</p> |

|                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                | <i>hellenistyczna</i><br>• postaci historyczne:<br>Filip II, Aleksander<br>Macedoński (Wielki)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                      | Macedońskiego<br>(Wielkiego)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                     |
| *Tajemnice<br>sprzed wieków –<br>Jak wyglądała<br>latarnia morska<br>na Faros? | • siedem cudów świata<br>• konstrukcja latarni<br>morskiej na Faros                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | – wyjaśnia, dlaczego<br>w przeszłości ludzie mieli<br>problem ze wznoszeniem<br>wysokich budowli                                                                                                                     | – przedstawia, w jaki<br>sposób działała latarnia<br>w starożytności                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | – opisuje losy latarni na<br>Faros                                                                                                                                                                                                                                                                   | – charakteryzuje siedem<br>cudów świata                                                                                                          | – omawia inny wybrany<br>obiekt z listy siedmiu<br>cudów świata<br>starożytnego                                                                                                     |
| <b>Rozdział III. Starożytny Rzym</b>                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                     |
| 1. Ustrój<br>starożytnego<br>Rzymu                                             | • legendarne początki<br>państwa rzymskiego<br>• zasady ustrojowe<br>republiki rzymskiej<br>• społeczeństwo<br>starożytnego Rzymu<br>• dokonania Gajusza<br>Juliusza Cezara<br>• upadek republiki<br>• powstanie cesarstwa<br>rzymskiego<br>• terminy: <i>Italia</i> ,<br><i>monarchia</i> , <i>republika</i> ,<br><i>senat</i> , <i>patrycjusze</i> ,<br><i>plebejusze</i> ,<br><i>konsulowie</i> , <i>pretorzy</i> ,<br><i>kwestorzy</i> , <i>trybun</i><br><i>ludowy</i> , <i>dyktator</i> , <i>cesarz</i><br>• postaci legendarne<br>i historyczne: Romulus<br>i Remus, Gajusz Juliusz<br>Cezar, Oktawian August | – przy pomocy<br>nauczyciela posługuje się<br>terminami: <i>dyktator</i> ,<br><i>cesarz</i><br>– wskazuje na mapie:<br>Rzym<br>– przy pomocy<br>nauczyciela wyjaśnia,<br>dlaczego symbolem<br>Rzymu została wilczyca | – poprawnie posługuje<br>się terminami:<br><i>Italia</i> , <i>monarchia</i> ,<br><i>republika</i> , <i>senat</i> ,<br><i>patrycjusze</i> , <i>plebejusze</i> ,<br><i>konsulowie</i> , <i>pretorzy</i> ,<br><i>kwestorzy</i> , <i>trybun</i><br><i>ludowy</i> , <i>dyktator</i> , <i>cesarz</i><br>– przedstawia<br>legendarne początki<br>Rzymu<br>– wskazuje na mapie:<br>Półwysep Apeniński<br>– omawia dokonania<br>Gajusza Juliusza Cezara<br>i Oktawiana Augusta | – charakteryzuje ustrój<br>republiki rzymskiej i jej<br>główne organy władzy<br>– przedstawia kompetencje<br>najważniejszych urzędów<br>republikańskich<br>– opisuje konflikt społeczny<br>między patrycjuszami<br>a plebejuszami<br>– zaznacza na osi czasu<br>daty: 753 r. p.n.e.,<br>44 r. p.n.e. | – omawia przyczyny<br>oraz okoliczności<br>upadku republiki<br>rzymskiej<br>– porównuje ustroje<br>demokracji ateńskiej<br>i republiki rzymskiej | – wyjaśnia różnice<br>w rozumieniu terminu<br><i>republika</i> przez<br>Rzymian i współcześnie<br>– przedstawia funkcje<br>pełnione przez senat<br>w ustroju współczesnej<br>Polski |
| 2. Imperium<br>Rzymskie                                                        | • podboje rzymskie<br>• Imperium Rzymskie<br>i jego prowincje                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | – przy pomocy<br>nauczyciela posługuje się<br>terminami: <i>prowincja</i> ,<br><i>legiony</i> , <i>plemiona</i>                                                                                                      | – poprawnie posługuje<br>się terminami:<br><i>prowincja</i> , <i>legiony</i> ,<br><i>romanizacja</i> , <i>plemiona</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | – opisuje przyczyny<br>podziału cesarstwa na<br>wschodnie i zachodnie                                                                                                                                                                                                                                | – wymienia korzyści<br>oraz zagrożenia<br>funkcjonowania                                                                                         | – przedstawia postać<br>Hannibala i wojny<br>punickie                                                                                                                               |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                              |                                                                                                     |                                                                                                                            |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>•organizacja armii rzymskiej</li> <li>•podział cesarstwa</li> <li>•upadek cesarstwa zachodniorzymskiego</li> <li>•terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy, Germanie, Konstantynopol, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i></li> </ul>                         | <i>barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i><br>– przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty                                                                                                                                                                | <i>barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i><br>– wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego<br>– wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol<br>– omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego                                                   | – opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego<br>– zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e.<br>– zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego                  | państwa o rozległym terytorium<br>– wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy                | – pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie<br>– przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera |
| 3. Życie w Wiecznym Mieście       | <ul style="list-style-type: none"> <li>•Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto</li> <li>•życie codzienne i rozrywki w Rzymie</li> <li>•podział społeczeństwa rzymskiego</li> <li>•wierzenia religijne Rzymian i najważniejsze bóstwa</li> <li>•terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i></li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i><br>– przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu<br>– omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków | – poprawnie posługuje się terminami: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i><br>– wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały<br>– charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego | – wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem<br>– opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum<br>– wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw | – wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i> | – przedstawia pozostałości Pompejów i Herculanium jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności                    |
| 4. Dokonania starożytnych Rzymian | <ul style="list-style-type: none"> <li>•Rzymianie jako wielcy budowniczowie</li> <li>•kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>luk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i>                                                                                                                                                            | – poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, luk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks</i>                                                                                                                                                                                           | – uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów                                                                       | – wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa               | – opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie<br>– ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                   |                                                                              |
|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
|                             | <p>•prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa</p> <p>•najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie</p> <p>•terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i></p> <p>•postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy</p>                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                  | <p><i>ks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i></p> <p>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>– omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej</p> <p>– wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu</p> <p>–omawia dokonania Wergiliusza i Horacego</p>                                                                               |                                                                                                                   | <p>najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź</p>                          |
| 5. Początki chrześcijaństwa | <p>•Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej</p> <p>•przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie</p> <p>•rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa</p> <p>•Edykt mediolański i zakończenie prześladowań chrześcijan w cesarstwie</p> <p>•terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i></p> <p>•postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł</p> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i></p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i></p> <p>– charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa</p> <p>– wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan</p> <p>– omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego</p> | <p>– wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa</p> <p>– wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.</p> | <p>– opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie</p> <p>– wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem</p> | <p>– przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)</p> |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                              | z Tarsu, Konstantyn Wielki                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                 |
| *Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak | •rola szlaków handlowych w starożytności<br>•bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian<br>•kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku                                                                                                                                                                                                                              | – wskazuje na mapie: przebieg bursztynowego szlaku (Pruszcz Gdański, Kalisz, Brama Morawska)<br>– wyjaśnia, czym jest bursztyn i do czego się go stosuje | – wyjaśnia, dlaczego bursztyn był ceniony przez Rzymian                                                                                                                                                                                                                                                        | – wyjaśnia rolę szlaków handlowych                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | – podaje argumenty za twierdzeniem i przeciwnie, że miasto Kalisz istniało w starożytności                                                                                                                                                         | – opisuje, jakie ludy żyły na ziemiach polskich w okresie funkcjonowania bursztynowego szlaku                                                                                   |
| <b>Rozdział IV. Początki średniowiecza</b>   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                 |
| 1. Bizancjum w czasach świetności            | •cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego<br>•dokonania Justyniana I Wielkiego<br>•Konstantynopol jako Nowy Rzym<br>•tradycja grecka w Bizancjum<br>•osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków<br>•upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki<br>•terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i><br>•postaci historyczne: Justynian I Wielki | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i>                                                                         | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i><br>– wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa Justyniana I Wielkiego<br>– tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem<br>– wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i> | – wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego<br>– charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce<br>– podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego<br>– zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r.<br>– zna postać Justyniana I Wielkiego<br>– omawia dokonania Justyniana I Wielkiego | – wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola<br>– uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką<br>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw | – wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią<br>– opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów |
| 2. Arabowie i początki islamu                | •pochodzenie Arabów<br>•działalność Mahometa i narodziny islamu<br>•religia muzułmańska i jej zasady                                                                                                                                                                                                                                                                           | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>oaza, islam, Allah, Koran, meczet</i>                                                              | – poprawnie posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret</i>                                                                                                                                                                                           | – przedstawia postać i działalność Mahometa<br>– omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie                                                                                                                                                                                                                                                                                              | – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem                                                                                                                                                                           | – wyjaśnia, jak zmieniał się nastawienie części muzułmanów do innych                                                                                                            |



|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>•dżihad i podboje Arabów</li> <li>•kultura i nauka arabska</li> <li>•terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i></li> <li>•postaci historyczne: Mahomet</li> </ul>                                                                                                                                                                                  | – przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem                                                                                                                                     | <i>mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów</li> <li>– wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności</li> </ul>                               | kultury i nauki w średniowieczu <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu</li> <li>– zaznacza na osi czasu datę: 622 r.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                 | – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków                                                                                                                    | kultur w średniowieczu i współcześnie <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia potrzebę tolerancji religijnej</li> <li>– wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem</li> </ul> |
| 3. Nowe państwa w Europie | <ul style="list-style-type: none"> <li>•powstanie państwa Franków</li> <li>•cesarstwo Karola Wielkiego</li> <li>•rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego</li> <li>•traktat w Verdun i jego skutki – nowe państwa w Europie</li> <li>•Rzesza Niemiecka</li> <li>•terminy: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i></li> <li>•postaci historyczne: Chłodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”</li> </ul> | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie: zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym</li> </ul> | – wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego</li> <li>– przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r.</li> <li>– omawia dokonania: Chłodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I</li> </ul> | – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej <ul style="list-style-type: none"> <li>– tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy</li> </ul> | – wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”                                                                                                                                                                                                                       |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Konflikt papieża z cesarstwem | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wielka schizma wschodnia i jej skutki</li> <li>• spór o inwestyturę między cesarzem a papieżem w XI w.</li> <li>• Canossa jako miejsce pokuty cesarza Henryka IV</li> <li>• konkordat wormacki i jego postanowienia</li> <li>• terminy: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i></li> <li>• postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV</li> </ul>                 | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika</i>                                                    | – poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i><br>– wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie<br>– przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV | – wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej<br>– wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne<br>– przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.<br>– przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r. | – wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę<br>– omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym | – przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego                                                                                                                                           |
| 5. Wyprawy krzyżowe              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zajęcie Ziemi Świętej przez Turków</li> <li>• synod w Clermont</li> <li>• krucjaty</li> <li>• utworzenie Królestwa Jerozolimskiego</li> <li>• powstanie zakonów rycerskich: templariuszy, joannitów i Krzyżaków</li> <li>• upadek twierdzy Akka</li> <li>• skutki wypraw krzyżowych</li> <li>• terminy: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></li> <li>• postaci historyczne: papież Urban II</li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i><br>– opisuje wygląd rycerzy zakonnych | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i><br>– wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat<br>– wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat<br>– omawia skutki pierwszej krucjaty                                                     | – przedstawia zakony templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania<br>– opisuje skutki wypraw krzyżowych<br>– przedstawia postać: Urbana II<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1096 r., 1291 r.                                                                                                     | – omawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy                                                                     | – przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola<br>– ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami |

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                            |                                                                                      |                                                                                                     |
|------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| *Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zakon templariuszy i jego funkcje po zakończeniu krucjat</li> <li>• wzrost znaczenia i bogactwa templariuszy</li> <li>• przyczyny kasacji zakonu</li> <li>• polskie posiadłości templariuszy</li> </ul>                                                                                    | – wyjaśnia, do jakich celów został powołany zakon templariuszy                                                                                                          | – przedstawia genezę bogactwa templariuszy<br>– opisuje mit skarbu templariuszy                                                                                                                                                                                                                 | – przedstawia dzieje templariuszy po upadku Królestwa Jerozolimskiego<br>– opisuje losy ostatniego mistrza zakonu Jakuba de Molay          | – przedstawia legendę o św. Graalu                                                   | – wskazuje posiadłości zakonu na obszarze dzisiejszej Polski                                        |
| <b>Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                            |                                                                                      |                                                                                                     |
| I. System feudalny                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podział na seniorów i wasali</li> <li>• społeczna drabina feudalna</li> <li>• podział społeczeństwa średniowiecznego na stany</li> <li>• terminy: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i></li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hold lenny, przywilej</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna | – poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i><br>– przedstawia, jak wyglądał hold lenny<br>– wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym | – omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym<br>– opisuje zależność między seniorem a wasalem                          | – wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane                                         | – wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie                                     |
| 2. Epoka rycerzy                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ideał rycerza i jego obowiązki</li> <li>• od paza do rycerza</li> <li>• życie codzienne rycerzy</li> <li>• elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza</li> <li>• kultura rycerska</li> </ul>                                                                                            | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, herb, kopia, ostrogi</i><br>– opisuje uzbrojenie rycerzy                                                  | – poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i><br>– charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego                                                                                                                           | – opisuje życie codzienne rycerstwa<br>– przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego<br>– opisuje ceremonię pasowania na rycerza | – przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa | – przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu |

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                        |                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>•elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza</li> <li>•terminy: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem</li> <li>– opisuje uzbrojenie rycerskie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                        |                                                                                                                                             |
| * Tajemnice sprzed wieków – Dlaczego rycerze brali udział w turniejach? | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rola turniejów rycerskich</li> <li>• przebieg turniejów</li> <li>• konsekwencje zwycięstwa i porażki w turnieju</li> <li>• obyczajowość turniejowa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | – przy pomocy nauczyciela omawia, z jakimi konsekwencjami wiązała się porażka w turnieju                                                                                                        | – przedstawia, w jaki sposób byli nagradzani zwycięzcy turniejów                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | – wyjaśnia, dlaczego rycerze byli skłonni uczestniczyć w turniejach                                                                                                                           | – opisuje przebieg turniejów rycerskich                                                                                                | – wyjaśnia, dlaczego współczesna młodzież organizuje się w bractwa rycerskie i kultywuje tradycję rycerską; podaje przykład takiego bractwa |
| 3. Średniowieczne miasto i wieś                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich</li> <li>• lokacje miast i wsi</li> <li>• samorząd miejski i jego organy</li> <li>• społeczeństwo miejskie</li> <li>• organa samorządu wiejskiego</li> <li>• wygląd średniowiecznego miasta</li> <li>• zajęcia ludności wiejskiej</li> <li>• terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska,</i></li> </ul> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, plug, radło, brona</i><br>– porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi | – poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, plug, radło, brona</i><br>– opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta<br>– charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast<br>– opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej | – wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi<br>– przedstawia organy samorządu miejskiego<br>– charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan<br>– wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka | – opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce<br>– znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości | – przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie                                                               |

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                            | <i>trójpółówka, plug, radło, brona</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 4. Kościół w średniowieczu | <ul style="list-style-type: none"> <li>• duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki</li> <li>• religijność doby średniowiecza</li> <li>• średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie</li> <li>• życie w średniowiecznym klasztorze</li> <li>• średniowieczne szkolnictwo</li> <li>• terminy: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i></li> <li>• postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację</li> <li>– wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i></li> <li>– charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu</li> <li>– opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne</li> <li>– wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i></li> <li>– charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo</li> <li>– porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne</li> <li>– przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze</li> <li>– wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitułarz</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku</li> <li>– opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia</li> </ul> |
| 5. Sztuka średniowiecza    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rola sztuki w średniowieczu</li> <li>• znaczenie <i>biblia pauperum</i></li> <li>• styl romański i jego cechy</li> <li>• styl gotycki i jego charakterystyczne elementy</li> <li>• rzeźba i malarstwo</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>katedra, witraże, miniatura</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></li> </ul>                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje styl romański</li> <li>– omawia cechy stylu gotyckiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje styl gotycki i romański</li> <li>– przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju</li> </ul>                                                                                                                                                          |

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | <p>średniowieczne</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•pismo i miniatury w rękopisach</li> <li>•zabytki średniowieczne w Polsce</li> <li>•terminy: <i>biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, katedra, portal, sklepienie, witraże, luki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | – wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej                                                                                                                  | – wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                      |
| I. Zanim powstała Polska                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich na świetle wykopalisk archeologicznych</li> <li>• gród w Biskupinie</li> <li>• Słowianie w Europie i ich kultura</li> <li>• wierzenia dawnych Słowian</li> <li>• pierwsze państwa słowiańskie</li> <li>• plemiona słowiańskie na ziemiach polskich</li> <li>• terminy: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrownia ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiśla nie, Polanie</i></li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wielka wędrownia ludów, plemię</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrownia ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiśla nie, Polanie</i></p> <p>– przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich</p> <p>– charakteryzuje wierzenia Słowian</p> <p>– wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich</p> | <p>– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie</p> <p>– wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim</p> <p>– wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody</p> | <p>– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański</p> | <p>– wymienia pozostałości bytowania ludów przed-słowiańskich na ziemiach polskich</p> <p>– przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim</p> |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | <p><i>nie, Polanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 2. Mieszko I i początki Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwój państwa Polan</li> <li>• dynastia Piastów</li> <li>• panowanie Mieszka I</li> <li>• małżeństwo Mieszka z Dobrawą</li> <li>• chrzest Polski i jego skutki</li> <li>• konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią</li> <li>• terminy: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i></li> <li>• postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książę, dynastia</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski</li> <li>– opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r.</li> <li>– wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I</li> <li>– wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I</li> <li>– opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego</li> <li>– przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich</li> </ul> |
| 3. Polska Bolesława Chrobrego  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• misja biskupa Wojciecha i jej skutki</li> <li>• zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje</li> <li>• powstanie niezależnej organizacji na ziemiach polskich</li> <li>• stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami</li> <li>• koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo, koronacja</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i></li> <li>– opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów</li> <li>– wskazuje na mapie: granice państwa</li> </ul>                                                                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie</li> <li>– opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim</li> <li>– opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego</li> </ul>                                                                                                                               |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>•terminy: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i></li> <li>•postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                   | <p>Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite</p> <p>–omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.</p>                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                    |
| 4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>•kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</li> <li>•panowanie Mieszka II</li> <li>•reformy Kazimierza Odnowiciela</li> <li>•Kraków stolicą państwa</li> <li>•polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego</li> <li>•koronacja Bolesława Śmiałego</li> <li>•konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki</li> <li>•terminy: <i>insygnia królewskie</i></li> <li>•postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław</li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> <p>– wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela</p> <p>– omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.</p> | <p>– opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</p> <p>– ocenia postawę Bezpryma</p> <p>– przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego</p> <p>– charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego</p> | <p>– opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem</p> | <p>– wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego</p> <p>– ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego</p> |
| 5. Rządy Bolesława Krzywoustego        | <ul style="list-style-type: none"> <li>•rządy Władysława Hermana i Sieciecha</li> <li>•podział władzy między synów Władysława</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior</i></p>                                                                                                           | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>palatyn (wojewoda), testament,</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>– opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie</p>                                                                                                                                         | <p>– ocenia postawę Bolesława wobec brata</p> <p>– wyjaśnia zasadę senioratu</p>                                                                     | <p>– przedstawia postać Galla Anonima</p>                                                                                                          |



|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                        |                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | <p>Hermana</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem</li> <li>•najazd niemiecki na ziemię polską i obrona Głogowa</li> <li>•podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego</li> <li>•testament Krzywoustego i jego założenia</li> <li>•terminy: <i>palatyn (wojewoda), testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i></li> <li>•postaci historyczne: Władysław Herman, Sieciech, Zbigniew, Bolesław Krzywousty</li> </ul> | <i>i juniorzy, zasada senioratu</i>                                                                                                                                                                                                                         | <p><i>zasada senioratu, senior i juniorzy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego</li> <li>– opisuje postaci: Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa</li> <li>– zaznacza na osi czasu daty: 1109 r. i 1138 r.</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem</li> <li>– opisuje niemiecki najazd w 1109 r. i obronę Głogowa</li> <li>– przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami</li> <li>– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego</li> </ul> | – wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza</li> <li>– ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu</li> </ul> |
| 6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów | <ul style="list-style-type: none"> <li>•grody i ich funkcje</li> <li>•życie w grodzie i na podgrodziu</li> <li>•sposoby uprawy roli na ziemiach polskich</li> <li>•podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów</li> <li>•zakres władzy panującego</li> <li>•powinności poddanych wobec władcy</li> <li>•powstanie rycerstwa w Polsce</li> <li>•terminy: <i>metoda żarowa, gród,</i></li> </ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, danina, posługi</i></li> <li>– przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu</li> <li>– opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna</i></li> <li>– charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim</li> <li>– omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia charakter drużyny książęcej</li> <li>– wyjaśnia powinności ludności względem władcy</li> </ul>                                                                                                                                                                 | – wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza                | – wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych                                                                               |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        | <i>podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                |
| * Tajemnice sprzed wieków– Kto spisywał dzieje Polski? | •źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego<br>•obiektywizm i prawda historyczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | – wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów<br>– tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych                                        | – przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | – omawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima<br>– wymienia przyczyny powstania kronik                                                                                                | – określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka                                                         | – przedstawia przykład innej średniowiecznej kroniki polskiej                                                                  |
| <b>Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku</b>            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                |
| I. Rozbicie dzielnicowe                                | •walki wewnętrzne między książętami piastowskimi o prymat w Polsce<br>•utrwalenie rozbicia dzielnicowego<br>•osłabienie Polski na arenie międzynarodowej<br>•sprowadzenie Krzyżaków do Polski<br>•najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą<br>•przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego<br>•terminy: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółowka</i> | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i><br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi | – poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółowka</i><br>– charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego<br>– wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego<br>– omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, | – opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia<br>– omawia skutki rozbicia dzielnicowego<br>– opisuje kolonizację na ziemiach polskich | – przedstawia historię zakonu krzyżackiego<br>– wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu | – charakteryzuje sposób walki Mongołów<br>– przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                         |                                                                                                                 |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• postaci historyczne: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                          | <p>Konrada Mazowieckiego, Henryk a Pobożnego</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.</p>                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                         |                                                                                                                 |
| 2. Zjednoczenie Polski        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• koronacja i śmierć Przemysła II</li> <li>• panowanie Wacława II</li> <li>• rola arcybiskupów gnieźnieńskich i jednolitej organizacji kościelnej w zjednoczeniu dzielnic polskich</li> <li>• przejęcie władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja</li> <li>• rządy Władysława Łokietka</li> <li>• konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami</li> <li>• terminy: <i>starosta, Szczerbiec</i></li> <li>• postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek</li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i></p>                                                                                    | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i></p> <p>– wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków</p> <p>– omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.</p> | <p>– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II</p> <p>– opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie</p> <p>– przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju</p> <p>– opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami</p> | <p>– wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki</p>                                                             | <p>– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju</p>                   |
| 3. Czasy Kazimierza Wielkiego | <ul style="list-style-type: none"> <li>• polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego</li> <li>• pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu</li> <li>• przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego</li> <li>• reformy Kazimierza</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></p> <p>– wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego</p>                                                                                                                                                                                                          | <p>– przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu</p> <p>– charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa</p>                                                                                                                                              | <p>– wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa</p> <p>– tłumaczy, jakie znaczenie miało</p> | <p>– przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami</p> |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                       |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | <p>Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umocnienie granic polskiego państwa</li> <li>• utworzenie Akademii Krakowskiej i skutki tej decyzji</li> <li>• zjazd monarchów w Krakowie</li> <li>• uczta u Wierzyńka</li> <li>• terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></li> <li>• postać historyczna: Kazimierz Wielki</li> </ul>                                                                                                                                                                                           | <p>o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”</p> <p>– wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i></p>                                                                                           | <p>i ziemie włączone do Polski przez tego władcę</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>założenie Akademii Krakowskiej</p> <p>– wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzyńka</p>                                                                                            | <p>– wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów</p> <p>– przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego</p> |
| 4. Unia polsko-litewska | <ul style="list-style-type: none"> <li>• koniec dynastii Piastów na polskim tronie</li> <li>• rządy Andegawenów w Polsce</li> <li>• unia polsko-litewska w Krewie</li> <li>• wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem</li> <li>• I pokój w Toruniu</li> <li>• unia w Horodle</li> <li>• terminy: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i></li> <li>• postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen</li> </ul> | <p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>unia personalna</i></p> <p>– przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę</p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej</p> <p>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</p> <p>– wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, Grunwald, Toruń</p> <p>– opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena</p> | <p>– przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę</p> <p>– wymienia postanowienia unii w Krewie</p> <p>– przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu</p> <p>– wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle</p> | <p>– charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński</p> | <p>– uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj</p>                                      |

|                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                         | – zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                            |
| * Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko? | •okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i><br>•Jan Matejko jako malarz dziejów Polski<br>•obrazy jako źródło wiedzy historycznej<br>•znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i>                                                                                                                                                                                                                                                          | – przedstawia, kim był Jan Matejko                                                                                                                                                                                                                                      | –wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | – wyjaśnia, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcom zależało na zniszczeniu dzieła                                                                                                                            | – wymienia cele namalowania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i><br>– omawia nieścisłości w przekazie historycznym obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>                                                                                      | – wyjaśnia, jakie warunki powinno spełniać dzieło sztuki, aby można je było traktować jako źródło historyczne<br>– omawia inne dzieło Jana Matejki                                         |
| 5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów                      | •okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej<br>•bitwa pod Warną<br>•panowanie Kazimierza Jagiellończyka<br>•wojna trzynastoletnia<br>•II pokój toruński i jego postanowienia<br>•panowanie Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech<br>•terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold</i><br>•postaci historyczne: Władysław III Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Zbigniew Oleśnicki | – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wojska zaciężne, żold</i><br>– przy pomocy nauczyciela opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka<br>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza | – poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold</i><br>– wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV w.<br>– omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza Jagiellończyka<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r. | – przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej<br>– charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka<br>– opisuje przebieg wojny trzynastoletniej<br>– przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego | – wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiazania Związku Pruskiego<br>– porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego<br>– uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki | – przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszłych królów Polski<br>– wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Monarchia stanowa w Polsce | <ul style="list-style-type: none"> <li>•monarchia patrymonialna i stanowa</li> <li>•wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej</li> <li>•przekształcenie się rycerstwa w szlachtę</li> <li>•przywileje szlacheckie i ich konsekwencje dla władzy królewskiej</li> <li>•ukształtowanie się sejmu walnego</li> <li>•konstytucja <i>Nihil novi</i> i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej</li> <li>•terminy: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i></li> </ul> | –przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i> | –poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i><br>– przedstawia sejm walny oraz jego skład<br>– zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r. | – wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę<br>– wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce<br>– przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie<br>– wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i> | – przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce<br>– tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową<br>– wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu | – ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Wymagania na poszczególne oceny klasa 6. - „Wczoraj i dziś"

| Temat lekcji                             | Zagadnienia                                                                                                                                                      | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                            |
|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          |                                                                                                                                                                  | Ocena dopuszczająca<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                    | Ocena dostateczna<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ocena dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena bardzo dobra<br>Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ocena celująca<br>Uczeń:                                                                                                                   |
| Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                            |
| 1. Wielkie odkrycia geograficzne         | – średniowieczne wyobrażenia o Ziemi<br>– przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w.<br>– najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy | – wskazuje na mapie Indie, Amerykę<br>– podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab)<br>– wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki<br>– podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia | – wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy<br>– poprawnie posługuje się terminami: <i>karawela</i> , <i>kompas</i><br>– podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia<br>– wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie | – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych<br>– wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz)<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>tubylec</i><br>– wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami | – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii<br>– podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>astrolabium</i><br>– wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód | – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka<br>– wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Skutki odkryć geograficznych     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania</li> <li>– podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa</li> <li>– zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie)</li> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Stary Świat, Nowy Świat</i></li> <li>– podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i></li> <li>– wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków</li> <li>– wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki</li> <li>– przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych</li> <li>– wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, niewolnik, plantacja</i></li> <li>– przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie</li> <li>– tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki</li> <li>– opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>konkwistador</i></li> <li>– opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro)</li> <li>– wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych</li> <li>– wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie</li> </ul> |
| 3. Renesans – narodziny nowej epoki | <ul style="list-style-type: none"> <li>– renesans – cechy charakterystyczne epoki</li> <li>– humaniści i ich poglądy</li> <li>– ideał człowieka w dobie renesansu</li> <li>– wynalezienie druku i jego znaczenie</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– zaznacza na osi czasu epokę renesansu</li> <li>– wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku</li> <li>– wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>renesans</i>,</li> <li>– podaje czas trwania epoki renesansu</li> <li>– przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek renesansu</i></li> <li>– opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność</li> </ul>                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>antykwizm, humanizm</i></li> <li>– charakteryzuje epokę renesansu</li> <li>– wyjaśnia nazwę nowej epoki</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia wpływ wynaleźienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu</li> <li>– przedstawia poglądy humanistów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy</li> <li>– porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni</li> </ul>                                                             |



|                                     |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                       | twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                               |
| 4. Kultura renesansu w Europie      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– renesansowa radość życia</li> <li>– architektura renesansu</li> <li>– wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu,</li> <li>– wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>mecenat</i></li> <li>– wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł</li> </ul>                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców,</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>fresk</i>, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>attyka</i>, <i>arkada</i>, <i>kopuła</i> do opisu budowli renesansowych</li> </ul>                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>perspektywa</i></li> <li>– podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę</li> </ul> |
| 5. Reformacja – czas wielkich zmian | <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryzys Kościoła katolickiego</li> <li>– Marcin Luter i jego poglądy</li> <li>– reformacja i jej następstwa</li> </ul>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>odpust</i></li> <li>– wymienia wyznania protestanckie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>reformacja</i>, <i>protestanci</i></li> <li>– określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu</li> <li>– wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji</li> <li>– charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>pastor</i>, <i>celibat</i>, <i>zbór</i></li> <li>– wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji</li> <li>– opisuje okoliczności powstania anglikanizmu</li> <li>– przedstawia skutki reformacji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje poglądy Marcina Lutra</li> <li>– opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę <i>czyj kraj, tego religia</i></li> <li>– przedstawia na mapie podział religijny Europy</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina</li> <li>– wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej</li> </ul>       |

|                                                     |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Kontrreformacja                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– postanowienia soboru trydenckiego</li> <li>– działalność jezuitów</li> <li>– wojna trzydziestoletnia i jej następstwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>sobór</i></li> <li>– przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie</li> <li>– wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją</li> <li>– oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kontrreformacja, seminarium duchowne</i></li> <li>– przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji</li> <li>– wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów</li> <li>– wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia soboru trydenckiego</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych</i></li> <li>– wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje działalność zakonu jezuitów</li> <li>– przedstawia zasady obowiązujące jezuitów</li> </ul>                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej</li> <li>– podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia</li> </ul>                                                                                        |
| <b>Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej</b> |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 1. Demokracja szlachecka                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– szlachta i jej zajęcia</li> <li>– prawa i obowiązki szlachty</li> <li>– sejm walny i sejmiki ziemskie</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i></li> <li>– przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach</li> <li>– wymienia zajęcia szlachty</li> <li>– wskazuje na ilustracji postać szlachcica</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota</i></li> <li>– wymienia izby sejmu walnego</li> <li>– przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego</li> <li>– wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia prawa i obowiązki szlachty,</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i></li> <li>– wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>sejm walny, sejmiki ziemskie</i></li> <li>– przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym</li> <li>– charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień</li> <li>– przedstawia skład izb sejmu walnego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej</li> <li>– porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski</li> <li>– wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej</li> </ul> |

|                                    |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                        |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                            | (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia<br>– przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i>                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                        |
| 2. W folwarku szlacheckim          | – folwark szlachecki<br>– gospodarcza działalność szlachty<br>– spław wiślany<br>– statuty piotrkowskie                                                                | – poprawnie posługuje się terminami: <i>folwark, dwór</i><br>– na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego<br>– opisuje zajęcia chłopów i mieszczan        | – poprawnie posługuje się terminami: <i>spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i><br>– przedstawia gospodarczą działalność szlachty<br>– wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą<br>– wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju | – wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje<br>– wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich<br>– tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie | – wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki<br>– wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom<br>– wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego | – wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki                             |
| 3. W czasach ostatnich Jagiellonów | – ostatni Jagiellonowie na tronie Polski<br>– wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521<br>– hołd pruski i jego postanowienia<br>– polityka wschodnia ostatnich Jagiellonów | – wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta<br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia | – wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty<br>– opisuje zależność Prus Książęcych od Polski<br>– wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty                                                                                                                 | – przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.)<br>– wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie<br>– wyjaśnia skutki rywalizacji Polski,                                 | – poprawnie posługuje się terminem: <i>hołd lenny</i><br>– przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki                                                                                        | – opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego<br>– charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa |

|                                    |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                      |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                  | – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                      |
| 4. Odrodzenie na ziemiach polskich | – idee renesansowe w Polsce<br>– literatura polskiego renesansu i jej twórcy<br>– renesansowy Wawel Jagiellonów<br>– odkrycie Mikołaja Kopernika | – wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej<br>– wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie | – wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce<br>– wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim<br>– charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata | – poprawnie posługuje się terminami: <i>arras, krużganki, mecenat</i><br>– charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego<br>– opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce<br>– uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu<br>– przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika | – poprawnie posługuje się terminami: <i>teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna</i><br>– wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce<br>– przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu<br>– przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu | – wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski<br>– opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie |
| 5. Rzeczpospolita Obojga Narodów   | – geneza unii lubelskiej<br>– postanowienia unii lubelskiej<br>– struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczypospolitej                              | – wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów<br>– wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i                                                          | – poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna, unia realna</i><br>– wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów<br>– wskazuje na mapie Królestwo Polskie i                                                                                                                                                     | – przedstawia postanowienia unii lubelskiej<br>– charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej<br>– analizuje wygląd                                                                                                                                                                                                       | – opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów<br>– wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości<br>– wskazuje na mapie                                                                                                                                                                                       | – wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów                                             |

|                                  |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                             | <p>pomysłodawcę unii<br/>– podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia</p>                                | <p>Wielkie Księstwo Litewskie</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego</p>                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Wołyń, Podole i Ukrainę</p>                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                        |
| <p>6. „Państwo bez stosów”</p>   | <p>– Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym<br/>– <i>Akt konfederacji warszawskiej</i><br/>– reformacja w Polsce</p>                      | <p>– wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej<br/>– poprawnie posługuje się terminem: <i>tolerancja</i><br/>– zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej</p> | <p>– wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów<br/>– wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej<br/>– podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia<br/>– wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”</p> | <p>– przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej<br/>– poprawnie posługuje się terminem: <i>innowierca</i><br/>– nazywa świątynie różnych wyznań<br/>– wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce<br/>– omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej</p> | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie</i><br/>– charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej<br/>– wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii<br/>– tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian</p> | <p>– nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań<br/>– wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej</p> |
| <p>7. Pierwsza wolna elekcja</p> | <p>– przyczyny elekcyjności tronu polskiego<br/>– przebieg pierwszej wolnej elekcji<br/>– <i>Artykuły henrykowskie i pacta conventa</i></p> | <p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>elekcja</i><br/>– krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji<br/>– wskazuje Henryka</p>                   | <p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>wolna elekcja, bezkrólewie</i><br/>– podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji<br/>– opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i</p>                                                                                                                                                    | <p>– przedstawia zasady wyboru monarchy<br/>– na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji<br/>– wyjaśnia skutki</p>                                                                                                                                                                      | <p>– wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni<br/>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i></p>                                                                                                                                      | <p>– wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej</p>                                                                                  |

|                                                        |                                                                                                         |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                              |
|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                        | – następstwa wolnych elekcji                                                                            | Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego                                                                                                                                           | wyjaśnia, kim był interrex                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | wolnych elekcji                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                              |
| <b>Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                         |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                              |
| 1. Wojny z Rosją                                       | – wojny Stefana Batorego o Inflanty<br>– dymitriada i polska interwencja w Rosji<br>– pokój w Polanowie | – wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie<br>– wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>hetman</i> | – opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka<br>– przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego<br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia<br>– opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem<br>– przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem<br>– wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn | – przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty<br>– poprawnie posługuje się terminami: <i>piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar</i><br>– opisuje następstwa dymitriady<br>– wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim) | – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo<br>– wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca<br>– wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji<br>– podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.) | – ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji<br>– przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Początek wojen ze Szwecją | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Wazowie na tronie Polski</li> <li>– przyczyny wojen ze Szwecją</li> <li>– wojna o Inflanty</li> <li>– walka o ujście Wisły</li> <li>– skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w.</li> <li>– Warszawa stolicą Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji</li> <li>– wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę</li> <li>– wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie</li> <li>– podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz)</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy</li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w.</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>cło</i></li> <li>– opowiada przebieg wojny o Inflanty</li> <li>– wskazuje na mapie Oliwę</li> <li>– podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji</li> <li>– przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów</li> <li>– tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych</li> </ul>                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)</li> </ul>                                                                                               |
| 3. Powstanie Chmielnickiego  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– sytuacja Kozaków zaporoskich</li> <li>– powstanie Kozaków na Ukrainie</li> <li>– ugoda w Perejaśławiu</li> </ul>                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie</li> <li>– wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji</li> <li>– rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kim byli Kozacy</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>Zaporoże</i></li> <li>– wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi</li> <li>– przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków</li> <li>– wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko)</li> <li>– uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie</li> <li>– omawia główne etapy powstania</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską</li> <li>– wskazuje na mapie Perejaśław</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejaśławiu (1654 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki powstania Chmielnickiego</li> <li>– wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.)</li> <li>– ocenia politykę szlachty wobec Kozaków</li> </ul> |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                       |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Potop szwedzki | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją</li> <li>– najazd Szwedów na Polskę w latach 1655–1660</li> <li>– postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy</li> <li>– skutki potopu</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i></li> <li>– wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami</li> <li>– wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego</li> <li>– wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem</li> <li>– przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego</li> <li>– uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.)</li> <li>– charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę</li> <li>– wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce</li> <li>– przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich</li> <li>– wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego</li> <li>– wymienia postanowienia pokoju w Oliwie</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki potopu szwedzkiego</li> <li>– wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego</li> </ul> |
| 5. Wojny z Turcją | <ul style="list-style-type: none"> <li>– imperium osmańskie</li> <li>– przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w.</li> <li>– wojna o Mołdawię</li> <li>– najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki</li> <li>– odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>sułtan, husarz, janczar</i></li> <li>– podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń</li> <li>– wskazuje na mapie Wiedeń</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>islam, wezyr</i></li> <li>– charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.)</li> <li>– wymienia skutki wojen</li> </ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>haracz, ekspansja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w.</li> <li>– przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię</li> <li>– wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu</li> <li>– przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.</li> </ul>                      |



|                            |                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                            |                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                           | z Turcją<br>– wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski                                                    | (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim)<br>– wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.                                             | (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 6. Kryzys Rzeczypospolitej | – skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w.<br>– sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na przełomie XVII i XVIII w. | – charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą<br>– wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w. | – wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne | – poprawnie posługuje się terminem: <i>liberum veto</i><br>– wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy)<br>– wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw | – charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii<br>– wskazuje objawy kryzysu państwa<br>– podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego | – przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego<br>– wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci<br>– wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmu |

|                                                 |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7. Barok i sarmatyzm                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– barok – epoka kontrastów</li> <li>– cechy charakterystyczne stylu barokowego</li> <li>– architektura i sztuka barokowa</li> <li>– Sarmaci i ich obyczaje</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w.</li> <li>– wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu</li> <li>– wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>barok</i></li> <li>– zaznacza na osi czasu epokę baroku</li> <li>– wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej</li> <li>– z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym</li> <li>– wyjaśnia, czym były kalwarie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku</li> <li>– charakteryzuje ideologię sarmatyzmu</li> <li>– wyjaśnia pochodzenie terminu <i>sarmatyzm</i></li> <li>– wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka”</li> <li>– opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>putto</i>, <i>ornament</i></li> <li>– wyjaśnia genezę epoki baroku</li> <li>– wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki</li> <li>– wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym</li> <li>– charakteryzuje barok jako epokę kontrastów</li> </ul>                         |
| <b>Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki</b> |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                  |
| 1. Monarchia absolutna we Francji               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Edykt nantejski i jego skutki</li> <li>– umacnianie władzy monarchy we Francji</li> <li>– rządy absolutne Ludwika XIV</li> <li>– Francja potęgą militarną i gospodarczą</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej</li> <li>– przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego</li> <li>– wskazuje na mapie Francję</li> </ul>                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia absolutna</i></li> <li>– wymienia uprawnienia monarchy absolutnego</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce</li> <li>– wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.)</li> <li>– opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>manufaktura</i>, <i>cło</i>, <i>import</i>, <i>eksport</i></li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą</li> <li>– przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji</li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>hugenoci</i></li> <li>– opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski)</li> <li>– omawia politykę gospodarczą ministra Colberta</li> <li>– opowiada o twórczości Moliera</li> </ul>                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy</li> <li>– wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV</li> </ul> |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Monarchia parlamentarna w Anglii | <ul style="list-style-type: none"> <li>– absolutyzm angielski</li> <li>– konflikt Karola I z parlamentem</li> <li>– dyktatura Olivera Cromwella</li> <li>– ukształtowanie się monarchii parlamentarnej</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Anglię i Londyn</li> <li>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>parlament</i></li> <li>– wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia parlamentarna</i></li> <li>– wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej</li> <li>– wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego</li> <li>– przedstawia zakres władzy dyktatora</li> </ul>                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem</li> <li>– przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego</li> <li>– charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>purytanie</i>, <i>nowa szlachta</i>, <i>rojaliści</i></li> <li>– przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania</li> <li>– wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii</li> </ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii</li> <li>– porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej</li> </ul>                         |
| 3. Oświecenie w Europie             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– ideologia oświecenia</li> <li>– wybitni myśliciele doby oświecenia</li> <li>– trójpodział władzy według Monteskiusza</li> <li>– najważniejsze dokonania naukowe oświecenia</li> <li>– architektura oświeceniowa</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>oświecenie</i></li> <li>– zaznacza na osi czasu epokę oświecenia</li> <li>– podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>klasycyzm</i></li> <li>– wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie</li> <li>– charakteryzuje styl klasycystyczny</li> <li>– z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym</li> <li>– wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia</li> <li>– tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje ideologię oświecenia</li> <li>– przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>ateizm</i></li> <li>– omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau</li> <li>– wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi</li> <li>– przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i></li> </ul> |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | europejskiej została nazwana oświeceniem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                        |
| 4. Nowe potęgi europejskie   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– absolutyzm oświecony</li> <li>– narodziny potęgi Prus</li> <li>– monarchia austriackich Habsburgów</li> <li>– Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w.</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w.</li> <li>– wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus</li> <li>– wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>absolutyzm, absolutyzm oświecony</i></li> <li>– podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego</li> <li>– wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego</li> <li>– wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji</li> </ul>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”</li> <li>– wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach</li> <li>– wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw</li> <li>– opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego</li> <li>– podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)</li> </ul> |
| 5. Stany Zjednoczone Ameryki | <ul style="list-style-type: none"> <li>– kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej</li> <li>– konflikt kolonistów z rządem brytyjskim</li> <li>– wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych</li> <li>– ustrój polityczny USA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Stany Zjednoczone</li> <li>– określa czas powstania Stanów Zjednoczonych</li> <li>– wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA</li> <li>– przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kolonia, konstytucja</i></li> <li>– wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej</li> <li>– wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim</li> <li>– opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>bojkot</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA</li> <li>– wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown</li> <li>– omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA</li> <li>– opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA</li> <li>– wymienia miejsca</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Kongres, Izba Reprezentantów</i></li> <li>– charakteryzuje ustrój polityczny USA</li> </ul>                                             |

|                                            |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                   |
|--------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                               | – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim<br>– porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice                                                                                                       | lipca 1776 r.)<br>– charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości<br>– przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA                                                                                                                                                                                                   | związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                   |
| <b>Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej</b> |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                   |
| 1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów     | – unia personalna z Saksonią<br>– początek ingerencji Rosji w sprawy Polski<br>– podwójna elekcja w 1733 r.<br>– rządy Augusta III<br>– projekty reform Rzeczypospolitej | – wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w.<br>– opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie | – poprawnie posługuje się terminami: <i>unia personalna, anarchia</i><br>– wskazuje na mapie Saksonię<br>– wymienia przyczyny anarchii w Polsce<br>– przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform | – poprawnie posługuje się terminami: <i>konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka</i><br>– wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedź, pij i popuszczaj pasa</i><br>– przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego<br>– charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w. | – przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego<br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.)<br>– wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski<br>– opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III | – charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego<br>– wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej |
| 2. Pierwszy rozbiór Polski                 | – Stanisław August Poniatowski królem Polski<br>– pierwsze reformy                                                                                                       | – poprawnie posługuje się terminem: <i>rozbiory Polski</i><br>– podaje i zaznacza na                                                                                          | – charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego<br>– wskazuje na mapie                                                                                                                                                                                  | – opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski                                                                                                                                                                                                                                                                     | – poprawnie posługuje się terminem: <i>prawa kardynalne</i>                                                                                                                                                                                     | – przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej                                                          |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 | <p>nowego władcy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– konfederacja barska</li> <li>– I rozbiór Polski</li> </ul>                                                                                                                                                          | <p>osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie</li> <li>– przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski</li> </ul>                                                        | <p>ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski</li> <li>– ocenia postawę Tadeusza Rejtana</li> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>ambasador, emigracja</i></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.</li> <li>– wskazuje następstwa konfederacji barskiej</li> <li>– porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i></li> </ul>                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.)</li> <li>– przedstawia cel walki konfederatów barskich</li> <li>– opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                          |
| 3. Kultura polskiego oświecenia | <ul style="list-style-type: none"> <li>– literatura okresu oświecenia</li> <li>– Teatr Narodowego i jego zadania</li> <li>– mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> <li>– architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce</li> <li>– reforma szkolnictwa w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki</li> <li>– podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>szkoła parafialna</i></li> <li>– podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i></li> <li>– przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej</li> <li>– wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną</li> <li>– podaje przykłady budowli klasycystycznych</li> <li>– charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego</li> <li>– przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor”</li> <li>– omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform</li> <li>– przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia</li> <li>– wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli)</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego</li> <li>– podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie</li> </ul> |

|                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– reformy Sejmu Wielkiego</li> <li>– Konstytucja 3 Maja</li> <li>– wojna polsko-rosyjska w 1792 r.</li> <li>– drugi rozbiór Polski</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.)</li> <li>– wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski</li> <li>– na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.)</li> <li>– wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego</li> <li>– wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej elekcji)</li> <li>– wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego</li> <li>– opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze</li> <li>– podaje cel obrad Sejmu Wielkiego</li> <li>– przedstawia okoliczności zawiazania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego</li> <li>– charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja</li> <li>– przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari</li> <li>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.),</li> <li>– przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki</li> </ul> |
| 5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wybuch powstania kościuszkowskiego</li> <li>– Uniwersał połaniecki</li> <li>– przebieg powstania</li> <li>– trzeci rozbiór Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>naczelnik, kosynierzy, zaborcy</i></li> <li>– wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania</li> <li>– wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru</li> </ul>                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>insurekcja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.)</li> <li>– wymienia przyczyny</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa</li> <li>– opowiada o bitwie pod Racławicami i przedstawia jej znaczenie</li> <li>– wskazuje na mapie Racławice i Połaniec</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego</li> </ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>uniwersał</i></li> <li>– przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego</li> <li>– opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze</li> </ul>                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.</li> </ul>              |

|                                                             |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                             |                                                                                                                                                                                                                          | Polski                                                                                                                                                                                                                                                    | wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego<br>– wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru                                                                                                                                          | Kościuszek zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki<br>– wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego                                                                                                                                                                                 | wydarzenia w kolejności chronologicznej<br>– wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania                                                                                                                                                |                                                                                                                                               |
| <b>Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński</b> |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |
| 1. Rewolucja francuska                                      | – sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej<br>– stany społeczne we Francji<br>– wybuch rewolucji francuskiej<br>– uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela<br>– Francja monarchią konstytucyjną | – wskazuje na mapie Francję i Paryż<br>– poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, rewolucja, Bastylia</i><br>– podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską<br>– wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca | – poprawnie posługuje się terminami: <i>burżuazja, Stany Generalne</i><br>– wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji<br>– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.)<br>– charakteryzuje postać Ludwika XVI | – przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej<br>– opisuje położenie stanów społecznych we Francji<br>– wyjaśnia zadania Konstytuanty<br>– przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia konstytucyjna</i> | – przedstawia sytuację we Francji przed wybuchem rewolucji<br>– opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny<br>– podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.)<br>– charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji | – przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego<br>– wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela |
| 2. Republika Francuska                                      | – Francja republiką<br>– terror jakobinów<br>– upadek rządów jakobinów                                                                                                                                                   | – poprawnie posługuje się terminami: <i>gilotyna, terror</i><br>– przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI                                                                                                                                          | – przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI<br>– poprawnie posługuje się terminem: <i>republika</i><br>– charakteryzuje postać Maksymiliana                                                                                                                           | – poprawnie posługuje się terminami: <i>jakobini, dyktatoriat</i><br>– opisuje rządy jakobinów<br>– wyjaśnia, dlaczego                                                                                                                                                                           | – poprawnie posługuje się terminem: <i>radikalizm</i><br>– wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens                                                                                                                                                      | – wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji<br>– ocenia terror jako narzędzie walki politycznej                                   |



|                                       |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                       |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Robespierre’a</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy</li> <li>– charakteryzuje rządy dyktatoratu</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                     | <p>powiedzenia:</p> <p><i>Rewolucja pożera własne dzieci</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia skutki rządów jakobinów</li> <li>– wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów</li> </ul>                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                  |
| <p>3. Epoka Napoleona Bonapartego</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– obalenie rządów dyktatoratu</li> <li>– Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów</li> <li>– Kodeks Napoleona</li> <li>– Napoleon u szczytu potęgi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę</li> <li>– określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską</li> <li>– przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja</li> <li>– podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>zamach stanu</i></li> <li>– przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona</li> <li>– wskazuje na mapie tereny zależne od Francji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoratu</li> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>blokada kontynentalna</i></li> <li>– wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii</li> <li>– charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.)</li> <li>– wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoratu</li> <li>– przedstawia etapy kariery Napoleona</li> <li>– podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.)</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów</li> <li>– podaje datę pokoju w Tylicy (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego</li> </ul> |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. Upadek Napoleona            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyprawa na Rosję</li> <li>– odwrót Wielkiej Armii</li> <li>– bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza</li> </ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminem: <i>Wielka Armia</i></li> <li>– wskazuje na mapie Rosję i Moskwę</li> <li>– opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję</li> <li>– opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”</li> <li>– wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk</li> </ul>                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja</i></li> <li>– przedstawia strategię obronną Rosji</li> <li>– opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję</li> <li>– podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.)</li> <li>– przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona</li> <li>– podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie Borodino</li> <li>– omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przyczyny klęski Napoleona</li> </ul>                                                |
| 5. Legiony Polskie we Włoszech | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Polacy po utracie niepodległości</li> <li>– utworzenie Legionów Polskich we Włoszech</li> <li>– organizacja i zasady życia legionowego</li> <li>– udział legionistów w wojnach napoleońskich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia państwa zaborcze</li> <li>– wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki</li> <li>– podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawnie posługuje się terminami: <i>legiony, emigracja</i></li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.)</li> <li>– wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo</li> <li>– przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem</li> <li>– opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich</li> <li>– przedstawia powody wystania legionistów na San Domingo</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości</li> <li>– charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych</li> </ul> |

|                         |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                              |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6. Księstwo Warszawskie | <ul style="list-style-type: none"> <li>– utworzenie Księstwa Warszawskiego</li> <li>– konstytucja Księstwa Warszawskiego</li> <li>– Polacy pod rozkazami Napoleona</li> <li>– upadek Księstwa Warszawskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie</li> <li>– podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego,</li> <li>– wskazuje na mapie Tylżę</li> <li>– podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego</li> <li>– przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego</li> <li>– wskazuje na mapie Raszyn</li> <li>– wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego</li> <li>– wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej</li> <li>– wskazuje na mapie Somosierrę</li> <li>– opowiada o szarży polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków</li> <li>– podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)</li> </ul> |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Plan pracy z historii dla klasy 7 szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”**  
**Wymagania na poszczególne oceny**

| Temat lekcji                               | Zagadnienia, materiał nauczania                                                                                                   | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            |                                                                                                                                   | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                       | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                     | dobra                                                                                                                                                                                                                                               | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                | celująca                                                                                                                                                                                   |
| ROZDZIAŁ I: EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                            |
| 1. Kongres wiedeński                       | 1. Początek kongresu<br>2. „Sto dni” Napoleona<br>3. Postanowienia kongresu<br>4. Zmiany granic w Europie<br>5. Święte Przymierze | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska<br>– zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815)<br>– wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim<br>– podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów:abdykacja, Święte Przymierze<br>– zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815)<br>– prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego<br>– przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich | Uczeń:<br>– zna datę„stu dni” Napoleona (III–VI 1815)<br>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Charles’a Talleyranda,Klemensa von Metternicha<br>– omawia przebieg „stu dni” Napoleona<br>– przedstawia okoliczności powstania Świętego Przymierza | Uczeń:<br>– identyfikuje postacie:Roberta Stewarta Castlereagha, Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III<br>– wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim oraz państwa Świętego Przymierza<br>– przedstawia cele i działalność Świętego Przymierza | Uczeń:<br>– ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju<br>– ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński<br>– ocenia działalność Świętego Przymierza |
| 2. Rewolucja przemysłowa                   | 1. Narodziny przemysłu<br>2. Rewolucja przemysłowa na świecie<br>3. Maszyna                                                       | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, rewolucja przemysłowa,                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, fabryka, urbanizacja, kapitał, kapitaliści,                                                                                                                                                                               | Uczeń:<br>– zna daty:skonstruowania silnika elektrycznego (1831), skonstruowania                                                                                                                                                                    | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa,metropolia<br>– zna datę                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– identyfikuje postacie: Thomasa Newcomena, Charlesa Wheatsone’a, Thomasa Davenporta                                                                                             |

|                         |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | parowa i jej zastosowanie<br>4. Narodziny elektrotechniki<br>5. Skutki rewolucji przemysłowej                                    | maszyna parowa<br>– zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763)<br>– identyfikuje postać Jamesa Watta<br>– wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej | robotnicy, proletariat<br>– identyfikuje postacie: Samuela Morse’a, George’a Stephensona<br>– wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej<br>– omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji | telegrafu (1837)<br>– identyfikuje postać Michaela Faradaya<br>– wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy<br>– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.<br>– przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu | pierwszego telegraficznego połączenia kablowego między Ameryką i Europą (1866)<br>– przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji<br>– wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji | – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.<br>– opisuje sposób działania maszyny parowej<br>– ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.                                                     |
| 3. Nowe idee polityczne | 1. Liberalizm<br>2. Konserwatyzm<br>3. Idee narodowe<br>4. Początki ruchu robotniczego<br>5. Czartyzm<br>6. Socjalizm i komunizm | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariat, ruch robotniczy, strajk, związek zawodowy<br>– identyfikuje postać Adama Smitha       | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm<br>– identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa<br>– przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu                                              | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, komunizm, idee narodowe<br>– identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa                                                                                                                         | Uczeń:<br>– zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848)<br>– przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego<br>– wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami                    | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: czartyzm, falanster<br>– zna daty: ruchu czartystów (1836–1848)<br>– opisuje narodziny ruchu czartystów, ich postulaty oraz skutki działalności<br>– ocenia wpływ nowych ideologii |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                         | i ruchu robotniczego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.                                                                                                                                                                                                                              |
| 4. Przeciwno Świątemu Przymierzu | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Walka z ładem wiedeńskim</li> <li>2. Niepodległość Grecji</li> <li>3. Początek Wiosny Ludów</li> <li>4. Wystąpienia w Niemczech i Austrii</li> <li>5. Parlament frankfurcki</li> <li>6. Powstanie węgierskie</li> <li>7. Wiosna Ludów we Włoszech</li> <li>8. Wojna krymska</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu Wiosna Ludów</li> <li>– zna datę Wiosny Ludów (1848–1849)</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów;</li> <li>–wymienia przyczyny Wiosny Ludów</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki</li> <li>– zna daty: rewolucji lipcowej we Francji (1830), wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848)</li> <li>– identyfikuje postacie: Mikołaja I, Ludwika Napoleona Bonapartego, Franciszka Józefa I</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, które uzyskały niepodległość w pierwszej połowie XIX w.</li> <li>-przedstawia przyczyny i przejawy walki z ładem</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: uzyskania niepodległości przez Grecję (1829), powstania w Belgii (1830), zwołania parlamentu frankfurckiego (V 1848),wybrania Ludwika Napoleona Bonapartego na prezydentem Francji (XII 1848), stłumienia powstania węgierskiego (1849), wojny krymskiej (1853–1856)</li> <li>– identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha,Aleksandra II</li> <li>– wskazuje na mapie państwa, w których</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów:dekabryści, bankiety</li> <li>– zna daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji (1821–1822), powstania dekabrystów (XII 1825),uznania niepodległości Belgii (1831), wybuchu Wiosny Ludów w Prusach, Austrii na Węgrzech i we Włoszech (III 1848), powstania robotniczego w Paryżu (VI 1848)</li> <li>– identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha, Józefa Bema Karola</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia przebieg i skutki walki Greków o niepodległość</li> <li>– ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich</li> <li>– omawia rolę parlamentu frankfurckiego w procesie jednoczenia Niemiec</li> </ul> |

|                                                           |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                       | wiedeńskim<br>– przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich                                                                                                             | w latach 1815–1847wybuchły rewolucje i powstania narodowe oraz państwa zaangażowane w wojnę krymską<br>– omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji<br>– wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej                 | Alberta<br>– przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów<br>– opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich                                                                          |                                                                                                                                                                                                |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I</b>  |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                |
| <b>ROZDZIAŁ II: ZIEMIE POLSKIE POKONGRESIE WIEDEŃSKIM</b> |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                |
| 1. Po upadku Księstwa Warszawskiego                       | 1. Podział ziem polskich<br>2. Rzeczpospolita Krakowska<br>3. Wielkie Księstwo Poznańskie<br>4. Sytuacja gospodarcza w zaborze pruskim – podstawy nowoczesności | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu uwłaszczenie<br>– zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815)<br>– wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu ziemie zabrane<br>– zna daty: reformy uwłaszczeniowej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1823), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848)<br>– charakteryzuje ustrój Wielkiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu protektorat<br>– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824)<br>– identyfikuje postacie: Antoniego | Uczeń:<br>– zna datę otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817)<br>– wyjaśnia, jaką rolę pełniła Rzeczpospolita Krakowska w utrzymaniu polskości<br>– porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaboremi<br>– przedstawia | Uczeń<br>– zna datę wprowadzenia obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825)<br>– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim<br>– ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | 5. Sytuacja gospodarcza w zaborze austriackim<br>6. Kultura i oświata                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                | Księstwa Poznańskiego<br>– opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej<br>– charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego<br>– opisuje sytuację gospodarczą w zaborze austriackim                                                                                                                                                            | Radziwiłła, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego<br>– omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim                                                                                                                                                       | warunki rozwoju polskiej kultury i oświaty w zaborze pruskim i Galicji                                                                                                                                                                                                                                                          | w zaborze pruskim i austriackim                                                                                                                                                                                                                                          |
| 2. W Królestwie Polskim | 1. Konstytucja Królestwa Polskiego<br>2. Namiestnik i wielki książę<br>3. Gospodarka Królestwa Polskiego<br>4. Kultura i edukacja pod zaborem rosyjskim<br>5. Opozycja legalna w Królestwie Polskim<br>6. Tajne spiski i organizacje | Uczeń:<br>– zna datę nadania konstytucji Królestwu Polskiemu (1815)<br>– identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Piotra Wysockiego<br>– wskazuje na mapie zasięg Królestwa Polskiego<br>– wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: kaliszanie, konspiracja<br>– zna daty: objęcia władzy przez Mikołaja I (1825), zawiązania Sprzysiężenia Podchorążych (1828)<br>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, wielkiego księcia Konstantego, Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego, Stanisława Staszica, Waleriana Łukasińskiego | Uczeń:<br>– zna daty: otwarcia uniwersytetu w Warszawie (1816), działalności Towarzystwa Filomatów (1817–1823), wprowadzenia cenzury w Królestwie Polskim (1819), założenia Banku Polskiego (1828)<br>– identyfikuje postacie: Józefa Zajączka, Juliana Ursyna Niemcewicza, Adama Jerzego Czartoryskiego, | Uczeń:<br>– zna daty: powstania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), wystąpienia kaliszian (1820)<br>– identyfikuje postacie: Stanisława Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Tomasza Zana<br>– wskazuje na mapie Kanał Augustowski<br>– wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty | Uczeń:<br>– wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego<br>– ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego<br>– omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim<br>– ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej |



|                          |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                           | – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego<br>– opisuje rozwój przemysłu w Królestwie Polskim<br>– omawia rozwój kultury i edukacji w Królestwie Polskim<br>– wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele                                                 | Wincentego i Bonawentury Niemojowskich<br>– wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim<br>– przedstawia reformy gospodarcze Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego<br>– przedstawia sytuację na wsi w Królestwie Polskim           | –charakteryzuje działalność kulturalno–oświatową Polaków na ziemiach zabranych<br>– przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności<br>– opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych                             |                                                                                                                                                                                                                  |
| 3. Powstanie listopadowe | 1. Wybuch powstania<br>2. Od negocjacji do detronizacji<br>3. Wojna polsko–rosyjska<br>4. Wodzowie powstania listopadowego<br>5. Walki poza Królestwem | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa<br>– zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830), bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko–rosyjskiej (II–X 1831)<br>– identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Józefa | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: dyktator, detronizacja<br>– zna daty: detronizacji Mikołaja I i zerwania unii z Rosją (25 I 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831)<br>– identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, | Uczeń:<br>– zna daty: przejęcia dyktatury przez Józefa Chłopickiego (XII 1830),<br>– identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Józefa Bema, Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza<br>– wskazuje na mapie tereny poza Królestwem Polskim, na których | Uczeń:<br>– zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831)<br>– identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Józef a Dwernickiego | Uczeń:<br>– identyfikuje postacie: Michała Radziwiłła, Macieja Rybińskiego, Antoniego Giełguda<br>– ocenia postawy wodzów powstania listopadowego<br>– ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia |

|                                                                                      |                                                                                                                                                                                 |                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                           |                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
|                                                                                      |                                                                                                                                                                                 | Chłopickiego<br>– wymienia przyczyny powstania listopadowego | Adama Jerzego Czartoryskiego<br>– wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego<br>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I<br>– omawia przyczyny klęski powstania listopadowego | toczyły się walki podczas powstania w latach 1830–1831<br>– opisuje przebieg nocy listopadowej<br>– charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko–rosyjskiej<br>– opisuje przebieg wojny polsko–rosyjskiej | – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim                                          |                                                                    |
| Tajemnice sprzed wieków<br>– Czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem? | 1. Dlaczego Polacy byli bez szans?<br>2. Wydarzenia w Belwederze<br>3. Co zmieniłaby śmierć wielkiego księcia Konstantego?<br>4. Jaką liczbę żołnierzy mogli wystawić Rosjanie? |                                                              | Uczeń:<br>– przedstawia oceny historyków dotyczące szans powstania listopadowego                                                                                                                                                                             | Uczeń:<br>– opisuje zamach na wielkiego księcia Konstantego<br>– porównuje siły militarne Rosji i powstańców<br>– wskazuje błędy dowódców powstania                                                                               | Uczeń:<br>– podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem | Uczeń:<br>– ocenia skutki zamachu na wielkiego księcia Konstantego |

|                                             |                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                              |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | 5. Jakie błędy popełnili dowódcy?                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                              |
| 4. Wielka Emigracja                         | 1. Ucieczka przed represjami<br>2. Stronnictwa polityczne na emigracji | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: emigracja, Wielka Emigracja<br>– identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego<br>– wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji<br>– wskazuje na mapie główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, emisariusz<br>– identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego<br>– wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji<br>– wymienia formy działalności Polaków na emigracji | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: katorga, amnestia<br>– zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hôtel Lambert (1833)<br>– przedstawia stosunek władz i społeczeństw Europy do polskich emigrantów<br>– charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego<br>– przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert | Uczeń:<br>– zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835)<br>– identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Heltmana<br>– wskazuje na mapie trasy, które przemierzali polscy emigranci<br>– przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego<br>– omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego | Uczeń:<br>– opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji<br>– ocenia działalność Polaków na emigracji |
| 5. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym | 1. Represje po upadku powstania listopadowego                          | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu rusyfikacja<br>– zna datę wybuchu                                                                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: rabacja, kontrybucja                                                                                                                                                                                                                    | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: noc paskiewiczowska,                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Uczeń:<br>– zna daty: powstania Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835),                                                                                                                                                                                                                                                                       | Uczeń:<br>– ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków                                                   |

|                                      |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | <p>2. Królestwo Polskie w cieniu Cytadeli</p> <p>3. Represje w zaborze pruskim</p> <p>4. Działalność spiskowa</p> <p>5. Powstanie krakowskie</p> <p>6. Rabacja galicyjska</p> | <p>powstania krakowskiego (21/21 II 1846)</p> <p>– wymienia represje wobec uczestników powstania listopadowego</p> <p>– wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego</p> <p>– wskazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim</p> | <p>– zna daty: wybuchu rabacji galicyjskiej (II 1846)</p> <p>– identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli</p> <p>– charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego</p> <p>– omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rabacji galicyjskiej</p> | <p>Statut organiczny, – zna daty: wprowadzenia Statutu organicznego (1832), ogłoszenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833), likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej(XI 1846)</p> <p>– identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego</p> <p>– wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach wybuchło powstanie krakowskie</p> | <p>wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847)</p> <p>– identyfikuje postacie: Edwarda Flottwella, Karola Libelta, Henryka Kamieńskiego</p> <p>– omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim</p> <p>– charakteryzuje działalność spiskową na ziemiach polskich w latach 30. i 40. XIX w.</p> <p>– przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego</p> | <p>po upadku powstania listopadowego</p> <p>– ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego</p>                            |
| 6. Wiosna Ludów na ziemiach polskich | <p>1. Nastroje w Wielkopolsce na początku 1848 roku</p> <p>2. Powstanie w Wielkopolsce</p> <p>3. W obronie polskości na Warmii,</p>                                           | <p>Uczeń:</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Bema, Adama Mickiewicza</p> <p>– wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod</p>                                                                                                                                    | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848)</p> <p>– identyfikuje postać Ludwika</p>                                                                                                                                                                                                          | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: porozumienia w Jarosławcu(IV 1848), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848),</p> <p>– identyfikuje postacie: Franza von Stadiona, Wojciecha</p>                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu serwituty</p> <p>– zna datę powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu (III 1848)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela</p>                                                                                                                                                                                                      | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiego ruchu niepodległościowego w Galicji miał wzrost świadomości narodowościowej wśród Rusinów</p> |

|                                                           |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           | Mazurach i Śląsku<br>4. Sytuacja w Galicji<br>5. Ukraiński ruch narodowy<br>6. <i>Za waszą i naszą wolność</i>                           | zaborami<br>– wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.                                                                                          | Mierosławskiego<br>– opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim<br>– omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji                                                                                                     | Chrzanowskiego, Józefa<br>Wysockiego, Henryka Dembińskiego<br>– charakteryzuje wkład Polaków w wydarzenia Wiosny Ludów w Europie                                                       | Smołki, Gustawa Gizewiusza, Krzysztofa Mrongowiusza<br>– przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku                                                                                     | – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich<br>– ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu |
| 7. Kultura polska doby romantyzmu                         | 1. Kultura polska<br>2. po utracie niepodległości<br>3. Narodziny romantyzmu<br>4. Polski mesjanizm<br>5. Początki badań historii Polski | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm<br>– identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina<br>– wymienia poglądy romantyków | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu racjonalizm<br>– identyfikuje postać Joachima Lelewela<br>– wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami<br>– przedstawia najwybitniejszych polskich twórców epoki romantyzmu | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: mesjanizm, salon artystyczny<br>– charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm<br>– wyjaśnia, czym był polski mesjanizm | Uczeń:<br>– zna datę opublikowania ballady <i>Romantyczność</i> Adama Mickiewicza<br>– identyfikuje postać Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera<br>– przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości | Uczeń:<br>– ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków                                |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II</b> |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                         |
| <b>ROZDZIAŁ III: EUROPA I ŚWIAT PO WIOŚNIE LUDÓW</b>      |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                         |
| 1. Stany Zjednoczone w XIX wieku                          | 1. Rozwój Stanów Zjednoczonych<br>2. Podział na Północ                                                                                   | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Północ, Południe                                                                                               | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Konfederacja, Unia, wojna totalna                                                                                                                                               | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm,                                                                                                         | Uczeń:<br>– zna daty: wprowadzenia zakazu przywozu niewolników do                                                                                                                                                       | Uczeń:<br>– ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych                            |

|                                 |                                                                                                                |                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 | i Południe<br>3. Przyczyny wojny secesyjnej<br>4. Wojna secesyjna<br>5. Stany Zjednoczone po wojnie secesyjnej | – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865)<br>– identyfikuje postać Abrahama Lincolna<br>– wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej | – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863)<br>– identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta<br>– charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa<br>– omawia społeczne, polityczne i gospodarcze skutki wojny secesyjnej | demokraci, republikanie<br>– zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861)<br>– omawia przyczyny podziału Stanów Zjednoczonych na Północ i Południe<br>– opisuje przebieg wojny secesyjnej<br>– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa | Stanów Zjednoczonych (1808), bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861)<br>– wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.<br>– przedstawia przyczyny i skutki rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.<br>– porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa | – ocenia skutki wojny secesyjnej                                                               |
| 2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec | 1. Dwie koncepcje zjednoczenia Włoch<br>2. Piemont<br>3. Zjednoczenie                                          | Uczeń:<br>– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871)                       | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, <i>risorgimento</i><br>– zna daty: wojny                                                                                                                                                           | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu komunardzi<br>– zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859),                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Uczeń:<br>– zna daty: powstania Niemieckiego Związku Celnego (1834), zawarcia sojuszu Piemontu                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Uczeń:<br>– ocenia rolę Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec<br>– ocenia metody |

|                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Włoch</p> <p>4. Powstanie Królestwa Włoskiego</p> <p>5. Polityka Prus</p> <p>6. Wojny Prus z Danią i Austrią</p> <p>7. Wojna z Francją</p> <p>8. Komuna Paryska</p> <p>9. Polacy w Komunie Paryskiej</p> | <p>– identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldi, Ottona von Bismarcka</p> <p>– wymienia etapy jednoczenia Włoch i Niemiec</p> <p>– przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy</p> | <p>Prus z Austrią (1866), wojny francusko–pruskiej (1870–1871)</p> <p>– identyfikuje postacie: Camilla Cavoura, Wilhelma I, Napoleona III</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi</p> <p>– omawia etapy jednoczenia Niemiec</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko–pruskiej</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck</p> | <p>wojny Prus i Austrii z Danią (1864), pokoju we Frankfurcie nad Menem (1871), bitwy pod Sadową (1866), powstania Związku Północno–niemieckiego (1867), bitwy pod Sedanem (1870), Komuny Paryskiej(III–V 1871)</p> <p>– wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec</p> <p>–omawia koncepcje zjednoczenia Włoch</p> <p>– opisuje przebieg procesu jednoczenia Włoch</p> <p>–wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch</p> <p>–przedstawia koncepcje zjednoczenia Niemiec</p> <p>–omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec</p> | <p>z Francją (1858), wojny Piemontu z Austrią (1859),wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), objęcia tronu w Prusach przez Wilhelma I (1861), powstania Czerwonego Krzyża (1863),zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), powstania Austro–Węgier (1867), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870)</p> <p>– identyfikuje postacie:Wiktora Emanuela II, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego</p> <p>– wskazuje okoliczności powstania Czerwonego Krzyża</p> | <p>stosowane przez Ottona Bismarcka,CamillaCavoura i Giuseppe Garibaldi w procesie jednoczenia swoich państw</p> <p>– dostrzega najważniejsze podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                            |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                  |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
|                            |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | –przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | – wyjaśnia okoliczności powstania Austro–Węgier<br>– przedstawia rolę Polaków w Komunie Paryskiej                                                                                                                                                                                  |                                                                                  |
| 3. Kolonializm w XIX wieku | 1. Przyczyny ekspansji kolonialnej<br>2. Kolonizacja Afryki<br>3. Polityka kolonialna w Azji<br>4. Skutki polityki kolonialnej<br>5. Brytyjskie imperium kolonialne<br>6. Konflikty kolonialne | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm<br>– identyfikuje postać królowej Wiktorii<br>– wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: faktoria handlowa, Kompania Wschodnioindyjska<br>– zna datę otwarcia Japonii na świat (1854)<br>– identyfikuje postać Cecila Johna Rhodesa<br>– wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii<br>– wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji<br>– przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie sipajów, powstanie Mahdiego, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów<br>– wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.<br>–przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji<br>– wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych<br>– wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych | Uczeń:<br>– zna daty: wybuchu pierwszej wojny opiumowej (1839), wybuchu powstania Mahdiego (1881)<br>– porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji<br>– przedstawia stosunek państw azjatyckich do ekspansji europejskiej<br>– charakteryzuje kolonialne imperium Wielkiej Brytanii | Uczeń:<br>– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw |
| 4. Rozwój                  | 1. W stronę                                                                                                                                                                                    | Uczeń:                                                                                                                                               | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                             | Uczeń:                                                                           |



|                                             |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| nowych ruchów politycznych                  | <p>demokracji</p> <p>2. Socjaliści i anarchiści</p> <p>3. Nowe ideologie</p> <p>4. Emancypacja kobiet</p> <p>5. Prawa wyborcze dla kobiet</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, partia polityczna, monarchia parlamentarna, demokratyzacja</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji</p> <p>– wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: socjaliści, socjaldemokracja, komuniści, chrześcijańska demokracja (chadecja), nacjonalizm, emancypantki, sufrażystki</p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII</p> <p>– przedstawia założenia programowe socjalistów</p> <p>– charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał nowoczesny nacjonalizm</p> <p>– wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja proletariacka, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, anarchizm, terror indywidualny, szowinizm, syjonizm</p> <p>– zna daty: powstania I Międzynarodówki (1864), ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891)</p> <p>– przedstawia cele i metody działania anarchistów</p> <p>– omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami</p> <p>– wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, reformiści/rewizjoniści</p> <p>– zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889)</p> <p>– przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych</p> <p>– przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia</p> | <p>– porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie</p> <p>– ocenia następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego</p> <p>– ocenia metody stosowane przez anarchistów</p> <p>– ocenia poglądy emancypantek i sufrażystek oraz metody i skutki ich działalności</p> |
| 5. Postęp techniczny i zmiany cywilizacyjne | <p>1. Rozwój nauk przyrodniczych</p> <p>2. Rozwój medycyny i higieny</p>                                                                      | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu teoria ewolucji</p> <p>– identyfikuje</p>                                                                                                                                                                  | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja</p> <p>– zna daty: ogłoszenia teorii</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu promieniotwórczość</p> <p>– zna daty: odkrycia</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: wynalezienia szczepionki przeciwko wściekliźnie (1885), odkrycia bakterii</p>                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu</p>                                                                                                                                                                                          |

|                                    |                                                                                       |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                         |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    | 3. Rozwój komunikacji i transportu<br>4. Nowe środki transportu<br>5. Życie codzienne | postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie<br>– wymienia odkrycia naukowe, które wpłynęły na rozwój nauk przyrodniczych i medycznych<br>– wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne | ewolucji przez Karola Darwina (1859), przyznania Nagród Nobla dla Marii Skłodowskiej-Curie (1903 i 1911), pierwszego lotu samolotem (1903), wynależenia telefonu (1876)<br>– identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Orville’a i Wilbura Wright, Thomasa Alwę Edisona, Alexandra Grahama Bella<br>– przedstawia założenia teorii ewolucji<br>– omawia kierunki rozwoju medycyny i higieny<br>– charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu | promieni X (1895), budowy Kanału Sueskiego (1859–1869), budowy Kanału Panamskiego (1904–1914), pierwszego lotu sterowcem (1900), opatentowania fonografu (1878), wynależenia gramofonu (1887)<br>– identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie, Wilhelma Roentgena, Guglielma Marconiego<br>– wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa wielkich kanałów morskich<br>– wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w. | gruźlicy i cholery (1903)<br>– identyfikuje postacie: Roberta Kocha, Karla Benza, Johna Dunlopa, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesela, Ferdynanda Zeppelina, Josepha Swana<br>– wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w. | – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji |
| 6. Kultura przełomu XIX i XX wieku | 1. Literatura i prasa<br>2. Sztuka i architektura                                     | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: kultura masowa, pozytywizm,                                                                                                                                       | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: realizm, naturalizm, secesja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu historyzm<br>– zna daty: początków                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Uczeń:<br>– zna datę pierwszej wystawy impresjonistów (1874)                                                                                                                                                                                                             | Uczeń:<br>– ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej                           |

|                                                            |                                                                                                    |                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                         |                                                                                   |
|------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
|                                                            | 3. Kultura masowa<br>4. Upowszechnienie sportu                                                     | impresjonizm<br>– przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej | – identyfikuje postacie: Auguste’a Comte’a, Charlesa Dickens’a, Juliusza Verne’a, Lwa Tołstoja, Auguste’a Renoira, Auguste’a i Louisa Lumière<br>– charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze<br>– wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów<br>– wymienia idee, które miały rozwijać wśród młodych pokoleń igrzyska olimpijskie | kina (1895), pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich (1896)<br>– identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Fiodora Dostojewskiego, Josepha Conrada, Edgara Degasa, Pierre’a de Coubertina<br>– wyjaśnia, jakie cele społeczne przyświecały literaturze i sztuce przełomu wieków<br>– przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w. | – wyjaśnia znaczenie terminu symbolizm, ekspresjonizm, futurizm<br>– wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w. | – ocenia zjawisko upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.                 |
| Tajemnice sprzed wieków<br>– Kim byli impresjoniści?       | 1. Salon Odrzuconych<br>2. Impresjoniści na dworcu kolejowym<br>3. <i>Impresja – wschód słońca</i> |                                                                       | Uczeń:<br>– wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Uczeń:<br>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstało określenie <i>impresjoniści</i><br>– określa tematykę dzieł impresjonistów                                                                                                                                                                                                                           | Uczeń:<br>– przedstawia okoliczności, w jakich powstał Salon Odrzuconych                                                                                                | Uczeń:<br>– wyjaśnia, jaką rolę pełnił Salon w życiu kulturalnym Francji w XIX w. |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III</b> |                                                                                                    |                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                         |                                                                                   |

#### ROZDZIAŁ IV: ZIEMIE POLSKIEPO WIOŚNIE LUDÓW

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ziemie polskie przed powstaniem styczniowym | <p>1. Praca organiczna</p> <p>2. Zabór austriacki po Wiośnie Ludów</p> <p>3. Odwilż posewastopolska</p> <p>4. „Czerwoni” i „biali”</p> <p>5. Przyczyny powstania styczniowego</p> <p>6. „Rewolucja moralna” w Królestwie Polskim</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna</p> <p>– zna datę manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (1861)</p> <p>– identyfikuje postacie: Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego</p> <p>– wymienia założenia pracy organicznej</p> <p>– określa przyczyny powstania styczniowego</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”,</p> <p>autonomia, modernizacja</p> <p>– zna datę mianowania Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego (1861)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dezyderego Chłapowskiego, Aleksandra II, Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego</p> <p>– wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała autonomia galicyjska</p> <p>– przedstawia programy polityczne</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, odwilż (wiosna)</p> <p>posewastopolska</p> <p>– zna datę wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1861)</p> <p>– identyfikuje postać Andrzeja Zamoyskiego</p> <p>– przedstawia proces polonizacji urzędów w Galicji</p> <p>– charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim</p> <p>– wyjaśnia, jaki cel stawiali sobie organizatorzy manifestacji patriotycznych</p> <p>– wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna”</p> <p>– zna daty: powstania Bazaru (1841), założenia Towarzystwa Rolniczego (1858)</p> <p>– identyfikuje postacie: Leopolda Kronenberga, Agenora Gołuchowskiego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania</p> <p>– porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec polityki zaborców</p> <p>– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego</p> |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                         |                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                               |
|-------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         |                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | „białych” i „czerwonych”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                               |
| 2. Powstanie styczniowe | 1. Wybuch powstania<br>2. Przebieg powstania<br>3. Powstańcy styczniowi<br>4. Upadek powstania | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: branka, wojna partyzancka<br>– zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863),ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864)<br>– identyfikuje postać Romualda Traugutta<br>– wymienia przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego<br>– omawia rolę Romualda Traugutta w powstaniu styczniowym<br>– wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: kosynierzy, Tymczasowy Rząd Narodowy<br>– zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), stracenia Romualda Traugutta (VIII 1864)<br>– przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego<br>– charakteryzuje przebieg walk powstańczych<br>– omawia okoliczności skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim | Uczeń:<br>–wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Centralny Narodowy<br>– zna datę aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864)<br>– identyfikuje postacie:Ludwika Mierosławskiego,Mariana Langiewicza Teodora Berga<br>– wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych, tereny objęte działaniami dużych grup powstańczych<br>– omawia cele programowe Tymczasowego Rządu Narodowego<br>– charakteryzuje politykę władz powstańczych<br>– wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: żuawi śmierci, państwo podziemne<br>– zna daty: mianowania Aleksandra Wielopolskiego naczelnikiem Rządu Cywilnego (1862), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863)<br>– identyfikuje postacie Zygmunta Sierakowskiego, Józefa Hauke–Bosaka, Stanisława Brzóska<br>– przedstawia sposób organizacji konspiracyjnego państwa polskiego w czasie powstania styczniowego | Uczeń:<br>– ocenia stosunek Aleksandra Wielopolskiego do konspiracji niepodległościowej<br>– ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego |

|                                      |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                         | chłopska                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                         |
| 3. Represje po powstaniu styczniowym | 1. Represje po upadku powstania styczniowego<br>2. Rusyfikacja<br>3. Walka z polskim Kościołem<br>4. Polacy na zesłaniu<br>5. Powstanie zabajkalskie<br>6. Postawy wobec rusyfikacji | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, pozytywiści<br>– wymienia bezpośrednio represje wobec uczestników powstania styczniowego<br>– przedstawia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji            | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: lojalizm, Kraj Przywiślański, „noc apuchtinowska”<br>– identyfikuje postać Aleksandra Apuchtina<br>– przedstawia politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego<br>– charakteryzuje proces rusyfikacji w Królestwie Polskim | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: kibitka, tajne komplety, trójlojalizm<br>– zna datę powstania Szkoły Głównej Warszawskiej (1862)<br>– identyfikuje postać Michaiła Murawjowa<br>– omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem<br>– charakteryzuje proces rusyfikacji na ziemiach zabranych | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Łatający, Towarzystwo Oświaty Narodowej, generał–gubernator<br>– zna datę powstania zabajkalskiego (1866)<br>– omawia rolę i postawy Polaków na zesłaniu       | Uczeń:<br>– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych<br>– ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji                                                                     |
| 4. W zaborze pruskim i austriackim   | 1. Germanizacja i kulturkampf<br>2. Antypolska polityka władz<br>3. Walka Polaków z germanizacją<br>4. Autonomia galicyjska<br>5. Stańczycy                                          | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu germanizacja<br>– zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901)<br>– identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Michała Drzymały<br>– charakteryzuje politykę germanizacji<br>– przedstawia | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: autonomia kulturkampf, strajk szkolny, rugie pruskie,<br>– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), strajku szkolnego w Wielkopolsce (1906)<br>– identyfikuje postać Marii Konopnickiej<br>– wyjaśnia, na czym             | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Kolonizacyjna, Hakata<br>– zna daty: wprowadzenia języka niemieckiego jako jedyńskiego języka państwowego w Wielkopolsce (1876), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886),                                                                              | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu stańczycy<br>– zna daty: ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), wprowadzenia tzw. ustawy kagańcowej (1908)<br>– identyfikuje postacie: Agenora Gołuchowskiego, Kazi mierz | Uczeń:<br>– ocenia postawy Polaków wobec polityki germanizacyjnej władz pruskich<br>– ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego<br>– ocenia poglądy stańczyków na problem polskich |

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                     |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | postawy Polaków wobec germanizacji                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>polegała polityka kulturkampfu</p> <p>– opisuje przejawy polityki germanizacyjnej w gospodarce i oświacie</p> <p>– wymienia instytucje autonomiczne w Galicji</p>                                                                                                                                                                                        | <p>– identyfikuje postacie: Mieczysława Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego</p> <p>– przedstawia postawę polskiego Kościoła wobec kulturkampfu</p> <p>– omawia działalność instytucji prowadzących politykę germanizacji</p>                                                                                                                                      | <p>Badeniego, Piotra Wawrzyniaka</p> <p>– przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w życiu Galicji odgrywali stańczycy</p>                               | powstań narodowych                                                                                                                  |
| 5. Rozwój gospodarczy ziem polskich | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przemiany gospodarcze ziem zaboru rosyjskiego</li> <li>2. Pod panowaniem pruskim</li> <li>3. Gospodarka Galicji</li> <li>4. Łódź wielko-przemysłowa</li> <li>5. Przemiany społeczne na ziemiach polskich</li> <li>6. Asymilacja Żydów</li> <li>7. Przemiany</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu emigracja zarobkowa</p> <p>– zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864)</p> <p>– identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.</p> <p>– wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</p> <p>– zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851)</p> <p>– identyfikuje postać Ignacego Łukasiewicza</p> <p>– wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.</p> <p>– opisuje okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja, spółdzielni e oszczędnościowo-pożyczkowe</p> <p>– zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848)</p> <p>– identyfikuje postać Franciszka Stefczyka</p> <p>– przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim</p> <p>– przedstawia rozwój przemysłu i rolnictwa</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: haskala serwituty, famuły</p> <p>– zna datę pierwszego lotu samolotem na ziemiach polskich (1910)</p> <p>– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami</p> |

|                                               |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | cywilizacyjne na ziemiach polskich                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                       | i na ziemiach zabranych<br>– omawia rozwój przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady<br>– charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji<br>– omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.                                        | w zaborze pruskim<br>– omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego<br>– omawia rozwój spółdzielczości w Galicji<br>– charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich<br>– wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                  |
| 6. Nowe ruchy polityczne na ziemiach polskich | 1. Ruch socjalistyczny na ziemiach polskich<br>2. Ruch narodowy<br>3. Rozwój ruchu ludowego | Uczeń:<br>– zna daty: powstania Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo–Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903)<br>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa<br>– wskazuje partie | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu solidaryzm narodowy<br>– zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897)<br>– identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: endencja, internacjonalizm<br>– identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Franciszka Stefczyka<br>– omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich<br>– charakteryzuje program nurtu | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: program brukselski, program paryski<br>– zna daty powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900), Ligi Narodowej (1893), Stronnictwa Ludowego (1895)<br>– identyfikuje | Uczeń:<br>– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami<br>– ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w. |



|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego<br>– wymienia założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo–<br>– Demokratycznego, Polskiego Stronnictwa Ludowego                                                                                                                                                                       | – przedstawia cele ruchu robotniczego<br>–charakteryzuje program nurtu niepodległościowego w polskim ruchu socjalistycznym<br>– omawia założenia programowe ruchu narodowego<br>– charakteryzuje program ruchu ludowego                                                                                                                                                                            | rewolucyjnego w polskim ruchu socjalistycznym<br>– wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji                                                                                                                                                                                                                                                | postacie Stanisława Stojalskiego, Marii i Bolesława Wystouchów<br>– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                |
| 7. Organizacje niepodległościowe na początku XX wieku | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rewolucja 1905 roku na ziemiach polskich</li> <li>2. Powstanie łódzkie</li> <li>3. Działalność polskich partii politycznych</li> <li>4. Skutki rewolucji</li> <li>5. Działania organizacji Bojowej PPS</li> <li>6. Orientacje polityczne Polaków</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela</li> <li>– zna datę rewolucji 1905–1907</li> <li>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego</li> <li>– omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich</li> <li>– charakteryzuje</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: strajk powszechny, Organizacja Bojowa PPS, organizacja paramilitarna</li> <li>– zna daty krwawej niedzieli (22 I 1905), powstania Związku Walki Czynnej (1908)</li> <li>– identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego</li> <li>– wymienia przyczyny rewolucji 1905–1907</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna, strajk szkolny</li> <li>– zna daty: powstania łódzkiego (I–VI 1905), powstania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912)</li> <li>– wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w czasie rewolucji</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: podziału na PPS–Frakcję Rewolucyjną i PPS–Lewicę (1906), utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (1867)</li> <li>– identyfikuje postać Józefa Mireckiego</li> <li>– porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905–1907</li> <li>– ocenia postawę Polaków w przededniu nadciągającego konfliktu międzynarodowego</li> </ul> |

|                                               |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                               | na początku XX wieku<br>7. Organizacje niepodległościowe                                                                                                                                                | orientację proaustriacką i prorosyjską                                                                                                                                                                                                                                                    | w Rosji i Królestwie Polskim<br>– przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim<br>– przedstawia działania Organizacji Bojowej PPS<br>– wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami                                                                                 | 1905–1907<br>– omawia przebieg powstania łódzkiego<br>– opisuje działalność polskich partii politycznych w czasie rewolucji 1905–1907<br>– przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                             |
| 8. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku | 1. Kultura narodowa Polaków<br>2. Polski pozytywizm<br>3. Rola historii<br>4. Malarstwo historyczne<br>5. Kultura Młodej Polski<br>6. Początki kultury masowej<br>7. Sztuka polska przełomu XIX i XX w. | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska<br>– identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Marię Konopnicką, Jana Matejkę<br>– wyjaśnia, na czym polegała literatura | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, pozytywizm warszawski<br>– identyfikuje postacie: Juliusza i Wojciecha Kossaków, Artura Grottgera, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego<br>– wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczniowa, skauting<br>– zna daty: otwarcia Polskiej Akademii Umiejętności (1873), powołania Towarzystwa Oświaty Ludowej (1872), utworzenia Polskiej Macierzy Szkolnej (1906)<br>– identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, St | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: cyganeria, ogródki jordanowskie, neoromantyzm<br>– identyfikuje postacie: Wojciecha Gersona, Artura Górskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Henryka Jordana, Andrzeja Małkowskiego<br>– wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania | Uczeń:<br>– charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.<br>– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc |

|                                                           |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                                                                                                              | i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc<br>– podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc                                                                                                                                  | – przedstawia hasła pozytywistów warszawskich<br>– omawia realizację haseł pracy u podstaw<br>– charakteryzuje kulturę Młodej Polski<br>– wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich<br>przełomu XIX i XX w.                                                        | anistawa Przybyszewskiego, Jana Kasprowicza<br>– wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury<br>– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami          | styczniowego                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                   |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV</b> |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                   |
| <b>ROZDZIAŁ V: I WOJNA ŚWIATOWA</b>                       |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                   |
| 1. Świat na drodze ku wojnie światowej                    | 1. Nowe mocarstwa<br>2. Konflikty między europejskimi mocarstwami<br>3. Konflikty kolonialne<br>4. Wyścig zbrojeń<br>5. Rywalizacja na morzach<br>6. Wojna rosyjsko–japońska | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ententa, aneksja<br>– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907)<br>– wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfizm, kocioł bałkański<br>– zna daty: wojny rosyjsko–japońskiej (1904–1905), I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913)<br>– wskazuje na mapie państwa, które w wyniku wojen bałkańskich zdobyły największe tereny | Uczeń:<br>– zna daty: podpisania układu rosyjsko–francuskiego (1892), podpisania porozumienia francusko–brytyjskiego (1904), podpisania porozumienia rosyjsko–brytyjskiego (1907), bitwy pod Cuszimą (1905) | Uczeń:<br>– zna daty: wojny rosyjsko–tureckiej (1877–1878), kongresu berlińskiego (1878), aneksji Bośni i Hercegowiny przez Austro–Węgry (1908)<br>– przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie<br>– opisuje sytuację na Bałkanach w drugiej | Uczeń:<br>– ocenia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie<br>– ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie |

|                                  |                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | 7. Konflikty na Bałkanach                                                                                                                                    | i trójp porozumienia,<br>– wskazuje cele trójp rzymierza i trójp porozumienia<br>– wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń                                                                                                                   | – omawia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami<br>– przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach<br>– wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko – japońskiej                                | – wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.<br>– opisuje okoliczności powstania trójp rzymierza i trójp porozumienia<br>– omawia przebieg wojny rosyjsko – japońskiej i jej skutki<br>– przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich | połowie XIX w.                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                |
| 2. Na frontach I wojny światowej | 1. Wybuch I wojny światowej<br>2. Wojna na morzach<br>3. Walki na zachodzie Europy<br>4. Walki na Bałkanach i we Włoszech<br>5. Wojna pozycyjna<br>6. Koniec | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Wojna, front<br>– zna daty: I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918)<br>– wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, nieograniczona wojna podwodna,<br>– zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu U-Boot<br>– zna daty: wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), ataku Niemiec na Belgię i Francję (VIII                                                                 | Uczeń:<br>– zna daty: przyłączenia się Japonii do ententy (1914), przyłączenia się Turcji do państw centralnych (1914), bitwy o Gallipoli (1915), przyłączenia się Bułgarii do państw centralnych (1915), zatopienia Lusitanii (1915), bitwy nad Sommą | Uczeń:<br>– ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej<br>– omawia przebieg wojny na morzach i oceanach<br>– ocenia skutki zastosowania przez Niemcy gazów bojowych |

|                                          |                                                                                           |                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                       |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                          | Wielkiej Wojny<br>7. Kapitulacja Niemiec                                                  | wojennych w czasie I wojny światowej                                                                      | wojny podwodnej (1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918)<br>– wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych<br>– przedstawia okoliczności wybuchu Wielkiej Wojny<br>– wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni<br>– wskazuje przyczyny klęski państw centralnych | 1914), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), kapitulacji Austro–Węgier (XI 1918)<br>– identyfikuje postacie: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Karola I Habsburga, Wilhelma II, Paula von Hindenburga<br>– przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy<br>– przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych | (1916), bitwy jutlandzkiej (1916), przyłączenia się Grecji do ententy (1917), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918)<br>– wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro–Węgrzech<br>– opisuje przebieg walk na froncie zachodnim<br>– przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech |                                                                                                                                       |
| 3. I wojna światowa na ziemiach polskich | 1. Walki na froncie wschodnim<br>2. Zniszczenia wojenne na ziemiach polskich<br>3. U boku | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu Legiony Polskie<br>– zna datę sformowania Legionów Polskich (1914) | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys przysięgowy, Polska Organizacja Wojskowa<br>– zna daty: powstania Kompanii Kadrowej (1914), bitwy pod                                                                                                                                                                                                                         | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Legion Puławski, Błękitna Armia<br>– zna daty: bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), bitwy                                                                                                                                                                                                                                             | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu wojna manewrowa<br>– zna daty: wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego                                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim<br>– ocenia sposób traktowania ziem polskich przez |

|                      |                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                  |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | <p>państw centralnych</p> <p>4. Formacje polskie u boku Rosji</p> <p>5. Wojsko polskie we Francji</p>                          | <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego</p> <p>– przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności</p> | <p>Gorlicami (1915), kryzysu przysięgowego (VII 1917), powstania Polskiej Organizacji Wojskowej (1914)</p> <p>– wskazuje na mapie rejon walk Legionów Polskich</p> <p>– omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy</p> <p>– wyjaśnia, jak zaborcy w czasie I wojny światowej traktowali ziemie Królestwa Polskiego</p> | <p>pod Kostiuchnowką (1916), bitwy pod Rokitną (1915), bitwy pod Kaniowem (1918)</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Hallera</p> <p>– wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.</p> <p>– przedstawia genezę i organizację Legionów Polskich</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy niepodległości Polski miała działalność Polskiej Organizacji Wojskowej</p> | <p>(6 VIII 1914), powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Warszawie (1914), powstania Naczelnego Komitetu Narodowego (1914), powstania Legionu Puławskiego (1914) powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie (1917)</p> <p>– opisuje przebieg działań wojennych na froncie wschodnim</p> <p>– przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji</p> | <p>zaborców w czasie I wojny światowej</p> <p>– ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków</p>     |
| 4. Rewolucje w Rosji | <p>1. Rewolucja lutowa</p> <p>2. Okres dwuwładzy</p> <p>3. Rosyjskie stronnictwa polityczne</p> <p>4. Przewrót bolszewicki</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa</p> <p>– zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji</p>                                 | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: bolszewicy, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry</p> <p>– zna daty: wojny domowej w Rosji</p>                                                                                                                                                                                                          | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, dyktatura proletariatu, tezy kwietniowe</p>                                                                                                                                                                                                                                | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: eserowcy, mienszewicy, kadeci</p> <p>– zna daty: powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), ogłoszenia konstytucji</p>                                                                                                                                                                                                    | <p>Uczeń:</p> <p>– charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji</p> <p>– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy</p> |

|                                             |                                                                                      |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                            |
|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | 5. Wojna domowa<br>6. Armia Czerwona<br>7. Rosja po rewolucji                        | październikowej (XI 1917)<br>– identyfikuje postać Włodzimierza Lenina<br>– wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej | (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922)<br>– identyfikuje postać Mikołaja II<br>– wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz ośrodki, które zapoczątkowały rewolucje październikową<br>– przedstawia okoliczności wybuchu rewolucji październikowej i omawia jej przebieg<br>– charakteryzuje sytuację w Rosji po rewolucji październikowej | – zna daty obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), ogłoszenia tez kwietniowych przez Lenina (IV 1917) zamordowania rodziny carskiej (VII 1918)<br>– identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Lwa Trockiego<br>– omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej<br>– określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji | (VII 1918)<br>– identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorija Rasputina<br>– wymienia rosyjskie stronnictwa polityczne i przedstawia ich założenia programowe<br>– omawia przebieg rewolucji lutowej<br>– omawia losy rodziny carskiej |                                                                                                            |
| 5. Sprawa polska w czasie I wojny światowej | 1. Państwa zaborcze a sprawa polska<br>2. <i>Akt 5 listopada</i><br>3. Sprawa polska | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy)<br>– zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu Rada Regencyjna<br>– zna datę programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918)<br>– identyfikuje                                                                                                                                                                                                                 | Uczeń:<br>– zna daty: ogłoszenia odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), odezw Rządu Tymczasowego i bolszewików (1917)                                                                                                                                                                                                                       | Uczeń:<br>– zna datę ogłoszenia odezwy Mikołaja Romanowa do Polaków (VIII 1914)<br>– identyfikuje postacie Mikołaja Mikołajewicza,                                                                                                                 | Uczeń:<br>– ocenia, jakie znaczenie dla Polaków miał Akt 5 listopada i program pokojowy prezydenta Wilsona |

|                                                          |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          | <p>w polityce ententy</p> <p>4. Polacy na konferencji paryskiej</p>                                                                                                        | <p>podpisanie traktatu wersalskiego (28 VI 1919)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego</p> <p>– wymienia postanowienia Aktu 5 listopada</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej</p> | <p>postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Władysława Grabskiego</p> <p>– przedstawia stosunek państw centralnych do sprawy polskiej</p> <p>– omawia sprawę polską w polityce państw ententy</p>                                            | <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra Kakowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Józefa Ostrowskiego, Georges'a Clemenceau, Davida Lloyd George'a</p> <p>– omawia udział delegacji polskiej na konferencji wersalskiej</p>                                 | <p>Karla Kuka, Hansa von Beselera</p> <p>– przedstawia zależności między sytuacją militarną państw centralnych i ententy podczas I wojny światowej a ich stosunkiem do sprawy polskiej</p>                                       |                                                                                                                                                                   |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V</b> |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                   |
| <b>ROZDZIAŁ VI: ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM</b>       |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                   |
| 1. Świat po I wojnie światowej                           | <p>1. Ład wersalski</p> <p>2. Zniszczenia i straty po I wojnie światowej</p> <p>3. Nowy układ sił w Europie</p> <p>4. Liga Narodów</p> <p>5. Wielki kryzys gospodarczy</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy</p> <p>– zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920)</p> <p>– wskazuje na mapie</p>                          | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal</p> <p>– zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929),</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, europeizacja, wolne miasto, mały traktat wersalski</p> <p>– zna daty: podpisania traktatów z Austrią (1919) i Węgrami (1920) oraz traktatu z Turcją (1920)</p> <p>– identyfikuje postać</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)</p> <p>– omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego</p> <p>– ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie</p> |



|                       |                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                   |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       |                                                                                                                                                                   | <p>państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim</p> <p>– wymienia postanowienia traktatu wersalskiego</p>                                    | <p>wprowadzenia New Deal (1933)</p> <p>– identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta</p> <p>– wskazuje na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro–Węgier, państwa bałtyckie</p> <p>– przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej</p> <p>– wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów</p> <p>– charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim</p> | <p>Kemala Mustafy</p> <p>– wskazuje na mapie zmiany terytorialne wynikające z traktatu wersalskiego</p> <p>– charakteryzuje układ sił w powojennej Europie</p> <p>– przedstawia zasady, na jakich opierał się ład wersalski</p> <p>– charakteryzuje działalność Ligi Narodów</p> <p>– wskazuje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego</p> <p>– omawia skutki wielkiego kryzysu gospodarczego</p> | <p>w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno</p>                                                                                           |                                                                                                                                                   |
| 2. Narodziny faszyzmu | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Włochy po I wojnie światowe</li> <li>2. Rządy faszystów we Włoszech</li> <li>3. Nazizm</li> <li>4. Republika</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), antysemityzm, obóz koncentracyjny, führer</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „czarne koszule”, ustawy norymberskie, autorytaryzm, totalitaryzm</p> <p>– zna datę przyjęcia</p>                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: pakty laterańskie, noc długich noży, noc kryształowa</p> <p>– zna daty: przejęcia przez Benita</p>                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, system monopartyjny, pucz, indoktrynacja</p> <p>– zna daty: powstania Związków Włoskich</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy autorytarne</p> <p>– ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.</p> |

|                                                                        |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                        | weimarska<br>5. Przejęcie władzy przez Hitlera<br>6. Społeczeństwo o III Rzeszy<br>7. Zbrodnie nazistów do 1939 roku<br>8. Faszizm i autorytaryzm w innych państwach europejskich | – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933)<br>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera<br>– charakteryzuje ideologię faszystowską<br>– charakteryzuje ideologię nazistowską | ustaw norymberskich (1935)<br>– identyfikuje postać Josefa Goebbelsa<br>– wskazuje na mapie Europy państwa demokratyczne, totalitarne i autorytarne<br>– opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera<br>– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów | Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), powstania paktów laterańskich (1929), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934), nocy kryształowej (1938)<br>– przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej<br>– wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli | Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933)<br>– identyfikuje postacie: Piusa XI, Alfreda Rosenberga<br>– przedstawia sytuację Włoch po zakończeniu I wojny światowej<br>– omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech | – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benita Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli               |
| Tajemnice sprzed wieków – W jaki sposób Niemcy odbudowali swoją armię? | 1. Decyzje konferencji paryskiej<br>2. Czołgi jako ciągniki rolnicze<br>3. Szkolenie żołnierzy<br>4. Współpraca z ZSRS                                                            | Uczeń:<br>– zna datę zawarcia układu w Rapallo (1922)<br>– wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące armii niemieckiej                                                                                                               | Uczeń:<br>– przedstawia sposoby łamania przez Niemcy postanowień traktatu wersalskiego dotyczących wojska<br>– opisuje współpracę niemiecko-radziecką w dziedzinie militarnej                                                                                                               | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: Reichswehra<br>– zna datę wypowiedzenia przez Niemcy klauzul militarnych traktatu wersalskiego (1935)                                                                                                                                                                                                                     | Uczeń:<br>– omawia proces szkolenia żołnierzy na potrzeby przyszłej armii niemieckiej<br>– przedstawia rozwój niemieckiej broni pancerniej                                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– ocenia wojskową współpracę między Niemcami a ZSRS i jej wpływ na zagrożenie pokoju międzynarodowego |
| 3. ZSRS –                                                              | 1. Rozwój                                                                                                                                                                         | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                            | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Uczeń:                                                                                                          |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| imperium komunistyczne                                 | <p>terytorialny Rosji Radzieckiej ZSRS w okresie międzywojennym</p> <p>2. Rządy Józefa Stalina</p> <p>3. Propagandowy wizerunek Stalina</p> <p>4. Gospodarka ZSRS</p> <p>5. Zbrodnie komunistyczne do 1939 roku</p> <p>6. Głód na Ukrainie</p> <p>7. Relacje ZSRS— Niemcy do 1939 roku</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, kult jednostki</p> <p>– zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop– Mołotow (23 VIII 1939)</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Stalina</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, łagier</p> <p>– zna daty: ogłoszenia NEP (1921), układu w Rapallo (1922)</p> <p>– identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa</p> <p>– opisuje metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów</p> <p>– wymienia zbrodnie komunistyczne do 1939 r.</p> <p>– omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: kołchoz, Gułag, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa</p> <p>– zna daty: kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933), wielkiej czystki (1936–1938), represji wobec Polaków w ZSRS (1937–1938)</p> <p>– wskazuje na mapie obszar głodu w latach 1932–1933</p> <p>– omawia reformy gospodarcze Józefa Stalina</p> <p>– omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Stalina</p> | <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny, sowchoz</p> <p>– wskazuje na mapie największe skupiska łagrów</p> <p>– przedstawia rozwój terytorialny Rosji Sowieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy</p> <p>– charakteryzuje politykę gospodarczą w Rosji Sowieckiej po zakończeniu I wojny światowej</p> | <p>– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników</p> <p>– ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina</p> <p>– ocenia zbrodniczą politykę komunistów do 1939 r.</p> |
| 4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym | <p>1. Społeczne skutki I wojny światowej</p> <p>2. Wpływ mass mediów na społeczeństwa</p>                                                                                                                                                                                                  | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, propaganda</p> <p>– wymienia rodzaje mass mediów</p>                                                                                                                                                                                                                           | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu indoktrynacja</p> <p>– zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, funkcjonalizm</p> <p>– zna datę pierwszej audycji radiowej (1906)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: dadaizm, surrealizm, futurizm</p> <p>– zna datę pierwszego</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia wpływ mass mediów na rozwój propagandy w państwach totalitarnych</p>                                                                                               |

|                                           |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | 3. Komunikacja<br>4. Nowe trendy w architekturze i sztuce<br>5. Sztuka filmowa<br>6. Zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym<br>7. Przemiany w modzie                                           | – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej                                                                                                                                                                                                                                                                          | (1918)<br>– przedstawia rozwój środków komunikacji w okresie międzywojennym<br>– wyjaśnia, dlaczego sztuka filmowa cieszyła się coraz większą popularnością<br>– wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce                                                      | – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce<br>– charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym                                                                                                                 | wręczenia Oscarów (1929)<br>– wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym                                                                                                                                                            | – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej                                                             |
| 5. Świat na drodze ku II wojnie światowej | 1. Militaryzacja Niemiec i powstanie osi Berlin–Rzym–Tokio<br>2. <i>Anschluss</i> Austrii<br>3. Wojna domowa w Hiszpanii<br>4. Układ monachijski<br>5. i kolejne zdobycze niemieckie<br>Ekspansja Japonii | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: aneksja, <i>Anschluss</i> , oś Berlin–Rzym–Tokio (państwa osi)<br>– zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939)<br>– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera<br>– wskazuje na mapie państwa europejskie, | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>appeasement</i> , remilitaryzacja<br>– zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny domowej w Hiszpanii (1936–1939), ataku Japonii na Chiny (1937), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938), zajęcia Zaolzia przez | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu państwo marionetkowe<br>– zna daty: przywrócenia powszechnej służby wojskowej w Niemczech (1935), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939)<br>– identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina<br>– przedstawia proces | Uczeń:<br>– zna daty: aneksji Mandżurii przez Japonię (1931), podboju Libii przez Włochy (1932), wojny włosko–abisyńskiej (1935–1936), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), zbombardowania Guerniki (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939)<br>– identyfikuje | Uczeń:<br>– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium<br>– ocenia skutki polityki <i>appeasement</i> dla Europy |

|                                                           |                                                                                          |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                          | <p>które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch</p> <p>– wymienia cele, jakie przyświecały państwom totalitarnym w polityce zagranicznej</p>   | <p>Polskę (X 1938),</p> <p>– identyfikuje postać Francisco Franco</p> <p>– przedstawia przyczyny skutki wojny domowej w Hiszpanii</p> <p>– przedstawia przyczyny <i>Anschlusu</i> Austrii</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji w Monachium</p> <p>– charakteryzuje kolejne etapy podboju Europy przez Adolfa Hitlera do sierpnia 1939 r.</p> | <p>militaryzacji Niemiec</p> <p>– wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej</p> <p>– omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej</p> <p>– przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej</p> <p>– charakteryzuje sytuację w Europie pod koniec lat 30. XX w.</p> | <p>postacie: Édouarda Daladiera, Józefa Tiso</p> <p>– wyjaśnia wpływ polityki <i>appeasementu</i> na politykę zagraniczną Niemiec</p> <p>– charakteryzuje włoską ekspansję terytorialną do 1939 r.</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie</p> |                                                                                                                                                     |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI</b> |                                                                                          |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                     |
| <b>ROZDZIAŁ VII: POLSKA W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM</b>      |                                                                                          |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                     |
| 1. Odrodzenie Rzeczypospolitej                            | <p>1. Sytuacja międzynarodowa</p> <p>2. Pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918)</p> <p>– identyfikuje</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu Tymczasowy Naczelnik Państwa</p> <p>– zna datę: powołania rządu Jędrzeja Moraczewskiego (18 XI 1918)</p>                                                                                                                                                                                              | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu unifikacja</p> <p>– zna daty: powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (7 XI 1918), powstania Naczelnej</p>                                                                                                                                           | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (19 X 1918), powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji</p>                                                                                                                                     | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości</p> <p>– ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski</p> |

|                              |                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                              |
|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              | <p>3. Odzyskanie niepodległości</p> <p>4. 11 listopada</p> <p>5. Rząd Jędrzeja Moraczewskiego</p>                      | <p>postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego</p> <p>– wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich</p> <p>– omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego</p> | <p>– identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego</p> <p>– określa zasięg wpływów pierwszych ośrodków władzy</p> <p>– opisuje działania pierwszych rządów polskich po odzyskaniu niepodległości</p> <p>– omawia dążenia władz polskich do uzyskania przez Polskę uznania międzynarodowego</p> | <p>Rady Ludowej (14 XI 1918), wydania dekretu o powołaniu Tymczasowego Naczelnika Państwa (22 XI 1918), powołania rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919)</p> <p>– przedstawia sytuację międzynarodową jesienią 1918 r.</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę</p> | <p>i Śląska Cieszyńskiego (28 X 1918), przekazania władzy cywilnej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (14 XI 1918), Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie (24 XI 1918)</p> <p>– przedstawia założenia programowe pierwszych ośrodków władzy</p> | <p>w momencie odzyskania niepodległości</p>                                                                                                  |
| 2. Walka o granicę wschodnią | <p>1. Koncepcje granicy wschodniej</p> <p>2. Konflikt polsko-ukraiński</p> <p>3. Orłęta Lwowskie</p> <p>4. Wyprawa</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: „cud nad Wisłą”</p> <p>– zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921)</p> <p>– wskazuje na mapie</p>               | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Rada Obrony Państwa, „bunt” Żeligowskiego</p>                                                                                                                                                                                                      | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu linia Curzona</p> <p>– zna daty: układu z Symonem Petlurą (IV 1920), powołania Rady Obrony Państwa (VII 1920), włączenia Litwy</p>                                                                                                                                                                                                 | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: utworzenia Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (X/XI 1918), polskiej ofensywy wiosennej (1919), powstania Tymczasowego</p>                                                                                                    | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej</p> <p>– ocenia postanowienia pokoju ryskiego</p> |

|                                         |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                     |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
|                                         | <p>kijowska</p> <p>5. Ofensywa bolszewików</p> <p>6. Bitwa Warszawska i nadniemieńska</p> <p>7. Pokój ryski</p> <p>8. Polsko-litewskie spory terytorialne</p> | <p>granice wschodnią ustaloną w pokoju ryskim</p> <p>– przedstawia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików</p> <p>– wymienia postanowienia pokoju ryskiego</p> | <p>– zna daty: bitwy nadniemeńskiej (22–28 IX 1920), „buntu” Żeligowskiego (9 X 1920)</p> <p>– identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Michaiła Tuchaczewskiego</p> <p>– omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej</p> <p>– wskazuje na mapie miejsca bitew stoczonych z Rosjanami w 1920 r.</p> <p>– omawia przebieg Bitwy Warszawskiej i jej skutki</p> <p>– przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską</p> | <p>Środkowej do Polski (III 1922)</p> <p>– identyfikuje postacie: Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Władysława Sikorskiego, Siemiona Budionnego</p> <p>– wskazuje na mapie tereny zajęte przez Armię Czerwoną do sierpnia 1920 r.</p> <p>– porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną</p> <p>– opisuje przebieg ofensywy bolszewickiej w 1920 r.</p> <p>– przedstawia przebieg i skutki kontrofensywy polskiej w 1920 r.</p> | <p>Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920), przekazania Wilna przez bolszewików Litwinom (VII 1920), bitwy pod Zadwórzem (1920), bitwy pod Komarowem (31 VIII 1920)</p> <p>– identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.</p> <p>– omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki</p> |                                                     |
| 3. Kształtowanie się granicy zachodniej | <p>1. Powstanie wielkopolskie</p> <p>2. Ustalenie</p>                                                                                                         | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt</p>                                                                                                                                  | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: plebiscytu na</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: przybycia Ignacego Jana</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu konwencja</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia postawę Polaków wobec</p> |

|                        |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| i południowej          | <p>północnej granicy</p> <p>3. Zaślubiny z morzem</p> <p>4. Wolne Miasto Gdańsk</p> <p>5. Pierwsze i drugie powstanie śląskie</p> <p>6. Trzecie powstanie śląskie</p> <p>7. Konflikt polsko-czechosłowacki</p> | <p>– zna datę wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918)</p> <p>– wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszary plebiscytowe</p> <p>– wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt zachodniej granicy państwa polskiego</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla niepodległej Polski miał dostęp do morza</p> | <p>Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), trzeciego powstania śląskiego (V–VII 1921)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Wojciecha Korfańskiego</p> <p>– wskazuje na mapie obszar powstania wielkopolskiego</p> <p>– omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego</p> <p>– omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich</p> | <p>Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), pierwszego powstania śląskiego (VIII 1919), zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920), drugiego powstania śląskiego (VIII 1920)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Dowbora-Muśnickiego, Józefa Hallera</p> <p>– wskazuje na mapie zasięg powstań śląskich, Śląsk Cieszyński</p> <p>– przedstawia okoliczności zaślubin Polski z morzem</p> | <p>górnosłowacka</p> <p>– opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki</p> <p>– przedstawia proces kształtowania się zachodniej i północnej granicy państwa polskiego</p> | <p>sytuacji politycznej w Wielkopolsce w końcu 1918 r.</p> <p>– ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu</p> <p>– ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska</p> |
| 4. Rządy parlamentarne | <p>1. Trudne początki niepodległości</p> <p>2. Pierwsze wybory</p>                                                                                                                                             | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Naczelnik Państwa, konstytucja marcowa</p>                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: system parlamentarny, czynne i bierne</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, partyjniactwo</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, Zgromadzenie</p>                                                                                               | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia pozycję ustrojową Naczelnika Państwa</p> <p>– ocenia rządy</p>                                                                                                                     |



|                                  |                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                      |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | parlamentarne<br>3. Konstytucja z 1921 roku<br>4. Scena polityczna II Rzeczypospolitej<br>5. Elekcja i śmierć Narutowicza<br>6. Rządy parlamentarne w latach 1919–1926<br>7. Kryzys rządów parlamentar-nych | – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza prezydenta (XII 1922)<br>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego<br>– omawia postanowienia konstytucji marcowej | prawo wyborcze, hiperinflacja, wojna celna<br>– zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (26 I 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922)<br>– identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfanteo, Ignacego Daszyńskiego, Władysława Grabskiego<br>– charakteryzuje zadania, jakie stanęły przed władzami odradzającej się Polski | – zna datę wprowadzenia podziału na województwa (1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919)<br>– wymienia postanowienia małej konstytucji i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza<br>– przedstawia przejawy kryzysu rządów parlamentar-nych<br>– charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926 | Narodowe, kontrasygnata<br>– identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya<br>– przedstawia okoliczności pierwszych wyborów prezydenckich<br>– charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej<br>– wyjaśnia wpływ słabości politycznej rządów parlamentar-nych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej | parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926                                                                                            |
| 5. Zamach majowy i rządy sanacji | 1. Zamach majowy<br>2. Walki podczas zamachu majowego<br>3. Zmiany konstytucji<br>4. Rządy                                                                                                                  | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja, konstytucja kwietniowa<br>– zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia                                                                                                                          | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: piłsudczycy, obóz sanacyjny, autorytaryzm, wybory brzeskie, proces brzeski<br>– zna daty: dymisji                                                                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: dekret, nowela sierpniowa, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, „cuda nad urną”<br>– zna daty: uchwalenia                                                                                                                                                                    | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: grupa pułkowników, grupa zamkowa, Obóz Zjednoczenia Narodowego<br>– zna daty: powołania rządu „Chjeno-                                                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie<br>– ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy |

|                                   |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <p>sanacyjne</p> <p>5. Represje w stosunku do opozycji</p> <p>6. Obóz w Berezie Kartuskiej</p> <p>7. Rządy sanacyjne po śmierci Piłsudskiego</p> <p>8. Polski autorytaryzm na tle europejskim</p> | <p>konstytucji kwietniowej(23 IV 1935)</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego</p> <p>– opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego</p> <p>– charakteryzuje rządy sanacyjne</p> <p>– przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej</p> | <p>rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930), procesu brzeskiego (1932)</p> <p>– identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Macieja Rataja</p> <p>– omawia przyczyny zamachu majowego</p> <p>– charakteryzuje przebieg zamachu majowego</p> | <p>noweli sierpniowej (2 VIII 1926), wyboru Ignacego Mościckiego na prezydenta (1 VI 1926), śmierci Józefa Piłsudskiego (12 V 1935)</p> <p>– identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego</p> <p>– przedstawia politykę sanacji wobec opozycji</p> <p>– omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego</p> | <p>Piasta”(10 V 1926),powstania BBWR (1928), powstania Centrolewu (1929), Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930), powstania OZN-u (1937)</p> <p>– identyfikuje postacie: Kazimierza Bartla, Adama Koca</p> <p>– porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej</p> | <p>II Rzeczypospolitej i jej obywateli</p> <p>– ocenia metody, jakimi władze sanacyjne walczyły z opozycją polityczną</p>                                                                  |
| 6. Gospodarka II Rzeczypospolitej | <p>1. Problemy gospodarcze odrodzonej Polski</p> <p>2. Reforma walutowa Grabskiego</p> <p>3. Odbudowa gospodarcza</p> <p>4. Reforma rolna</p>                                                     | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</p> <p>– wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię</p> <p>– wymienia różnice między Polską A</p>                                                           | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu reforma walutowa</p> <p>– zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937)</p>                                                                                                                | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu reforma rolna</p> <p>– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), początku wielkiego kryzysu (1929)</p> <p>– przedstawia problemy gospodarcze,</p>                                                                                                                                                     | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu magistrala węglowa</p> <p>– wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej</p> <p>–opisuje sposoby przewyżczania trudności gospodarczych</p>                                                                                                     | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej</p> <p>– ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej</p> |

|                                           |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | <p>5. Wielki kryzys gospodarczy w Polsce</p> <p>6. Nowe inwestycje przemysłowe</p> <p>7. Port morski w Gdyni</p>                                        | <p>i Polską B</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą odgrywał Centralny Okręg Przemysłowy</p>                                                                                                                | <p>– identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego</p> <p>– omawia reformy rządu Władysława Grabskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni i jego znaczenie dla polskiej gospodarki</p> <p>– przedstawia założenia 4-letniego planu gospodarczego Eugeniusza Kwiatkowskiego i jego realizację</p> | <p>z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości</p> <p>– omawia założenia i realizację reformy rolnej</p> <p>– charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy w Polsce</p>                        | <p>przez władze II Rzeczypospolitej</p> <p>– przedstawia działania podjęte w celu modernizacji gospodarki Polski w dwudziestoleciu międzywojennym</p>                                      | <p>– ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego</p>                                                                                                    |
| <p>7. Społeczeństwo odrodzonej Polski</p> | <p>1. Społeczeństwo o II Rzeczypospolitej</p> <p>2. Państwo wielu narodów</p> <p>3. Polityka wobec mniejszości narodowych</p> <p>4. Rozwój edukacji</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm</p> <p>– omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób władze odrodzonego państwa polskiego</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, asymilacja państwowa, getto ławkowe</p> <p>– zna datę reformy Janusza Jędrzejewicza (1932)</p> <p>– identyfikuje postać Janusza Jędrzejewicza</p>                                                                                                                      | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>numerus clausus</i></p> <p>– opisuje sytuację społeczną Polski w międzywojennej Polsce</p> <p>– charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931), zbliżenia się Ruchu Narodowo-Radykalnego do Obozu Zjednoczenia Narodowego (1937)</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia położenie mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej</p> <p>– ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych</p> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                 | walczyły z analfabetyzmem                                                                                                                                                                                                                                 | – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej<br>– wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa<br>– omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej                                                                                                                                                                                                                                   | wobec Ukraińców<br>– omawia stosunki polsko-żydowskie<br>– wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II Rzeczypospolitej                                                                                                                                                                                                                                                                               | – charakteryzuje przykłady realizacji polityki asymilacyjnej w latach 30. XX w.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                    |
| 8. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej | <ol style="list-style-type: none"> <li>Osiągnięcia polskich naukowców</li> <li>Literatura międzywojenna</li> <li>Technika i transport II Rzeczypospolitej</li> <li>Polskie kino w okresie międzywojennym</li> <li>Polski modernizm</li> <li>Malarstwo i architektura</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu Enigma</li> <li>– identyfikuje postać Władysława Reymonta</li> <li>– przedstawia najważniejsze osiągnięcia kultury polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów:</li> <li>– zna datę otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez Władysława Reymonta (1924)</li> <li>– identyfikuje postacie: Stefana Żeromskiego, Zofię Nałkowską, Marię Dąbrowską, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima, Stanisława Ignacego Witkiewicza</li> <li>– wymienia przedstawicieli polskiej literatury</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, ekspresjonizm, funkcjonalizm, lwowska szkoła matematyczna</li> <li>– identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Eugeniusza Bodo, Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury</li> <li>– wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej</li> <li>– przedstawia rozwój</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: awangarda, styl narodowy, katastrofizm, formizm, skamandryci, <i>art déco</i>, Awangarda Krakowska,</li> <li>– zna daty: powstania PKP (1926), powstania PLL LOT (1929)</li> <li>– identyfikuje postacie: Tadeusza Kotarbińskiego, Floriana Znanieckiego, Stefana Banacha, Hugona Steinhausa</li> <li>– wymienia architektów tworzących w okresie</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze II Rzeczypospolitej</li> <li>– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym</li> </ul> |

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>w dwudziestoleciu międzywojennym</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– prezentuje osiągnięcia polskiej literatury w okresie dwudziestolecia międzywojennego</li> <li>– wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych</li> </ul>                                                                                                                                                    | <p>kinematografii polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia nurty w polskiej literaturze oraz grupy poetyckie, jakie rozwinęły się w okresie dwudziestolecia międzywojennego</li> </ul>                                                                                                                                                         |                                                                                                                                |
| <p>9. II Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej</p> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. II Rzeczpospolita i jej sąsiedzi</li> <li>2. Polska polityka zagraniczna</li> <li>3. Układy w Rapallo i Locarno</li> <li>4. Normalizacja stosunków z ZSRS i Niemcami</li> <li>5. Rola II Rzeczypospolitej na arenie międzynaro-</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę układu polsko-francuskiego (II 1921)</li> <li>– identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego</li> <li>– wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym</li> <li>– wyjaśnia, które z nich miały stanowić gwarancję bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: „korytarz”, polityka równowagi i „równych odległości”</li> <li>– zna daty:układu polsko-rumuńskiego (III 1921), traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934)</li> <li>– identyfikuje postać Józefa Becka</li> <li>– omawia stosunek państw sąsiednich</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu Międzymorze</li> <li>– zna daty: układu w Rapallo (1922), układu w Locarno (1925)</li> <li>– przedstawia koncepcję Józefa Piłsudskiego dotyczącą prowadzenia polityki zagranicznej i przykłady jej realizacji</li> <li>– omawia ideę Międzymorza i wyjaśnia przyczyny jej niepowodzenia</li> <li>– wskazuje zagrożenia,</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu wojna przewencyjna</li> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały układy w Rapallo i Locarno</li> <li>– wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały polsko-radziecki traktat o nieagresji i polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej</li> </ul> |

|                                                     |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                     | dowej                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | do II Rzeczypospolitej<br>– charakteryzuje<br>stosunki polsko-<br>-radzieckie i polsko-<br>-niemieckie w<br>dwudziestoleciu<br>międzywojennym                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | jakie stwarzały dla<br>Polski układy z Rapallo<br>i Locarno<br>–opisuje polską<br>politykę zagraniczną<br>w latach 30. XX w.                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |
| 10. Polska<br>w przededniu<br>II wojny<br>światowej | 1. Zajęcie<br>Zaolzia<br>2. Niemieckie<br>żądania<br>wobec Polski<br>3. Sojusz<br>z Wielką<br>Brytanią<br>i Francją<br>4. Pakt<br>Ribbentrop–<br>–Mołotow | Uczeń:<br>– zna daty: paktu<br>Ribbentrop–<br>Mołotow(23 VIII<br>1939), polsko-<br>-brytyjskiego sojuszu<br>polityczno-wojskowego<br>(25 VIII 1939)<br>– wskazuje na mapie<br>obszary, które<br>na mocy paktu<br>Ribbentrop–Mołotow<br>miały przapaść<br>III Rzeszy i ZSRS<br>– przedstawia<br>żądania,jakie III<br>Rzesza wysunęła<br>wobec Polski w 1938<br>r.<br>– wymienia<br>postanowienia paktu<br>Ribbentrop–Mołotow | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie<br>terminów:<br>eksterytorialność<br>– zna daty: zajęcia<br>Zaolzia przez Polskę<br>(2 X 1938), polsko–<br>brytyjskich gwarancji<br>pomocy w razie ataku<br>Niemiec (IV 1939),<br>wypowiedzenia przez<br>Niemcy deklaracji<br>o niestosowaniu<br>przemocy z Polską<br>(IV 1939)<br>– identyfikuje<br>postacie: Joachima<br>von Ribbentropa,<br>Wiaczesława<br>Mołotowa, Józefa<br>Becka<br>–wskazuje na mapie<br>Zaolzie, tzw. „korytarz” | Uczeń:<br>– zna<br>daty:przedstawienia<br>po raz pierwszy<br>proponycji tzw.<br>ostatecznego<br>uregulowania spraw<br>spornych między<br>Polską a Niemcami<br>(X<br>1938),przedstawieni<br>a po raz ostatni<br>proponycji tzw.<br>ostatecznego<br>uregulowania spraw<br>spornych między<br>Polską a Niemcami<br>(III 1939),<br>przemówienia<br>sejmowego Józefa<br>Becka (5 V 1939)<br>– wyjaśnia, w jakich<br>okolicznościach | Uczeń:<br>– przedstawia<br>przyczyny<br>konfliktu polsko-<br>-czechosłowackiego<br>o Zaolzie<br>– charakteryzuje<br>relacje polsko-<br>-brytyjskie i polsko-<br>-francuskie<br>w przededniu<br>II wojny światowej<br>– wyjaśnia, jaki<br>wpływ miały<br>brytyjskiej francuskie<br>gwarancje dla Polski<br>na politykę Adolfa<br>Hitlera | Uczeń:<br>– ocenia postawę<br>rządu polskiego<br>wobec problemu<br>Zaolzia<br>– ocenia postawę<br>społeczeństwa<br>polskiego wobec<br>żądań niemieckich |

|                                                            |  |  |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |  |
|------------------------------------------------------------|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|                                                            |  |  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich</li> <li>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej</li> <li>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.</li> <li>– przedstawia okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop–Mołotow</li> </ul> |  |  |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VII</b> |  |  |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |  |

**Plan pracy z historii dla klasy 8 szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”**  
**Wymagania na poszczególne oceny**

| Temat lekcji                  | Zagadnienia, materiał nauczania                                                                                                                                                  | Wymagania na poszczególne oceny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                        |
|-------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               |                                                                                                                                                                                  | dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | celująca                                                                                                                               |
| ROZDZIAŁ I: II WOJNA ŚWIATOWA |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                        |
| 1. Napaść na Polskę           | 1. Niemieckie przygotowania do wojny<br>2. Polacy w przededniu wojny<br>3. Wybuch wojny<br>4. Przebieg walk<br>5. Napaść sowiecka<br>6. Zakończenie walk i bilans wojny obronnej | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: wojna błyskawiczna ( <i>Blitzkrieg</i> )<br>– zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939)<br>– identyfikuje postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina<br>– wymienia etapy wojny obronnej Polski<br>– wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie<br>– zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), kapitulacji Warszawy (28 IX 1939)<br>– identyfikuje postaci: Henryka Sułcharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Staryńskiego<br>– wskazuje na ma- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: „polskie Termopile”, Korpus Ochrony Pogranicza (KOP)<br>– zna daty: bitwy nad Bzurą (9–22 IX 1939), ewakuacji władz państwowych i wojskowych z Warszawy (6/7 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939),kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939)<br>– identyfikuje postaci: WładysławaRaginisa, Franciszka Kleeberga | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, Grupy Specjalne ( <i>Einsatzgruppen</i> )<br>– zna daty: prowokacji gliwickiej (31 VIII 1939), kapitulacji Helu (2 X 1939),<br>– identyfikuje postaci: Franciszka Dąbrowskiego, Józefa Unruga, Tadeusza Kutrzeby<br>– porównuje plany Polski i Niemiec przygotowane na wypadek wojny<br>– przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski | Uczeń:<br>– ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r.<br>– ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r. |



|                                          |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                     |                                                                                   |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
|                                          |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                  | <p>pie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej</p> <p>–charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski</p> <p>– opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy</p> <p>– przedstawia przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez Niemców w czasie wojny obronnej Polski</p> | <p>– wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi</p> <p>– przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r.</p> <p>– omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow</p> |                                                                                                                                                                     |                                                                                   |
| 2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wojna zimowa</li> <li>2. Atak III Rzeszy na kraje skandynawskie</li> <li>3. Agresja niemiecka na Europę Zachodnią</li> <li>4. Klęska Francji</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię, kolaboracja</p> <p>– zna daty: ataku III Rzeszy na Francję (10 V 1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940)</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: linia Maginota</p> <p>– zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (9 IV 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (6</p>                                                                                                | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy</p> <p>– zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 – III 1940), zajęcia re-</p>                                                                                                                                      | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Wolnej Francji, linia Mannerheima</p> <p>– zna datę: ewakuacji wojsk alianckich z Dunkierki (V–VI 1940)</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia sytuację polityczną i militarną w Europie w 1941 r.</p> |

|                            |                                                        |                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                      |                                                               |
|----------------------------|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
|                            | 5. Bitwa o Anglię<br>6. Wojna na Bałkanach             | – wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r. | IV 1941)<br>– identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a<br>– wskazuje na mapie obszary zagrożone przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r.<br>– przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941<br>– przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939–1941<br>– wyjaśnia główne przyczyny pokonania Francji przez armię niemiecką w 1940 r. | publik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940),<br>– przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1941<br>– opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941<br>– opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie | – identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina<br>– omawia sposób przejęcia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r. |                                                               |
| 3. Wojna III Rzeszy z ZSRS | 1. Przygotowania do wojny<br>2. Atak niemiecki na ZSRS | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Barbarossa”                             | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: Wielka Wojna Ojczyź-                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningra-                                                                                                                                                                                   | Uczeń:<br>– wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA                                                                                        | Uczeń:<br>– ocenia postawę władz sowieckich w czasie Wielkiej |

|                                   |                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                           |                                                        |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
|                                   | <p>3. Wielka Wojna Ojczyźniana</p> <p>4. Stosunek ludności ZSRS do okupanta</p> <p>5. Walki o Leningrad i Stalingrad</p> | <p>– zna daty: agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943)</p> <p>– omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej</p> | <p>niana</p> <p>– zna datę: bitwy pod Moskwą (XI–XII 1941)</p> <p>– identyfikuje postać: Gieorgija Żukowa</p> <p>– wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem</p> <p>– wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki</p> <p>– przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej</p> <p>– wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r.</p> | <p>du, <i>Lend-Lease Act</i></p> <p>– zna datę: blokady Leningradu (1941–1944)</p> <p>– identyfikuje postać: Friedricha von Paulusa</p> <p>– przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943</p> <p>– charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców</p> <p>– przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich</p> | <p>do ZSRS</p> <p>– przedstawia warunki prowadzenia działań wojennych przez Niemcy na terenie ZSRS</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS</p> | Wojny Ojczyźnianej                                     |
| 4. Polityka okupacyjna III Rzeszy | 1. Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych                                                                             | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holok-</p>                                                                                                                     | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfikacja, General-</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życio-</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Babi Jar, Ponary, czetni-</p>                                                                                                             | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia postawy wobec Holokaustu</p> |

|  |                                                                                                                        |                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                        |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | 2. Ruch oporu w okupowanej Europie<br>3. Polityka niemiecka wobec Żydów<br>4. Holokaust<br>5. Postawy wobec Holokaustu | kaust, obóz koncentracyjny<br>– przedstawia założenia rasowej polityki hitlerowców oraz metody jej realizacji | ny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, obóz zagłady<br>– zna datę: powstania Generalnego Planu Wschodniego (1942)<br>– identyfikuje postaci: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej<br>–wymienia założenia niemieckiego Generalnego Planu Wschód<br>– charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec<br>– wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu<br>– wyjaśnia, jakimi sposobami ludności terenów okupowanych niosła po- | wa” (Lebensraum), „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, „Szoah”, „Żegota”, szmalcownicy<br>– zna datę: konferencji w Wannsee(I 1942)<br>– identyfikuje postaci: Heinricha Himmlera, Oskara Schindlera<br>– wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie<br>–przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów<br>– omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów | cy<br>– zna datę: wybuchu antyniemieckiego powstania w Paryżu (VIII 1942)<br>– identyfikuje postaci: Josipa Broza-Tity, Raoula Wallenberga, Henryka Sławika,<br>– porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                      |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                  |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | moc Żydom<br>– omawia bilans<br>Holokaustu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                  |
| 5. Wojna poza Europą | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Walki w Afryce Północnej</li> <li>2. Wojna na Atlantyku</li> <li>3. Przystąpienie Japonii do wojny</li> <li>4. Ofensywa japońska w Azji</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: bitwa o Atlantyk</li> <li>– zna daty: ataku Japonii na USA (7 XII 1941), bitwy pod ElAlamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942)</li> <li>– identyfikuje postać: Franklina Delano Roosevelta</li> <li>– wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, pakt trzech, wilcze stada, konwój, Enigma</li> <li>– zna daty: podpisania paktu trzech (IX 1940), bitwy na Morzu Koralowym (V 1942), kapitulacji wojsk włoskich i niemieckich w Afryce (V 1943)</li> <li>– identyfikuje postać: Erwina Rommela</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod ElAlamein i pod Midway i lokalizuje je na mapie</li> <li>– wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlan-</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, pancernik, lotniskowiec</li> <li>– zna daty: ataku Włoch na Egipt (VIII 1940), lądowania wojsk niemieckich w Afryce (1941), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943)</li> <li>– identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Davida Eisenhowera</li> <li>– przedstawia przebieg walk w Afryce</li> <li>– charakteryzuje ekspansję japońską w Azji</li> <li>– omawia działania wojenne na morzach i oceanach</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Torch”</li> <li>– zna datę: nalo-tów na Maltę (1940–1942)</li> <li>– wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r.</li> <li>– przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagania na Oceanie Atlantyckim</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny</li> </ul> |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                         |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | tyk dla losów II wojny światowej                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                         |
| 6. Droga do zwycięstwa | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Początek Wielkiej Koalicji</li> <li>2. Bitwa na Łuku Kurskim i jej następstwa</li> <li>3. Walki na Sycylii i we Włoszech</li> <li>4. Konferencja w Teheranie</li> <li>5. Otwarcie drugiego frontu w Europie</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Karta atlantycka</i>, Wielka Koalicja, Wielka Trójka</li> <li>– zna datę: podpisania <i>Karty atlantyckiej</i> (14 VIII 1941 r.)</li> <li>– identyfikuje postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla</li> <li>– wyjaśnia genezę powstania i cele Wielkiej Koalicji</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: konferencja w Teheranie, operacja „Overlord”</li> <li>– zna daty: bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943), konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), bitwy o Monte Cassino (V 1944), operacji „Overlord” (6 VI 1944)</li> <li>– przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew i operacji militarnych na froncie wschodnim</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Lend-Lease Act</i>, konferencja w Casablance, operacja „Market Garden”, linia Gustawa</li> <li>– zna daty: konferencji w Casablance (I 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI 1944), zamachu na A. Hitlera (VII 1944), bitwy pod Falaise (VIII 1944)</li> <li>– identyfikuje postaci: Dwighta Eisenhowera, Stanisława Maczka</li> <li>– przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej</li> <li>– przedstawia de-</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Bagration”</li> <li>– identyfikuje postać: Clausa von Stauffenberga</li> <li>– przedstawia przyczyny, okoliczności i skutki zamachu na Hitlera</li> <li>– charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia wizję powojennego świata zarysowaną w <i>Karcie atlantyckiej</i> przez przywódców USA i Wielkiej Brytanii</li> </ul> |

|                           |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                          |
|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | i zachodnim w latach 1943–1944                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>cyzje podjęte podczas konferencji w Casablance</p> <p>– opisuje walki na froncie zachodnim i we Włoszech w latach 1943–1944</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                          |
| Koniec II wojny światowej | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ład jałtański</li> <li>2. Koniec wojny w Europie</li> <li>3. Walki na Dalekim Wschodzie</li> <li>4. Kapitulacja Japonii</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: ład jałtański</p> <p>– zna daty: konferencji jałtańskiej (4–11 II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla</p> <p>– przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji jałtańskiej</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: operacja berlińska, bezwarunkowa kapitulacja, kamikadze</p> <p>– zna daty: operacji berlińskiej (IV 1945), zrzućenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (6 i 9 VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945)</p> <p>– przedstawia wielkie operacje strategiczne na froncie wschodnim i zachodnim</p> <p>– omawia okoliczności kapitulacji Ja-</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wał Pomorski, taktyka „żabich skoków”</p> <p>– zna daty: bitwy o Iwo Jimę (II–III 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945),</p> <p>– identyfikuje postać: Douglasa MacArthura</p> <p>– charakteryzuje działania na froncie wschodnim, zachodnim i na Pacyfiku w latach 1944–1945</p> <p>– omawia metody prowadzenia walki w rejonie Azji i Pacyfiku oraz przedstawia ich skutki</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– zna daty: bitwy na Morzu Filipińskim (VI 1944),</p> <p>– charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiła kapitulacja III Rzeszy</p> | <p>– ocenia założenia ładu jałtańskiego</p> <p>– ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii</p> |

|                                                          |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                          |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        | ponii                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                 |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I</b> |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                 |
| <b>ROZDZIAŁ II: POLACY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ</b>    |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                 |
| 1. Dwie okupacje                                         | 1. Podział ziem polskich<br>2. Okupacja niemiecka<br>3. Terror hitlerowski<br>4. Okupacja sowiecka<br>5. Deportacje w głąb ZSRS | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, wysiedlenia, deportacja, sowietyzacja<br>– wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką<br>– charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: traktat o granicach i przyjaźni, łapanka, volkslista, akcja AB<br>– zna daty: podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), akcji AB (V–VI 1940), zbrodni katyńskiej (IV–V 1940)<br>– wskazuje na mapie miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS<br>– podaje przykłady terroru niemieckiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, „gadziniówka”, Akcja Specjalna „Kra-ków”, granatowa policja, Pawiak, paszportyzacja<br>– zna daty: Akcji Specjalnej „Kra-ków” (XI 1939), paszportyzacji (1940)<br>– identyfikuje postać: Hansa Franka<br>– przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie<br>– charakteryzuje | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Tannenberg”<br>– zna daty: wyborów do zgromadzeń na Kresach (X 1939), deportacji Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI 1940 oraz V/VI 1941)<br>– przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją<br>– przedstawia deportacji Polaków w głąb ZSRS | Uczeń:<br>– porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec polskiego społeczeństwa |



|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | kiego i sowieckie-<br>go<br>– wyjaśnia, jaki cel<br>zamierzali zrealizo-<br>wać Niemcy, mor-<br>dując<br>polską inteligencję<br>– omawia okolicz-<br>ności i przebieg<br>zbrodni katyńskiej                                                                                                                                                                                                                                                                     | życie codzienne w<br>kraju pod okupa-<br>cją niemiecką na<br>przykładzie War-<br>szawy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                            |
| 2. Władze pol-<br>skie na uchodź-<br>stwie | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Powstanie pol-<br/>skiego rządu<br/>na emigracji</li> <li>2. Stosunki pol-<br/>sko-sowieckie</li> <li>3. Armia Polska w<br/>ZSRS</li> <li>4. Sprawa katyń-<br/>ska</li> <li>5. Śmierć Sikor-<br/>skiego</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-<br/>nie terminu: rząd<br/>emigracyjny</li> <li>– identyfikuje po-<br/>stać: Władysława<br/>Sikorskiego</li> <li>– przedstawia oko-<br/>liczności powsta-<br/>nia polskiego rzą-<br/>du emigracyjnego</li> <li>– wyjaśnia, jakie<br/>znaczenie miała<br/>działalność rządu<br/>emigracyjnego dla<br/>Polaków w kraju i<br/>na uchodźstwie</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-<br/>nie terminów:<br/>układ Sikorski–<br/>Majski, armia An-<br/>dersa, sprawa ka-<br/>tyńska, katastrofa<br/>gibraltarska</li> <li>– zna daty: po-<br/>wstania rządu emi-<br/>gracyjnego (IX<br/>1939), układu Si-<br/>korski–Majski (30<br/>VII 1941), zerwa-<br/>nia stosunków rzą-<br/>du emigracyjnego<br/>z ZSRS (25 IV<br/>1943), katastrofy<br/>gibraltarskiej (4 VII</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: ewaku-<br/>acji armii Andersa<br/>na Bliski Wschód<br/>(VIII 1942)</li> <li>– identyfikuje po-<br/>stać: Kazimierza<br/>Sosnkowskiego</li> <li>– przedstawia oko-<br/>liczności podpisa-<br/>nia układu Sikor-<br/>ski–Majski</li> <li>– opisuje okolicz-<br/>ności wyjścia z<br/>ZSRS Armii Polskiej<br/>gen. Władysława<br/>Andersa</li> <li>– omawia politycz-<br/>ne skutki katastro-</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-<br/>nie terminu: Rada<br/>Narodowa RP</li> <li>– omawia losy pol-<br/>skich żołnierzy in-<br/>ternowanych po<br/>klęsce wrześnio-<br/>wej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia znaczenie<br/>układu Sikorski–<br/>Majski dla sprawy<br/>polskiej w czasie II<br/>wojny światowej</li> </ul> |

|                              |                                                                                                                                    |                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                      |                                                                                                                                              |  |
|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                              |                                                                                                                                    |                                                                                                                                 | 1943)<br>– identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka<br>– omawia postanowienia układu Sikorski–Majski<br>– przedstawia okoliczności formowania się Armii Polskiej w ZSRS<br>– wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie | fy gibraltarskiej<br>– przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych                      |                                                                                                                                              |  |
| 3. Polskie Państwo Podziemne | 1. Początki działalności konspiracyjnej<br>2. Powstanie Armii Krajowej<br>3. Działalność ZWZ-AK<br>4. Polityczne podziały polskie- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa (AK)<br>– zna datę: powstania AK (14 II 1942) | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Delegatura Rządu RP na Kraj, Rada Jedności Narodowej (RJN), Szare                                                                                                                                                                                                  | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), cichociemni, Kedyw, akcja scaleniowa<br>– zna daty: po- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polityczny Komitet Porozumiewawczy (PKP), Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Naro- |  |

|  |                                                         |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
|--|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>go podziemia</p> <p>5. Polskie Państwo Podziemne</p> | <p>– identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór</p> <p>– wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa</p> | <p>Szeregi, mały sabotaż, dywersja</p> <p>– zna datę: powstania Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940)</p> <p>– identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Jana Bytnaraps. Rudy</p> <p>– wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki</p> <p>– przedstawia strukturę Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– omawia rolę Rady Jedności Narodowej w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegatury Rządu na Kraj</p> | <p>wstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939)</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego</p> <p>– omawia proces budowania struktur wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała akcja scaleniowa</p> <p>– wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ-AK</p> <p>– charakteryzuje działalność polskich partii politycznych w okresie okupacji</p> <p>– przedstawia działalność Delegatury Rządu na Kraj</p> | <p>dowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa (AL)</p> <p>– zna daty: akcji pod Arsenalem (1943), zamachu na F. Kutscherę (II 1944)</p> <p>– identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarszewskiego, Cyryla Ratajskiego, Franza Kutschery</p> <p>– charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala</p> <p>– omawia strukturę i działalność Szarych Szeregów</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją</p> |  |
|--|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                           |                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                      |                                                                                                          |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| TSW – Zbrojne akcje polskiego ruchu oporu | 1. Akcja pod Arsenalem<br>2. Akcja „Główki”                                           | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: akcja pod Arsenalem<br>– zna datę: akcji pod Arsenalem (III 1943)<br>– identyfikuje postać: Jana Bytnarskiego Rudy<br>– przedstawia przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: zamach na F. Kutschere, sabotaż, dywersja, Kedyw<br>– zna datę: zamachu na Franza Kutschere (II 1944)<br>– identyfikuje postacie: Tadeusza Zawadzkiego ps. Zośka, Franza Kutschery<br>– przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutschere<br>– wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenalem | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem („Meksyk II”), akcja „Główki”<br>– identyfikuje postać: Emila Fieldorfa ps. Nil<br>– przedstawia metody działalności Kedywu<br>– omawia przebieg akcji pod Arsenalem | Uczeń:<br>– zna datę: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942)<br>– omawia przebieg zamachu na F. Kutschere | Uczeń:<br>– ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem                                       |
| 4. Społeczeństwo polskie pod okupacją     | 1. Niemiecki terror<br>2. Postawa Polaków wobec okupacji<br>3. Zagłada polskich Żydów | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: łapanka, Holokaust, getto<br>– wymienia postawy Polaków wo-                                                                                                               | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Generalny Plan Wschód, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedli-                                                                                                                                                                                                                                                                       | Uczeń:<br>– wymienia znaczenie terminów: kontyngent, czarny rynek, Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB),                                                                                                                             | Uczeń:<br>– zna daty: zamordowania rodziny Ulmów (24 III 1944)<br>– identyfikuje postać: Stepana Ban-                                                | Uczeń:<br>– ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów<br>– ocenia postawy Polaków wobec Holokaustu |

|  |                                                                                                    |                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                    |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>4. Powstanie w getcie warszawskim</p> <p>5. Polacy wobec Holokaustu</p> <p>6. Rzeź wołyńska</p> | <p>bec polityki okupanta niemieckiego</p> <p>– przedstawia metody eksterminacji narodu żydowskiego</p> | <p>wy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska</p> <p>– zna daty: powstania Generalnego Planu Wschód (1942), wybuchu powstania w getcie warszawskim (19 IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów</p> <p>– przedstawia założenia Generalnego Planu Wschód</p> <p>– wyjaśnia, w jakim celu okupanci prowadzili walkę z polską kulturą</p> | <p>szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne</p> <p>– zna daty: decyzji o przeprowadzeniu Holokaustu (1942), początku wysiedleń na Zamojszczyźnie (XI 1942), tzw. krwawej niedzieli (11 VII 1943)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Witolda Pileckiego, Jana Karskiego</p> <p>– omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki</p> <p>– charakteryzuje warunki życia w getcie</p> <p>– opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu</p> | <p>dery</p> <p>– opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim</p> <p>– przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu</p> |  |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                         |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego na Kresach Wschodnich                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                   |
| 5. Plan „Burza” i powstanie warszawskie | 1. Plan „Burza” i jego przebieg<br>2. Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego<br>3. Wybuch powstania<br>4. Walki powstańcze<br>5. Upadek i skutki powstania | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: godzina „W”<br>– zna czas trwania powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944)<br>– przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Burza”, zrzuty<br>– zna daty: opracowania planu „Burza” (1943/1944)<br>– identyfikuje postać: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego<br>– przedstawia założenia planu „Burza”<br>– charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Ostra Brama”<br>– zna daty: operacji „Ostra Brama” (VII 1944)<br>– identyfikuje postać: Antoniego Chruściela ps. Monter<br>– opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich<br>– przedstawia sytuację w Warszawie w przededniu powstania i opisuje jej wpływ na bezpośrednią decyzję wydania rozkazu o wybuchu | Uczeń:<br>– identyfikuje postać: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego<br>– omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie | Uczeń:<br>– ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną<br>– ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         |                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | powstania<br>– omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                  |
| 6. Polacy w koalicji anty-hitlerowskiej | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Armia Polska we Francji</li> <li>2. Polskie Siły Zbrojne w Wielkiej Brytanii</li> <li>3. Polacy podczas walk w Europie Zachodniej</li> <li>4. Wojsko Polskie w ZSRS</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie</li> <li>– wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem)</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: walk o Narwik (V 1940), walk o Tobruk (VIII – XII 1941), walk o Monte Cassino (V 1944), bitwy pod Lenino (X 1943)</li> <li>– identyfikuje postać: Władysława Andersa</li> <li>– wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: powstania armii gen. Z. Berlinga w ZSRS (V 1943), bitwy pod Falaise (VIII 1944), bitwy pod Arnhem (IX 1944)</li> <li>– identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga</li> <li>– opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Karola Świerczewskiego</li> <li>– charakteryzuje proces formowania się polskich oddziałów wojskowych we Francji</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej</li> </ul> |
| 7. Sprawa polska pod koniec woj-        | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Polska lubelska</li> <li>2. Jałta a sprawa</li> </ol>                                                                                                                          | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje po-</li> </ul>                                                                                                                                                 | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>–ocenia stosunek</li> </ul>                                                 |

|    |                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                      |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| ny | <p>polska</p> <p>3. Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego</p> <p>4. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej</p> | <p>nie terminów: Manifest PKWN, Polska lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN)</p> <p>– zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (22 VII 1944), powstania TRJN (VI 1945)</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Polsce</p> <p>– omawia okoliczności i skutki powstania TRJN</p> | <p>nie terminów: Polska Partia Robotnicza (PPR), proces szesnastu</p> <p>– zna daty: powstania PPR (1942), konferencji w Teheranie (1943), konferencji w Jałcie (II 1945), procesu szesnastu (VI 1945),</p> <p>– identyfikuje postaci: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława Bieruta</p> <p>– wymienia postanowienia konferencji w Teheranie i w Jałcie dotyczące sprawy Polski</p> <p>– przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów</p> <p>– przedstawia me-</p> | <p>nie terminów: Krajowa Rada Narodowa (KRN), Niepodległość („NIE”)</p> <p>– zna daty: powołania KRN (31 XII 1943/1 I 1944), powstania Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1944), rozwiązania AK (19 I 1945)</p> <p>– identyfikuje postaci: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Augusta Emila Fiedorfa ps. Nil</p> <p>– podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS</p> <p>– opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego</p> | <p>stacie: Iwana Siemowa, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób decyzje Wielkiej Trójki w Teheranie łamały postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i></p> <p>– omawia postawy działaczy Polskiego Państwa Podziemnego wobec reżimu komunistycznego</p> | wielkich mocarstw do sprawy polskiej |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|



|                                                           |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                   |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
|                                                           |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | tody działania polskich komunistów w celu przejęcia władzy w państwie                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                   |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II</b> |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                   |
| <b>ROZDZIAŁ III: ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ</b>         |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                   |
| 1. Powojenny podział świata                               | 1. Skutki II wojny światowej<br>2. Konferencja w Poczdamie<br>3. Procesy norymberskie<br>4. Powstanie ONZ<br>5. Plan Marshalla<br>6. Okupacja Niemiec | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, Karta Narodów Zjednoczonych<br>– zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945)<br>– identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana<br>– wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie<br>– przedstawia cele | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: układ dwubiegowy, procesy norymberskie, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i> , strefa okupacyjna<br>– zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), I procesu norymberskiego (XI 1945 – X 1946), uchwalenia <i>Powszechnej deklaracji</i> | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Marshalla (Europejski Plan Odbudowy), denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja<br>– zna daty: ogłoszenia planu Marshalla (VI 1947)<br>– identyfikuje postacie: Clementa Attlee, George’a Marshalla<br>– wskazuje na mapie państwa, które przyjęły pomoc USA w ramach planu Marshalla | Uczeń:<br>– wyjaśnia, dlaczego państwa Europy Wschodniej nie skorzystały z planu Marshalla<br>– wyjaśnia, w jaki sposób zrealizowano w Niemczech zasadę czterech D<br>– porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec Niemiec pod okupacją | Uczeń:<br>– ocenia znaczenie powstania ONZ i NATO |

|                          |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                 |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          |                                                                                                                                                | ONZ                                                                                                                                                                               | <i>racji praw człowieka</i> (1948)<br>– wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni<br>– przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń<br>– omawia strukturę ONZ i jej działalność w okresie powojennym<br>– opisuje politykę zwycięskich mocarstw wobec Niemiec | – przedstawia polityczne skutki II wojny światowej<br>– wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie                                                       |                                                                                                                                                         |                                                                                                                                 |
| 2. Początek zimnej wojny | 1. Ekspansja komunizmu w Europie<br>2. Doktryna Trumana<br>3. Kryzys berliński<br>4. Powstanie NATO<br>5. Powstanie berlińskie<br>6. Powstanie | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: żelazna kurtyna, zimna wojna, mur berliński<br>– zna daty: proklamowania RFN (IX 1949), powstania NRD (X 1949), budowy muru berlińskiego | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: doktryna Trumana, blokada Berlina Zachodniego, NATO<br>– zna daty: ogłoszenia doktryny Trumana (III 1947), blokady                                                                                                                                                    | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Bizonia, powstanie berlińskie<br>– zna daty: przemówienia W. Churchilla w Fulton (III 1946), powstania Bizonii (1947), powołania- | Uczeń:<br>– identyfikuje postać Waltera Ulbrichta<br>– wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego<br>– podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego | Uczeń:<br>– ocenia politykę ZSRS wobec państw Europy Środkowo-Wschodniej<br>– ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec |

|                |                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                      |        |
|----------------|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|--------|
|                | <p>dwóch państw niemieckich</p> <p>7. Budowa muru berlińskiego</p> | <p>skiego (1961)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Harry’ego Trumana</li> <li>– wskazuje na mapie terytorium RFN i NRD</li> <li>– wyjaśnia, czym była zimna wojna</li> <li>– przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich</li> </ul> | <p>Berlina Zachodniego (VI 1948–V 1949), powstania NATO (1949)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– identyfikuje postać: Konrada Adenauera</li> <li>– wskazuje na mapie żelazną kurtynę</li> <li>– przedstawia sposób przejmowania władzy przez komunistów w państwach Europy Środkowo-Wschodniej</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób doktryna Trumana miała powstrzymać rosnące wpływy komunistów na świecie</li> <li>– wskazuje okoliczności powstania NATO</li> <li>– opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego</li> </ul> | <p>Trizonii (1949), powstania berlińskiego (VI 1953)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje na mapie podział Niemiec na strefy okupacyjne</li> <li>– przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich</li> </ul> | <p>– omawia różnice między państwami niemieckimi</p> |        |
| TSW – Historia | 1. Miasto podzie-                                                  | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                           | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Uczeń:                                                                                                                                                                                                                               | Uczeń:                                               | Uczeń: |

|                              |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                     |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>mur berliński</p>         | <p>1. Iżelazną kurtyną</p> <p>2. Ucieczka do lepszego świata</p> <p>3. Solidarni z berlińczykami</p> <p>4. Upadek muru</p>                                               | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: mur berliński</p> <p>– zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zburzenia muru berlińskiego (XI 1989), zjednoczenia Niemiec (1990)</p> <p>– wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego</p> <p>– omawia okoliczności upadku muru berlińskiego</p> | <p>– identyfikuje postać: Helmuta Kohla</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie komunistycznej odgrywał mur berliński</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego</p> | <p>– identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda Kennedy’ego, Ronalda Reagana</p>                                                                                     | <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: Checkpoint Charlie</p> <p>– zna daty: śmierci pierwszej ofiary (VIII 1961) przy próbie przekroczenia muru berlińskiego, wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961)</p> <p>– opisuje, jak budowano mur berliński</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób opinia międzynarodowa zareagowała na budowę muru berlińskiego</p> | <p>– ocenia znaczenie, jakie dla podzielnego Berlina miały wizyty prezydentów USA J.F. Kennedy’ego i R. Reagana</p> |
| <p>3. Za żelazną kurtyną</p> | <p>1. ZSRS po II wojnie światowej</p> <p>2. Kraje demokracji ludowej</p> <p>3. Odwilż w bloku wschodnim</p> <p>4. Powstanie węgierskie</p> <p>5. Polityka odprężenia</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: kraje demokracji ludowej, powstanie węgierskie</p> <p>– zna datę: wybuchu powstania węgierskiego (X 1956)</p>                                                                                                                                             | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, tajny referat Chruszczowa, de-stalinizacja, Układ Warszawski</p> <p>– zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953 r.), powsta-</p>          | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG)</p> <p>– zna daty: powstania RWPG (1949), wkroczenia Armii Czerwonej</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: żdanowszczyzna, Kominform</p> <p>– zna daty: powstania Kominformu (IX 1947),</p> <p>– identyfikuje postać: Andrieja Żda-</p>                                                                                                                                                                     | <p>Uczeń:</p> <p>-</p>                                                                                              |

|  |  |                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                             |  |
|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | <p>– omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r.</p> | <p>nia Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (II 1956)</p> <p>– identyfikuje postać: Nikity Chruszczowa</p> <p>– wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej</p> <p>– omawia przejawy odwilży w ZSRS</p> <p>– przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia</p> <p>– omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego</p> <p>– wymienia przejawy odprężenia w relacjach międzynarodowych w la-</p> | <p>na Węgry (XI 1956), końca okresu odprężenia między Wschodem a Zachodem (1960)</p> <p>– identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Ławrientija Berii, Imre Nagya</p> <p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do konfliktu między ZSRS a komunistycznymi władzami Jugosławii</p> <p>– charakteryzuje sposób sprawowania władzy i prowadzoną politykę przez N. Chruszczowa</p> <p>– przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r.</p> | <p>nowa</p> <p>– charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina</p> |  |
|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                         |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                           |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | tach 1953–1960                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                           |
| 4. Daleki Wschód po II wojnie światowej | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wojna domowa w Chinach</li> <li>2. Polityka wewnętrzna Mao Zedonga</li> <li>3. Wojna koreańska</li> <li>4. Klęska Francji w Indochinach</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna datę: wojny w Korei (1950–1953)</li> <li>– wskazuje na mapie Koreę, Wietnam i Chiny</li> <li>– wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu</li> <li>– omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna</li> <li>– zna daty: wojny domowej w Chinach (1946–1949), początku Wielkiego Skoku (1958), rewolucji kulturalnej (1966–1968)</li> <li>– identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Ho Szi Mina</li> <li>– omawia sposoby realizacji i skutki tzw. Wielkiego Skoku w Chinach</li> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Kuomintang, reedukacja</li> <li>– zna daty: powstania Chińskiej Republiki Ludowej (X 1949), proklamowania Republiki Chińskiej (1949), bitwy pod Dien-BienPhu (1954)</li> <li>– identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej</li> <li>– opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga</li> <li>– opisuje proces dekolonizacji Indochin</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwona Gwardia (hunwejbini), <i>Czerwona księżeczka</i></li> <li>– zna daty: rozejmu w Panmundżonie (1953)</li> <li>– opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki</li> <li>– przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia następstwa procesu dekolonizacji</li> </ul> |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Rozpad systemu kolonialnego   | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego</li> <li>2. Powstanie Indii i Pakistanu</li> <li>3. Konflikt indyjsko-pakistański</li> <li>4. Upadek kolonializmu w Afryce</li> <li>5. Kraje Trzeciego Świata</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: dekolonizacja, Trzeci Świat</li> <li>– wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: metoda tzw. biernego oporu, Rok Afryki</li> <li>– zna datę: Roku Afryki (1960)</li> <li>– identyfikuje postać: Mahatmy Gandhiego</li> <li>– przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach</li> <li>– charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, Liga Muzułmańska, Organizacja Jedności Afrykańskiej (OJA), Ruch Państw Niezrzeszonych, neokolonializm</li> <li>– zna daty: powstania Indii i Pakistanu (1947), konferencji w Bandungu (1955)</li> <li>– wyjaśnia, jaką rolę w procesie dekolonizacji Indii odegrał Indyjski Kongres Narodowy</li> <li>– podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: wojny w Algierii (1954–1962), wojny w Biafrze (1967)</li> <li>– identyfikuje postać: Charles’a de Gaulle’a</li> <li>– charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce w dobie dekolonizacji i po 1960 r.</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji</li> <li>– ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii</li> </ul> |
| 6. Konflikt na Bliskim Wschodzie | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Powstanie państwa Izrael</li> <li>2. Kryzys sueski</li> <li>3. Wojna sześciodniowa</li> </ol>                                                                                                                   | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, konflikt</li> </ul>                                                                | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: syjonizm, wojna sześciu dni</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: intifada, Autonomia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: kibuc, szyci, zamach</li> </ul>                                                                                                                                                            | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia rolę światowych mocarstw w konflikcie bliskim</li> </ul>                                                                                                    |

|  |                                                                                                                                                      |                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                     |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|  | <p>dniowa i Jom-Kippur</p> <p>4. Konflikt palestyński pod koniec XX w.</p> <p>5. Rewolucja islamska w Iranie</p> <p>6. I wojna w Zatoce Perskiej</p> | <p>flikt żydowsko-palestyński</p> <p>–omawia charakter konfliktu bliskowschodniego</p> | <p>ściodniowa, wojna JomKippur, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP)</p> <p>– zna daty: powstania Izraela (1948), wojny sześciodniowej (1967), wojny JomKippur (1973), I wojny w Zatoce Perskiej (1990)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata</p> <p>– wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej</p> <p>– przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael</p> <p>– wymienia przyczyny i skutki konfliktów izraelsko-arabskich</p> <p>–omawia konflikt</p> | <p>Palestyńska, operacja „Pustynna burza”</p> <p>– zna daty: wydania deklaracji Balfoura (1917), wojny o niepodległość Izraela (1948–1949), wojny izraelsko-egipskiej (X 1956), porozumienia w Camp David (1978), wybuchu intifady (1987), porozumienia z Oslo (1993)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ruhollaha Chomeiniego, Sadama Husajna</p> <p>– omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie</p> | <p>w Monachium</p> <p>– zna daty: rezolucji ONZ o podziale Palestyny (1947), nacjonalizacji Kanału Sueskiego (1956), zamachu w Monachium (1972)</p> <p>– identyfikuje postacie: Gamala Abdela Nasera, Menachema Begina</p> <p>– charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu palestyńskiego</p> | <p>skowschodnim</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|



|                                 |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 |                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | w rejonie Zatoki Perskiej                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                      |
| 7. Zimna wojna i wyścig zbrojeń | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rywalizacja Wschód–Zachód</li> <li>2. Kryzys kubański</li> <li>3. Wojna w Wietnamie</li> <li>4. Rządy Breżniewa</li> <li>5. Praska wiosna</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: praska wiosna, wyścig zbrojeń</li> <li>– zna datę: praskiej wiosny (1968)</li> <li>– identyfikuje postać: Fidela Castro</li> <li>– omawia przyczyny i skutki praskiej wiosny</li> <li>– wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, lądowanie w Zatoce Świń, odprężenie</li> <li>– zna daty: desantu w Zatoce Świń (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (X 1962), wojny w Wietnamie (1957–1975), interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (20/21 VIII 1968)</li> <li>– identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy’ego, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka</li> <li>– przedstawia przyczyny i skutki</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Vietcong, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Czerwoni Khmerzy</li> <li>– zna daty: przejęcia władzy na Kubie przez F. Castro (1959), Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975), dyktatury Czerwonych Khmerów (1975–1979),</li> <li>– identyfikuje postać Dwighta Eisenhowera</li> <li>– omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. i 70. XX w.</li> <li>– przedstawia</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: „gorąca linia” między Moskwą i Waszyngtonem</li> <li>– zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1947), wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), lądowania na Księżycu (1969),</li> <li>– identyfikuje postacie: Pol Pota, Jurija Gagarina, Neila Armstronga</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje</li> </ul> |

|                              |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                            |
|------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
|                              |                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                             | konfliktu kubańskiego<br>– przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie<br>– wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji                                                                                                     | skutki rządów Czerwonych Khmerów w Kambodży                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                            |
| 8. Droga ku wspólnej Europie | 1. Demokratyzacja Europy Zachodniej<br>2. Upadek europejskich dyktatur<br>3. Początek integracji europejskiej<br>4. Od EWG do Unii Europejskiej | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Unia Europejska, euro<br>– zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957), powstania Unii Europejskiej (1993)<br>– identyfikuje postać: Roberta Schumana<br>– wskazuje na mapie państwa założycielskie | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Komisja Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, traktat z Maastricht<br>– zna daty: podpi- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Rada Europejska<br>– zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), powstania Komisji Wspólnot Europejskich (1967)<br>– wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG<br>– omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój go- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)<br>– zna daty: rewolucji goździków (1974), końca dyktatury F. Franco w Hiszpanii (1975)<br>– identyfikuje postacie: Antonia de Oliveiry | Uczeń:<br>– ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej |

|                                                                   |                                                                                                                       |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                          |                                                                                                                                                    |                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                   |                                                                                                                       | <p>życielskie EWG</p> <p>– podaje przyczyny integracji europejskiej</p>                                                                            | <p>sania układu w Schengen (1985), zawarcia traktatu w Maastricht (1992)</p> <p>– identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego</p> <p>– wskazuje na mapie państwa należące do UE</p> <p>– wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej</p> <p>– przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej</p> | <p>spodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej</p> <p>– porównuje sytuację gospodarczą państw Europy Zachodniej i Wschodniej</p> | <p>Salazara, króla Juana Carlosa</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej</p> |                                                                                                                                       |
| <p>9. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.</p> | <p>1. Rewolucja obyczajowa</p> <p>2. Ruchy kontestatorskie</p> <p>3. Bunt studentów</p> <p>4. Ruchy feministyczne</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: rewolucja obyczajowa</p> <p>– omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa</p> <p>– zna daty: obrad</p>                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja seksualna, kontrkultura, Grepeace, Woodstock, terroryzm polityczny</p>         | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady</p> <p>– identyfikuje postacie: Adreasa</p>              | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w.</p> <p>– ocenia znaczenie</p> |

|  |                                                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                     |                                |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
|  | 5. Terroryzm polityczny<br>6. Walka z segregacją rasową<br>7. Sobór Watykański II |  | Soboru Watykańskiego II (1962–1965), zniesienia segregacji rasowej w USA (1964)<br>– identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI<br>– przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w.<br>– wymienia hasła ruchów kontestatorskich<br>– przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60.<br>– wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA<br>– wymienia skutki obrad Soboru Watykańskiego II | – zna daty: buntów studenckich we Francji (1968), festiwalu w Woodstock (1969), marszu w Waszyngtonie (1963)<br>– wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70.<br>– omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich<br>– prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w.<br>– omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich<br>– opisuje walkę o równouprawnienie w USA | Baadera, Alda Moro<br>– podaje przykłady wybitnych osobowości ruchów kontestatorskich<br>– omawia genezę, przejawy i skutki terroryzmu politycznego | reform Soboru Watykańskiego II |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|

**POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III**

**ROZDZIAŁ IV: POLSKA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ**

|                                               |                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                               |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| <p>1. Początki władzy komunistów w Polsce</p> | <p>1. Nowa Polska<br/>2. Przesiedlenia ludności<br/>3. Postawy polskiego społeczeństwa<br/>4. Referendum ludowe<br/>5. Sfałszowane wybory</p> | <p>Uczeń:<br/>– wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, referendum ludowe<br/>– zna daty: referendum ludowego (30 VI 1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (I 1947)<br/>– identyfikuje postaci: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bierut, Władysława Gomułki<br/>– wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej<br/>– przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów</p> | <p>Uczeń:<br/>– wyjaśnia znaczenie terminów: linia Curzona, repatrianci, akcja „Wiśła”, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), „cuda nad urną”, demokracja ludowa<br/>– zna daty: pogromu kieleckiego (1946), akcji „Wiśła”(1947)<br/>– identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza<br/>– wskazuje na mapie kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich<br/>– omawia zmiany terytorium Polski po II wojnie światowej w odniesieniu do granic z</p> | <p>Uczeń:<br/>– wyjaśnia znaczenie terminów: partie koncesjonowane, Urząd Bezpieczeństwa (UB), Milicja Obywatelska (MO), cenzura prewencyjna<br/>– zna daty: polsko-sowieckiego układu granicznego (VIII 1945), uchwalenia „małej konstytucji” (II 1947), uznania nienaruszalności polskiej granicy zachodniej przez NRD (1950) i RFN (1970)<br/>– charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie świa-</p> | <p>Uczeń:<br/>– identyfikuje postaci: Karola Świerczewskiego, Augusta Hłonda<br/>– przedstawia proces odbudowy ośrodków uniwersyteckich w powojennej Polsce<br/>– przedstawia różne postawy społeczeństwa polskiego wobec nowej władzy oraz ich uwarunkowania polityczne, społeczne i ekonomiczne</p> | <p>Uczeń:<br/>–ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu</p> |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|

|                                              |                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                     |                                                                          |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
|                                              |                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                       | 1939 r.<br>–przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej<br>– omawia przyczyny i skutki akcji „Wisła”<br>–przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego<br>– opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce | towej<br>–przedstawia stosunek polskich partii politycznych do referendum ludowego<br>– podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS                           |                                                                                                                                                                     |                                                                          |
| TSW – Jak Polacy zajmowali Ziemię Odzyskaną? | 1. Przejmowanie kontroli<br>2. Napływ osadników<br>3. Zagospodarowywanie Ziemi Odzyskanych<br>4. <i>Sami swoi</i> | Uczeń:<br>–wyjaśnia znaczenie terminu: Ziemia Odzyskana<br>– zna datę: początku napływu osadników na Ziemię Odzyskaną (1945)<br>– wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: szabrownictwo<br>– zna datę: akcji „Wisła” (1947)<br>–omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemią Odzyskaną przez Polaków                                                                                                                                 | Uczeń:<br>–wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych<br>– zna datę: utworzenia dywizji rolniczo-gospodarczej do przejmowania Ziemi Odzyskanych (1945) | Uczeń:<br>–identyfikuje postać: Augusta Hlonda<br>– przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziemi Odzyskanych z Polską<br>–wymienia przykłady filmowych | Uczeń:<br>–ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziemi Odzyskanych |

|                                   |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                            |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                         | się na Ziemiach Odzyskanych                                                                                                                                                                                          | – omawia przyczyny napływu osadników na Ziemie Odzyskane<br>– przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych                                                                 | – identyfikuje postać: Władysława Gomułki<br>– wyjaśnia, w jaki sposób propaganda komunistyczna upowszechniała ideę Ziem Odzyskanych<br>– wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców zamieszkujących Ziemie Odzyskane | adaptacji losów Ziem Odzyskanych i ich mieszkańców                                                                                                                                                                 |                                                                                            |
| 2. Opór społeczny wobec komunizmu | 1. Początek terroru<br>2. Podziemie antykomunistyczne<br>3. Represje komunistyczne<br>4. Jak ujawniano kulisy bezpieki? | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: żołnierze niezłomni (wyklęci)<br>– identyfikuje postacie: Danuty Siedzikówny ps.Inka, Witolda Pileckiego<br>– wymienia przykłady represji stosowanych wobec antykomunistycz- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: podziemie niepodległościowe, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN)<br>– zna daty: powołania WiN (IX1945), wykonania wyroków śmierci na Witoldzie Pileckim | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), Urząd Bezpieczeństwa (UB), Radio Wolna Europa<br>– zna daty: wykonania wyroków śmierci na Zygmuncie Szendzielarzu ps. Łupaszka     | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe<br>– zna daty: powstania Radia Wolna Europa (1949) i jej rozgłosni polskiej (1951), procesu IV Zarządu Głównego WiN (1950), wykonania wyro- | Uczeń:<br>– ocenia postawy działaczy podziemia niepodległościowego i żołnierzy niezłomnych |

|                       |                                                                                     |                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
|                       |                                                                                     | nego ruchu oporu                                                                 | (1948), Danucie Siedzikównieps. Inka (1948) i Emilu Fieldorfieps. Nil (1953)<br>– identyfikuje postacie: Jana Rodowiczaps. Anoda, Emila Fieldorfaps. Nil, Jana Nowaka-Jeziorańskiego<br>– wyjaśnia, jakie cele przyświecały organizacjom podziemia niepodległościowego<br>– przedstawia metody działania organizacji podziemia niepodległościowego | (1948), ucieczki Józefa Światły na Zachód (1953), rozbić ostatniego zgrupowania podziemia antykomunistycznego (1963)<br>– identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarzaps. Łupaszka, Józefa Światły<br>– omawia sposób funkcjonowania komunistycznego aparatu terroru<br>– wyjaśnia, jakie cele chciały osiągnąć władze komunistyczne poprzez stosowanie terroru wobec swoich przeciwników | ków na członków IV Zarządu Głównego WiN (1951)<br>– identyfikuje postacie: Mariana Bernaciaka ps. Orlik, Hieronima Dekutowskiegops. Zaporę, Franciszka Jaskulskiegos. Zagóńczyk, Józefa Franczakaps. Lalek<br>– przedstawia okoliczności, w jakich ujawniono kulisy działalności komunistycznych służb bezpieczeństwa |                                                                                |
| 3. Powojenna odbudowa | 1. Zniszczenia wojenne<br>2. Zagospodarowanie Ziemi Odzyskanych<br>3. Reforma rolna | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: bi-twa o handel, plan trzyletni<br>– zna daty: ustawy                                                                                                                                                                                                                                                     | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: UNRRA, Centralny Urząd Planowania<br>– przedstawia pro-                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych<br>– zna datę: powo-                                                                                                                                                                                                                           | Uczeń:<br>– ocenia skutki społeczne reform gospodarczych i gospodarki planowej |



|                                |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                   |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | <p>4. Nacjonalizacja przemysłu i handlu</p> <p>5. Plan trzyletni</p>                                                                                | <p>– zna datę: wydania dekretu o reformie rolnej (IX 1944)</p> <p>– omawia założenia i skutki realizacji dekretów o reformie rolnej i nacjonalizacji przemysłu</p>               | <p>o nacjonalizacji (I 1946), tzw. bitwy o handel (1947), planu trzyletniego (1947–1949)</p> <p>– przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce</p> <p>– opisuje zniszczenia wojenne Polski</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała bitwa o handel i jakie były jej skutki</p> <p>– podaje założenia planu trzyletniego i efekt jego realizacji</p> | <p>ces zagospodarowania Ziem Odzyskanych</p> <p>– przedstawia straty dóbr kulturalnych w Polsce</p> <p>– określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu</p> | <p>łania Ministerstwa Ziem Odzyskanych (1945)</p> <p>– wyjaśnia, jak nowi mieszkańcy traktowali Ziemie Odzyskane</p> <p>– omawia przebieg odbudowy Warszawy</p>       |                                                                                                                                                   |
| 4. Polska w czasach stalinizmu | <p>1. Powstanie PZPR</p> <p>2. Przemiany gospodarczo-społeczne</p> <p>3. Próba kolektywizacji</p> <p>4. Stalinizm w Polsce</p> <p>5. Socrealizm</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL)</p> <p>– zna datę: przyjęcia konstytucji PRL</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: system monopartyjny, system centralnego sterowania, plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm</p>                                                                                                                                                                                           | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: odchYLENIE prawicowo-nacjonalistyczne, „wyścig pracy”, Państwoowe Gospodarstwa Rolne, kułak, Związek Młodzieży Pol-</p>                                                        | <p>Uczeń:</p> <p>– zna datę: podpisania porozumienia między rządem a Episkopatem (1950)</p> <p>– identyfikuje postaci: Konstantego Rokossowskiego, Czesława Kacz-</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia metody sprawowania władzy w Polsce na początku lat 50.</p> <p>– ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu</p> |

|                       |                                                                           |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                           |                                                             |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
|                       | 6. Konstytucja stalinowska z 1952 roku<br>7. Walka z Kościołem katolickim | (22 VII 1952)<br>– identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta<br>– podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim | – zna daty: powstania PZPR (XII 1948), planu sześcioletniego (1950–1955)<br>– identyfikuje postać: Stefana Wyszyńskiego<br>– podaje założenia planu sześcioletniego<br>– omawia przyczyny i skutki kolektywizacji w Polsce<br>– wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej<br>– przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r.<br>– przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich | skiej (ZMP)<br>– zna datę: internowania S. Wyszyńskiego (1953–1956)<br>– identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca<br>– przedstawia okoliczności powstania PZPR<br>– przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego<br>– wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski<br>– omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu | marka<br>– wyjaśnia, dlaczego w Wojsku Polskim nadal występowały silne wpływy sowieckie<br>– opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła |                                                             |
| 5. Polski Październik | 1. PRL po śmierci Stalina<br>2. Spory wewnętrzne w                        | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: poźni Czerwiec                                                                                                      | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: „polska droga do                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: puławianie, natoliń-                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Mi-nisterstwo Spraw                                                                                              | Uczeń:<br>–ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława |

|  |                                                                            |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                           |
|--|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
|  | <p>PZPR</p> <p>3. Poznański Czerwiec</p> <p>4. Początki rządów Gomułki</p> | <p>– zna datę: polskiego Października (X 1956)</p> <p>– identyfikuje postać: Władysława Gomułki</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r.</p> | <p>socjalizmu”, Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa</p> <p>– zna daty: wydarzeń poznańskich (28–30 VI 1956), wyboru W. Gomułki na I sekretarza KC PZPR (X 1956),</p> <p>– identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza</p> <p>– omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce</p> <p>– przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r.</p> <p>– prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy</p> <p>– charakteryzuje zakończenia okre-</p> | <p>czycy</p> <p>– zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953), obrad VIII Plenum KC PZPR (X 1956), końca odwilży w Polsce (1957)</p> <p>– identyfikuje postać: Edwarda Ochaba</p> <p>– wyjaśnia okoliczności zwołania VIII Plenum KC PZPR</p> <p>– omawia proces odwilży po dojściu W. Gomułki do władzy</p> | <p>Wewnętrznych (MSW), „Po Prostu”</p> <p>– identyfikuje postacie: Adama Ważyka, Romana Strzałkowskiego</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób <i>Poemat dla dorosłych</i> i publikacje w „Po Prostu” odzwierciedlały nastroje niezadowolenia społecznego w latach 50. XX w.</p> <p>– prezentuje poglądy natolińców i puławian</p> | <p>Gomułki wobec wydarzeń poznańskich</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|

|                           |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           |                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | su odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 6. PRL w latach 1956–1970 | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mała stabilizacja</li> <li>2. Spór z Kościołem</li> <li>3. Początek opozycji</li> <li>4. Marzec 1968 r.</li> <li>5. Grudzień 1970 r.</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: obchody Tysiąclecia Chrztu Polski, Marzec '68, Grudzień '70</li> <li>– zna daty: obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966), wydarzeń marcowych (III 1968)</li> <li>– identyfikuje postać: Władysława Gomułki</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z marca 1968 r. i grudnia 1970 r.</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: mała stabilizacja</li> <li>– zna daty: układu PRL–RFN (7 XII 1970), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (14–21 XII 1970)</li> <li>– identyfikuje postacie: Willy'ego Brandta, Stefana Wyszyńskiego, Edwarda Gierka</li> <li>– charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL</li> <li>– przedstawia przebieg obchodów milenijnych</li> <li>– przedstawia przebieg wydarzeń marcowych 1968</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: peregrynacja, rewizjoniści, dogmatycy, <i>List 34</i></li> <li>– zna daty: listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965), opublikowania <i>Listu 34</i> (1964), zdjęcia „Dziadów” z afisza w teatrze Narodowym (I 1968), ogłoszenia podwyżek cen żywności (12 XII 1970)</li> <li>– identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Jacka Kurońa, Karola Modzelewskiego, Adama Michnika, Henryka Szlajfera</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: polska szkoła filmowa, „Polityka”, „komandosi”, Zmotoryzowane Odwoły Milicji Obywatelskiej (ZOMO)</li> <li>– identyfikuje postacie: Antoniego Słonimskiego, Zbigniewa Cybulskiego, Tadeusza Różewicza, Andrzeja Munka, Wojciecha Jerzego Hasa</li> <li>– omawia stosunek władz PRL do inteligencji</li> <li>– wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitkiej w Polsce w 1968 r.</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.</li> <li>– ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL</li> </ul> |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                     |                                                           |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
|                                 |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                           | <p>r.</p> <p>– opisuje przebieg wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>– charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim</p> <p>– opisuje narodziny i działalność opozycji</p>                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                     |                                                           |
| 7. Polska w latach 70. XX wieku | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. „Druga Polska” Edwarda Gierka</li> <li>2. Rozwój na kredyt</li> <li>3. Niepowodzenia gospodarcze</li> <li>4. „Propaganda sukcesu”</li> <li>5. Nowelizacja konstytucji</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: „druga Polska”</p> <p>– identyfikuje postać: Edwarda Gierka</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: „propaganda sukcesu”</p> <p>– zna datę: nowelizacji konstytucji PRL (1976)</p> <p>– omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa</p> <p>– przedstawia zmiany w życiu codziennym Polaków za czasów rządów E. Gierka</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju</p> <p>– identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka zakończyła się niepowodzeniem</p> <p>– przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r.</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– identyfikuje postać: Piotra Jaroszewicza</p> <p>– przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia okres rządów Edwarda Gierka</p> |

|                                                           |                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                           |                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV</b> |                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
| <b>ROZDZIAŁ V: UPADEK KOMUNIZMU</b>                       |                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
| 1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce              | 1. Czerwiec 1976 roku<br>2. Powstanie opozycji<br>3. Rozwój opozycji<br>4. Papież w Polsce | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: Czerwiec '76<br>– zna daty: wydarzeń czerwcowych (VI 1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978)<br>– identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Jana Pawła II<br>– przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce<br>– wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: spekulacja, Komitet Obrony Robotników (KOR), tajny współpracownik (TW)<br>– zna daty: powstania KOR (IX 1976), I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (VI 1979)<br>– identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa<br>– opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r.<br>– określa cele i opisuje działalność KOR-u | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: ciche podwyżki, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), drugi obieg, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN)<br>– zna daty: powstania ROPCiO (1977), utworzenia KPN (1979)<br>– identyfikuje postacie: Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moćzalskiego, Anny Walentynowicz<br>– wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjono- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Młodej Polski (RMP)<br>– zna datę: założenia WZZ (1978)<br>– identyfikuje postacie: Stanisława Barańczaka, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wysockiego, Bogdana Borusewicza<br>– charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70.XX w. |  |

|                                |                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|--------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                |                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | wały ugrupowania<br>opozycyjne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
| 2. Powstanie<br>„Solidarności” | 1. Strajki sierpniowe<br>2. Utworzenie NSZZ „Solidarność”<br>3. I Zjazd NSZZ „Solidarność”<br>4. Na drodze do konfrontacji | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”<br>– zna datę: strajków sierpniowych (VIII 1980)<br>– identyfikuje postać: Lecha Wałęsy<br>– przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r. | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, strajk solidarnościowy, 21 postulatów, porozumienia sierpniowe<br>– zna daty: porozumień sierpniowych (31 VIII 1980), powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980)<br>– identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Stanisława Kani, Wojciecha Jaruzelskiego<br>– omawia przebieg wydarzeń sierpniowych<br>– wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowały | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności”<br>– zna daty: przejęcia władzy przez W. Jaruzelskiego (1981), I zjazdu NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981) porozumień szczecińskich (VIII 1980), porozumień jastrzębskich (IX 1980)<br>– identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicza, Andrzeja Gwiazdy, Mieczysława Jagielskiego<br>– omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: kryzys bydgoski<br>– zna daty: zamachu na Jana Pawła II (V 1981), kryzysu bydgoskiego (III 1981)<br>– identyfikuje postacie: Ryszarda Kuklińskiego, Jimmy’ego Cartera<br>– przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r. |  |

|                               |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                      |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               |                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | wywały się do konfrontacji siłowej z opozycją                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | „Solidarności”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                      |
| 3. Stan wojenny i schyłek PRL | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wprowadzenie stanu wojennego</li> <li>2. Świat wobec sytuacji w Polsce</li> <li>3. Reakcja społeczeństwa</li> <li>4. Opozycja antykomunistyczna poza „Solidarnością”</li> <li>5. Ostatnie lata PRL</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: stan wojenny</li> <li>– zna daty: wprowadzenia stanu wojennego (12/13 XII 1981), zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983)</li> <li>– identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy</li> <li>– przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce</li> <li>– wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), ZOMO, internowanie</li> <li>– zna daty: pacyfikacji kopalni Wujek (16 XII 1981), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983)</li> <li>– identyfikuje postać: Jerzego Popiełuszki</li> <li>– charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce</li> <li>– przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny</li> <li>– omawia okolicz-</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ)</li> <li>– zna daty: zawieszenia stanu wojennego (XII 1982), powstania OPZZ (1984), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984)</li> <li>– identyfikuje postacie: Grzegorza Przemyka, Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Lisa</li> <li>– przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: zamordowania G. Przemyka (1983)</li> <li>– identyfikuje postać: Kornela Morawieckiego</li> <li>– charakteryzuje opozycję antykomunistyczną w Polsce w latach 80. XX w.</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego</li> </ul> |



|                             |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                          |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                             |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | ności zniesienia stanu wojennego w Polsce                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | okresie stanu wojennego – charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                          |
| 4. Rozpad bloku wschodniego | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kryzys ZSRS i zmiana sytuacji międzynarodowej</li> <li>2. Próby reform w ZSRS</li> <li>3. Jesień Ludów</li> <li>4. Rozpad ZSRS</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pie-restrojka</i>, Jesień Ludów</li> <li>– identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa</li> <li>– przedstawia rolę Michaiła Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>głasnosc</i>, <i>usкорienie</i>, aksamitna rewolucja, Wspólnota Niepodległych Państw (WNP)</li> <li>– zna daty: obalenia komunizmu w Polsce, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech (1989-1990), rozpadu ZSRS (1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozwiązania ZSRS (XII 1991)</li> <li>– identyfikuje postacie: Václava Havla, Borysa Jelcyna</li> <li>– przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80.</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: mu-dżahedini, dżihad, efekt domina, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), komitety helsińskie, Karta 77</li> <li>– zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejęcia władzy przez M. Gorbaczowa (1985), katastrofy w Czarnobylu (1986), ogłoszenia niepodległości przez Litwę (1990)</li> <li>– identyfikuje po-</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: „imperium zła”, pucz Janajewa</li> <li>– zna daty: puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991)</li> <li>– identyfikuje postać: Giennadija Janajewa</li> <li>– wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego</li> <li>– wyjaśnia znaczenie katastrofy w Czarnobylu dla Europy i ZSRS</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej</li> </ul> |

|                                  |                                                                                                       |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                       |                                                                                      |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  |                                                                                                       |                                                                                                                                                                                            | XX w.<br>– wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne<br>– wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS                                                                                       | stać:Nicolae Ceaușescu<br>– charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej<br>– charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego<br>– omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie |                                                                                                                                                                                       |                                                                                      |
| 5. Początek III Rzeczypospolitej | 1. Geneza Okrągłego Stołu<br>2. Okrągły Stół<br>3. Wybory czerwcowe<br>4. Budowa III Rzeczypospolitej | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe<br>– zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989)<br>– identyfikuje po- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów:Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy, hiperinflacja<br>– zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989), powołania rządu T. Ma- | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Ochrony Państwa (UOP), weryfikacja<br>– zna daty: ponownego zalegalizowania NSZZ „Solidarność” (IV 1989), przyjęcia nazwy Rzeczpo-                                                                                                | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu „gruba linia”/„gruba kreska” i problem z jego rozumieniem<br>– zna datę: debaty Miodowicz–Wałęsa (XI 1988)<br>– identyfikuje postacie: Alfreda | Uczeń:<br>–ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce |

|                                                          |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                               |                                                                       |
|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
|                                                          |                                                                                                                           | stacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jastruzelskiego<br>– wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce                                                           | zowieckiego (12 IX 1989)<br>– identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka, Jarosława Kaczyńskiego<br>– podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu<br>– prezentuje następstwa wyborów czerwcowych | spolita Polska (29 XII 1989)<br>– identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Krzysztofa Skubiszewskiego<br>– omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu<br>– przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego | Miodowicza, Mięczyśława Rakowskiego                                                                                                                                                           |                                                                       |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V</b> |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                               |                                                                       |
| <b>ROZDZIAŁ VI: POLSKA I ŚWIAT W NOWEJ EPOCE</b>         |                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                               |                                                                       |
| 1. Europa po rozpadzie ZSRS                              | 1. Europa na przełomie XX i XIX wieku<br>2. Rosja w nowej rzeczywistości<br>3. Wojna w Czeczenii<br>4. Wojna w Jugosławii | Uczeń:<br>– zna datę: wejścia Polski, Czech i Węgier do NATO (1999)<br>– identyfikuje postać: Władimira Putina<br>– wyjaśnia okoliczności wstąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: Wspólnota Niepodległych Państw (WNP)<br>– zna daty: powstania Wspólnoty Niepodległych Państw (1991), pomarańczowej rewolucji (2004),                                                    | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminów: Eufromajdan, rewolucja róż<br>– zna daty: wojny w Jugosławii (1991–1995), ludobójstwa w Srebrenicy (1995), porozumienia w Dayton (XI 1995), re-                                       | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: oligarchia<br>– zna daty: I wojny czeczeńskiej (1994–1996), II wojny czeczeńskiej (1999–2009), wojny o Osetię Południową (2008)<br>– identyfikuje po- | Uczeń:<br>– ocenia rolę W. Putina w przywróceniu Rosji roli mocarstwa |

|                                         |                                                                 |                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                            |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                         |                                                                 |                                                                                                             | rozpadu Jugosławii (1991–1992)<br>– identyfikuje postacie: Billa Clintona, Borysa Jelcyna<br>– charakteryzuje rządy W. Putina w Rosji<br>– wymienia problemy, z jakimi spotkały się podczas transformacji ustrojowej kraje postsowieckie<br>– prezentuje skutki rozpadu Jugosławii | wolucji róż (2004), Euromajdanu (2013/2014)<br>– identyfikuje postacie: Aleksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki, Micheila Saakaszwilego<br>– omawia proces demokratyzacji Ukrainy i Gruzji<br>– przedstawia przyczyny i skutki wojen w byłej Jugosławii i Czeczenii | stanie: Dżochara Dudajewa, Ramzana Kadyrowa<br>– charakteryzuje sytuację polityczną na Kaukazie i w Naddniestrzu                                                                           |                                                                                                            |
| TSW – Terroryzm w walce o niepodległość | 1. Pierwsze zamachy<br>2. Śmierć w teatrze<br>3. Atak na szkołę | Uczeń:<br>– wyjaśnia znaczenie terminu: terroryzm<br>– wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego | Uczeń:<br>– zna datę: zamachu na szkołę w Bieślanie (2004)<br>– wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich<br>– omawia skutki społeczne i poli-                                                                                     | Uczeń:<br>– zna datę: zamachu w teatrze na Dubrowce (2002)<br>– identyfikuje postać: Szamila Basajewa<br>– opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce<br>– przedstawia przyczyny, prze-                                                                                                 | Uczeń:<br>– zna datę: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995)<br>– identyfikuje postać: Wiktora Czernomyrdina<br>– omawia przebieg | Uczeń:<br>– ocenia postawy bojowników czeczeńskich i postawę władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | tyczne zamachów bojowników cze-<br>czeńskich                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | bieg i skutki zama-<br>chu na szkołę w<br>Biesłanie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | i skutki zamachu<br>na szpital w Bu-<br>dionnowsku<br>– opisuje działania<br>władz rosyjskich<br>skierowane prze-<br>ciwko terrorystom<br>czeczeńskim                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                       |
| 2. Konflikty na<br>świecie po 1989<br>roku | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Daleki Wschód</li> <li>2. Kraje afrykań-<br/>skie</li> <li>3. Współczesne<br/>konflikty na<br/>świecie</li> <li>4. Konflikt pale-<br/>styńsko-izrael-<br/>ski</li> <li>5. Wojna z terro-<br/>ryzmem</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-<br/>nie terminu: Al-Ka-<br/>ida</li> <li>– zna datę: ataku<br/>na World Trade<br/>Center (11 IX<br/>2001)</li> <li>– identyfikuje po-<br/>stać: George’a W.<br/>Busha</li> <li>– wyjaśnia przy-<br/>czyny i skutki woj-<br/>ny z terroryzmem<br/>po 2001 r.</li> <li>– przedstawia<br/>przyczyny domina-<br/>cji USA we współ-<br/>czesnym świecie</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-<br/>nie terminów: poli-<br/>tyka neokoloniali-<br/>zmu, apartheid,<br/>Autonomia<br/>Palestyńska</li> <li>– zna datę: inwazji<br/>USA na Irak (2003)</li> <li>– identyfikuje po-<br/>stacie: Osamy bin<br/>Ladena, Saddama<br/>Husajna</li> <li>– wyjaśnia, na<br/>czym polega poli-<br/>tyka neokoloniali-<br/>zmu i jakie niesie<br/>za sobą skutki</li> <li>– przedstawia<br/>przyczyny i charak-<br/>ter wojny w Iraku</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znacze-<br/>nie terminów: ma-<br/>sakra na placu Tia-<br/>nanmen, talibo-<br/>wie, tzw. Państwo<br/>Islamskie</li> <li>– zna daty: poro-<br/>zumienia izrael-<br/>sko-palestyńskiego<br/>w Oslo (1993), ma-<br/>sakry na placu Tia-<br/>nanmen (VI 1989),<br/>wybuchu wojny w<br/>Syrii (2011), anek-<br/>sji Krymu (2014)</li> <li>– identyfikuje po-<br/>stacie: Nelsona<br/>Mandeli, Jasira<br/>Arafata, Icchaka<br/>Rabina, Szimona</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zna daty: ludo-<br/>bójstw w Rwan-<br/>dzie (1994),<br/>wybuchu wojny<br/>domowej w Jeme-<br/>nie (2015)</li> <li>– identyfikuje po-<br/>stać: Baszara al-A-<br/>sada</li> <li>– wyjaśnia, dlacze-<br/>go manifestacja<br/>chińskich studen-<br/>tów w 1989 r. za-<br/>kończyła się niepo-<br/>wodzeniem</li> <li>– wyjaśnia, jakie są<br/>przyczyny współ-<br/>czesnych konflik-<br/>tów w Afryce</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia problem<br/>terroryzmu</li> <li>– ocenia wpływ<br/>USA na sytuację<br/>polityczną współ-<br/>czesnego świata</li> </ul> |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                 |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | – omawia zjawisko terroryzmu islamskiego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Peresa<br>– przedstawia rozwój gospodarczy Chin i Japonii w drugiej połowie XX w.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                 |
| 3. Polska w latach 90. XX wieku | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Reformy gospodarcze</li> <li>2. Koszty społeczne transformacji ustrojowej</li> <li>3. Rozpad obozu solidarnościowego</li> <li>4. Sytuacja wewnętrzna Polski</li> <li>5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja</li> <li>– zna datę: uchwalenia Konstytucji RP (2 IV 1997)</li> <li>– identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego</li> <li>– wymienia najważniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, bezrobocie, pluralizm polityczny</li> <li>– zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (27 X 1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005)</li> <li>– identyfikuje postacie: Leszka Bal-</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: „wojna na górze”</li> <li>– zna daty: początku „wojny na górze” (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), noweli grudniowej (XII 1989), reformy administracyjnej (1997)</li> <li>– identyfikuje postacie: Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jarosława Kaczyńskiego</li> <li>– omawia koszty społeczne reform gospodarczych</li> <li>– charakteryzuje scenę polityczną</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: popiół</li> <li>– zna datę: rozwiązania PZPR (I 1990)</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.</li> </ul> |

|                       |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                    |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                       |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                        | <p>cerowicza, Jacka Kuronia, Ryszarda Kaczorowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza</li> <li>– wyjaśnia przyczyny rozpadu obywatelskiej solidarności</li> <li>– wymienia reformy przeprowadzone pod koniec lat 90. XX w.</li> <li>– omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.</li> </ul> | <p>pierwszych lat demokratycznej Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej</li> </ul>                                           |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                    |
| 4. Polska w NATO i UE | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Polityka zagraniczna</li> <li>2. Polska droga do UE</li> <li>3. Polskie społeczeństwo wobec Unii</li> <li>4. Polska w strukturach</li> </ol> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, Unia Europejska</li> <li>– zna daty: przyjęcia Polski do NATO (12 III 1999), wejścia Polski do UE</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminu: referendum akcesyjne</li> <li>– zna daty: referendum akcesyjnego (VI 2003), udziału wojsk polskich w wojnie w</li> </ul>                                                                                                                                                                                                      | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, program „Partnerstwo dla Pokoju”</li> <li>– zna daty: podpisania Układu europejskiego (XII</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia znaczenie terminów: Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu (CEFTA), grupa luksemburska</li> </ul> | <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia rezultaty polskiego członkostwa NATO i UE</li> </ul> |

|                              |                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                  |                                                                                 |
|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
|                              | <p>NATO</p> <p>5. Polska w wojnie z terroryzmem</p>                                                                    | <p>(1 V 2004)</p> <p>– identyfikuje postać: Aleksandra Kwaśniewskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE</p> <p>– wymienia korzyści, jakie przyniosła Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO</p> | <p>Afganistanie (2002) i Iraku (2003)</p> <p>– identyfikuje postacie: Bronisława Geremka, Billa Clintona, Borysa Jelcyna</p> <p>– wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE</p> <p>– przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE</p> <p>– omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO</p> | <p>1991), powstania Trójkąta Weimarskiego (1991), wyścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), podpisania protokołu akcesyjnego Polski do Paktu Północnoatlantyckiego (1997), podpisania Traktatu nicejskiego (2000)</p> <p>– identyfikuje postać: Włodzimierza Cimoszewicza</p> <p>– określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej</p> <p>– wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO</p> | – opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem                                                                                   |                                                                                 |
| 5. Świat w erze globalizacji | <p>1. Globalizacja</p> <p>2. Rewolucja informacyjna</p> <p>3. Kultura masowa</p> <p>4. Globalna wioska czy global-</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: internet, telefonia komórkowa, globalizacja</p> <p>– wyjaśnia, jakie</p>                                                                                                                     | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: amerykanizacja, kultura masowa</p> <p>– opisuje przejawy globalizacji we</p>                                                                                                                                                                                           | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: antyglobaliści, bogata Północ, biedne Południe, „globalna wioska”</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: Dolina Krzemowa</p> <p>– omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka, wy-</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– ocenia skutki zjawiska amerykanizacji kultury na świecie</p> |



|                                  |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                           |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <p>ne miasto?</p> <p>5. Współczesne migracje</p>                                                                                                                            | <p>szanse i zagrożenia niesie za sobą globalizacja</p> <p>– omawia zalety i wady nowych środków komunikacji</p>                            | <p>współczesnym świecie</p> <p>– wskazuje cechy współczesnej kultury masowej</p> <p>– opisuje zjawisko amerykanizacji</p> <p>– przedstawia konsekwencje wzrostu poziomu urbanizacji współczesnego świata</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega zjawisko przeludnienia</p> | <p>– wymienia poglądy przeciwników globalizacji</p> <p>– przedstawia skutki rozwoju turystyki</p> <p>– omawia przyczyny, kierunki i skutki ruchów migracyjnych we współczesnym świecie</p>                                                                | <p>nikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych</p>                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                           |
| 6. Wyzwania współczesnego świata | <p>1. Problemy demograficzne</p> <p>2. Nierówności społeczne</p> <p>3. Przestępczość zorganizowana</p> <p>4. Zagrożenie terrorystyczne</p> <p>5. Zagrożenia ekologiczne</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminu: przeludnienie</p> <p>– wymienia najważniejsze zagrożenia społeczne współczesnego świata</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: bogata Północ, biedne Południe</p> <p>– wymienia problemy demograficzne współczesnego świata</p> <p>– wskazuje rejony świata, w których występują największe nierówności społeczne</p> <p>– prezentuje za-</p>        | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Czarna Afryka, Europa, efekt cieplarniany</p> <p>– określa przyczyny i skutki narastania nierówności społecznych we współczesnym świecie</p> <p>– wyjaśnia, jakie zagrożenia niesie za sobą przestęp-</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: arabska wiosna, Państwo Islamskie, protokół z Kioto</p> <p>– zna daty: wejścia w życie protokołu z Kioto (2005), arabskiej wiosny (2010–2013)</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki przemian w świecie arabskim w la-</p> | <p>Uczeń:</p> <p>– przedstawi działania podejmowane w celu niwelowania problemów demograficznych, społecznych i ekologicznych we współczesnym świecie</p> |

|                                                            |  |  |                                           |                                                                                                                         |                                                                                            |  |
|------------------------------------------------------------|--|--|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                            |  |  | grożenia ekologiczne współczesnego świata | czość zorganizowana<br>– przedstawia działania współczesnego świata na rzecz poprawy stanu ekologicznego naszej planety | tach 2010–2013<br>– wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie |  |
| <b>POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VII</b> |  |  |                                           |                                                                                                                         |                                                                                            |  |